

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
599

Subotica, 26. rujna 2014. Cijena 50 dinara

»POKAŽIMO SVIMA ŠTO
ZNAMO I IMAMO« U SOTU

U KRMPOTAMA NA
BUNJEVINI

ELEKTORSKI IZBORI
ZA HNV

POKUŠAJ RASHRVAĆIVANJA
VOJVOĐANSKIH HRVATA

INTERVJU
ZORAN MARTINOVIĆ

KAD GORI
POD NOGAMA

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

TIPPNET

SUBOTICA

KARADORĐEV PUT 2

TEL: 024/555765

WWW.TIPPNET.RS

Јавно комунално предузеће „Суботицaгaс“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat • Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

Čudesna Istra

Za nas Hrvate koji živimo izvan Hrvatske istinski je doživljaj odabrati mjesto u kojem bi proveli te drage nam dane kada dođemo u svoju domovinu. Međutim, postoji jedna destinacija za koju se svi možemo složiti da odlično prezentira objedinjenje svih aspekata turizma, a **to je Istra, »terra magica«**... Tu se možete provesti kao da ste zapravo krenuli nekim »vremeplovom« unatrag kroz povijest, te tako proživjeti čudesne trenutke na svakom koraku.

Na tlu Istre bogata kulturna baština najprije ističe svoj najveći adut - monumentalni rimski amfiteatar u Puli, zatim dolazi na red Poreč i čuvena Eufrazijeva bazilika iz 6. stoljeća, sa svojim karakterističnim bizantskim mozaicima, imamo i srednjovjekovnu romaničku kuću i gotičku peterokutnu kulu, i još mnogo toga autentičnog, raspoređenog po svim istarskim mjestima... Ono iznimno čime se može pohvaliti ovaj prastari poluotok na obali Jadrana - jest vrhunska gastronomija. Mnoštvo autohtonih istarskih konoba, ali i modernih restorana, s pravom će začiniti vaš odmor okusima koji se nikada ne zaboravljaju. Morske delicije, oporo vrhunsko vino, mirisi egzotičnog mediteranskog bilja i začina, te romantične istarske noći, izmamit će iz vas bezbroj uzdaha zadovoljstva tijekom vašeg boravka u Istri. Ondje se najbolje ilustrira pomiješanost Antike s duhom srednje Europe u središnjem dijelu poluotoka. Moram naglasiti - Istru ne smijemo doživljavati kao isključivo primorski ugođaj, jer je upravo rijetkost spojiti na tako malom prostoru i kontinentalni turizam sa sunčanim morskim uvalama, a sve to na dohvat ruke...

Umag, Novigrad, Poreč, Vrsar, Rovinj, Nacionalni park Brijuni, Pula, Rabac, Labin, Pazin, Motovun, Grožnjan... Sve su to potencijalna mjesta koja bi valjalo staviti u bilježnicu za obilaske tijekom boravka. Ili ste možda raspoloženi za posjet najmanjem gradu na svijetu - Humu? Zašto su istarski tartufi među najskupljim gastronomskim užitcima na svijetu? Zašto su istarska plemenita vina nešto najukusnije što ćete ikada kušati? Zašto su se Rimljani prilično namučili ratujući s histarskim gusarima Ilirima, da bi tek 177. godine osvojili ovo magično poluotočje, a bilo im je sve vrijeme na pragu carstva?

Sve te odgovore saznat ćete kada posjetite Istru. Dok ću se ja svojski potruditi da vam u sljedećim brojevima predložim obilaske nekih drevnih mjesta i najznačajnijih povijesnih točaka, a sve zbog najrealnijih procjena istinitosti svih navedenih tvrdnji... Pročitajte u sljedećem izdanju **kako je to osjetiti dodir vječnosti u Poreču**, negdašnjoj rimskoj koloniji, a sadašnjoj turističkoj oazi koja u sebi spaja zelene i plave lagune, jedinstvene i čarobne...

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli u Istru, kao i na naš web-portal s imenom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Regionalna škola u Medulinu

Ljudska i manjinska prava manjina nakon ulaska u EU 7

TEMA

Nastavljeni pokušaji rashrvaćivanja vojvođanskih Hrvata

Politika razbijanja hrvatskog identiteta u Srbiji..... 8-9

Hosanafest 2014.

»Da budeš sretan« 14-15

INTERVJU

Zoran Martinović, direktor Nacionalne službe za zapošljavanje

Ohrabrujući optimizam..... 12-13

SUBOTICA

Tavankučani u posjetu Primorsko-goranskoj županiji

Intenziviranje kulturne suradnje 19

ŠIROM VOJVODINE

Manifestacija u Sotu

Pokažimo svima što znamo i imamo...24-25

KULTURA

Vinkovačke jeseni 2014.

Sve bogatstvo tradicijske kulture..... 32-33

SPORT

Marinko Miković, predsjednik ŠK HAŠK Zrinski

Plasman u viši rang je primarni cilj .. 55

Nadamo se!

Ovoga se tjedna završava prva faza elektorskih izbora za nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Faza u kojoj se borba vodila za svaki potpis - to jest glas - za elektore na listama koje sudjeluju na izborima. Svatko tko je upisan u poseban birački popis mogao se kandidirati za elektora ili dati svoj glas nekom od njih. Ova prva faza izbora završena je za Hrvate, Crnogorce, Makedonce i Poljake, koji biraju svoja nacionalna vijeća elektorskim putem.

Za većinu, pak, nacionalnih manjina u Srbiji, koje svoja nacionalna vijeća biraju neposrednim putem (albanska, aškalijska, bošnjačka, bugarska, bunjevačka, vlaška, grčka, egipatska, mađarska, njemačka, romska, rumunjska, rusinska, slovačka, slovenačka, ukrajinska i češka manjina) još oko dva tjedna traje predaja izbornih lista. Do sada je Republičko izborno povjerenstvo proglasilo šest bunjevačkih, četiri slovačke, po dvije grčke, romske i mađarske, po tri rumunjske i rusinske i po jednu aškalijsku, vlašku, njemačku, češku i ukrajinsku.

Republičko izborno povjerenstvo nadležno je za provođenje izbora na oba načina izbora – i neposrednih i elektorskih. Kada su u pitanju elektorski izbori, kandidati za elektore podnose Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave elektorsku prijavu na potvrđivanje i nakon što je potvrđen dovoljan broj elektora, Ministarstvo dostavlja listu elektora Republičkom izbornom povjerenstvu, koje imenuje odbor od tri člana koji provodi izbore na elektorskoj skupštini. Za sada nam još nije poznato koliko je koja lista prikupila potpisa - elektora, kako saznajemo, službenu potvrdu broja elektora koji su ispunili zakonske uvjete nositelji lista će imati do ponedjeljka, tako da o odnosu snaga među listama i njihovim »koalicijskim potencijalima« izvještavamo u sljedećem broju. Isto tako i o njihovim namjerama, a možda konačno i o potencijalnim budućim članovima nacionalnog vijeća, te kandidatima za dužnosnike budućeg HNV-a.

A svakako nastavljamo i s našim pitanjem tjedna, koje glasi: »Što očekujete od novog saziva HNV-a?« Naime, u ovoj prvoj fazi borba se vodila na terenu, potrebno je bilo za svakog elektora prikupiti po 60 potpisa, a potrebno je bilo i tehnički provesti ovjeru potpisa što je bio prilično zahtjevan, a zasigurno i stresan posao. Sada, kad taj dio posla bude gotov, očekujemo da će nositelji lista relaksiranije i opširnije progovoriti i o programima koje namjeravaju provoditi. Nadamo se zajedničkim snagama i u sinergiji, a ne podmećući jedan drugome nogu. Nadamo se!

J. D.

ZAVRŠEN 7. WEEKEND MEDIA FESTIVAL U ROVINJU

Medijski biznis: Preprodaja ljudskog interesa

Piše: Tatjana Ljubić

Preprodaja ljudskog interesa. Tako je **Željko Mitrović**, direktor televizije Pink, definirao medijski biznis tijekom panela »One on one« na Weekend Media Festivalu koji je od 18. do 21. rujna 2014. održan u Rovinju. Sedmi put po redu, ovaj medijski festival okupio je preko četiri tisuće posjetitelja iz zemalja regije, Europe i svijeta. Među 4000 posjetitelja 7. Weekend Media Festivala bilo je i preko 300 studenata iz cijele regije, akreditirano je više od 500 novinara iz regije, ali i iz ostalih europskih zemalja. U programu je sudjelovalo više od 130 komunikacijskih stručnjaka, koji su u dva dana u pet dvorana održali gotovo pedeset predavanja, panela, prezentacija i radionica.

NOVA REGIONALNA TELE- VIZIJA N1: BALKANSKI CNN

Dolazak velikih svjetskih TV mreža u regiju nije se završio s Al Jazeeraom. Na Weekendu je predstavljena dugo najavljivana regionalna televizija N1, koja će svoj program izvoditi u suradnji s američkom CNN televizijom, a početak emitiranja programa očekuje se ove jeseni. »Za razliku od nečega što se već vrti, kao Al Jazeera ili HRT 4, s čime se naš kanal može uspoređivati, N1 će imati jednu zanimljivu i drugačiju kombinaciju regionalnih i nacionalnih sadržaja. Sve što će biti biznis, sport, zabava, kultura, to će biti emitirano regionalno kao zajednički kanal, a informativni program proizvodit će se odvojeno, odnosno svaki nacionalni kanal će imati svoje vijesti«, rekao je **Dubravko Merlić**, news

direktor za Hrvatsku. Uz njega, jedno od zvučnih novinarskih imena na N1 televiziji je i **Zoran Šprajc**, koji će voditi večernji dnevnik. »Ja sam prvenstveno došao ovdje da bih nastupao na manjem tržištu. Meni više ne znači nastupati u velikoj dvorani pred milijunskom publikom u koju je teško proniknuti što ona zapravo želi. Puno lakše mi je raditi u maloj dvorani, s manjom publikom i to je motiv koji me

je reporter. Naš reporter i ekipa koja radi na ovoj televiziji imat će tu ulogu da se bave istinom i da do istine dođu«, rekao je **Jugoslav Ćosić**, news direktor N1 za Srbiju.

JE LI NOVINARSTVO U KRIZI?

Da je novinarstvo u krizi stav je brojnih novinara, urednika i analitičara medija. Od

loptu koji donose brzu zaradu«, zaključio je Vela.

»ZA DVA KILOGRAMA OGLASA GRATIS KILO- GRAM PR OBJAVA«

Uz krizu novinarstva pupčanom vrpcom povezano je oglašavanje i pojava »prirodnog oglašavanja«, odnosno članaka koji su plaćeni, a da to nigdje nije naznačeno. »Novinarstvo se danas sve više svodi na jeftinije tekstopistvo, oglašivački 'copywriting'. Tako smo se našli u situaciji da posao koji su nekad radili praktičari odnosa s javnošću, a to je zastupanje strateških interesa u medijskim novinarskim objavama, danas uz njih rade i oglašivači, pa i sami novinari«, rekao je **Dejan Verčić** sa Sveučilišta u Ljubljani na predavanju »Smrt odnosa s javnošću«. Verčić je naveo i novi oblik novinarstva proizašao iz ovakvih odnosa - brand journalism. Iako su se mnogi paneli bavili krizom u novinarstvu, PR-u i potrebom restrukturiranja medijskog biznisa, humor je, izgleda, u sponu. Stoga je i rasprava o važnosti humora uvrštena u program Weekenda, u panelu »Moć humora« u kojem su gostovali urednici srbijanskog Njuz.net portala i hrvatskog News.bar, na kojem se pričalo o značaju humora u društvu. Na Weekend Media Festivalu program se istovremeno odvijao u 5 različitih dvorana. »Imamo dosad najviše predavača i panelista, a posebno smo pojačali program radionica jer želimo da se ljudi iz Rovinja vrate s konkretnim znanjima koja mogu odmah primijeniti u poslu«, rekao je direktor festivala **Tomo Ricov**.

je doveo ovdje, da ne moram zadovoljiti sve i svakoga, nego se u uredničkom poslu mogu fokusirati na ono što je bitno, na ono što je meni zanimljivo, jer pretpostavljam da je to onda i mojoj publici zanimljivo. Ne pokrivati sve, ne takmičiti se s RTL-om, s HRT-om, s Novom, ne igramo u toj ligi. Ne želimo pokrivati sve vijesti, svaku press konferenciju, nego se svaki dan fokusirati na dvije, tri, četiri važne stvari«, objasnio je Šprajc. U Srbiji 74 posto ljudi ne vjeruje vijestima koje gledaju na televiziji, podatak je IREX-a. »U situaciji gdje predstavite dvije strane, a obje ne govore istinu, ja duboko vjerujem da postoji treća strana, a to

2008. do 2012. broj novinara u tiskanim medijima smanjen je za čak 47 posto, rekla je **Slavica Lukić** iz Jutarnjeg lista na panelu »Što je ostalo od novinarstva u Hrvatskoj«, na kojoj su se okupili urednici vodećih hrvatskih medija. No, iako su i naklade manje, **Gojko Drljača** iz Večernjeg lista istaknuo je da je tržište novinarstva drastično naraslo, jer se povećao broj posjeta na portalima, te pada čitanosti zapravo nema, on se samo premjestio u online sferu. Ali, u hiperprodukciji vijesti postalo je najvažnije biti prvi, makar i netočan, napomenuo je **Željko Vela** s Nove TV. »Smanjiti sadržaje na prvu

ZKVH: Zabranjeno održavanje okruglog stola u Gradskoj kući

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, kao organizator znanstveno-stručnog okruglog stola *Identitetske sastavnice i prijepori bunjevačkih Hrvata*, koji je prvotno trebao biti održan na drugoj lokaciji – u Plavoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, s nevjericom i zaprepaštenjem je primio k znanju odluku gradonačelnika da se isti u navedenom prostoru ne može održati.

»Tim prije je za organizatora poniženje veće, jer se ovaj interdisciplinarni znanstveni skup imao organizirati temeljem ranijega dogovora o suradnji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

i Katedre za manjinske zajednice i kulture Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, institucija čiji su osnivači dvije države. Na skupu su svoje sudjelovanje najavili i poznavatelji bunjevačke kulturne i povijesne baštine iz Hrvatske i Mađarske, koji su svojim dosadašnjim znanstveno-istraživačkim radom uvelike pridonijeli boljem i svestranijem razjašnjenju identitetskih sastavnica i prijepora među bunjevačkim Hrvatima«, navodi se u priopćenju kojega potpisuje ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**.

U priopćenju se napominje kako je zabrana održavanja znanstvenih rasprava, bez obzira na »osjetljivost« teme, svojestvena manirama autoritarnih i nedemokratskih vlastodržaca. »Za hrvatsku zajednicu u Srbiji, to ne treba čini nam se isticati, ova zabrana ima dodatnu težinu. Posebno zabrinjava što se nemogućnost održavanja skupa u prostoru državne institucije dogodila nakon što su u istom u studenome 2013. od strane predsjednika Srbije i gradonačelnika iznesene eksplicite tvrdnje upravo o identitetskim prijeporima ovdašnjih Hrvata«.

Kako se dodaje, ovom gestom subotičkog gradonačelnika Hrvatima je u Srbiji, ukoliko žele nešto više doznati od plesa i tambura, »još jednom rečeno gdje im je mjesto, a da će najviši diplomatski predstavnici Republike Hrvatske i visoki dužnosnici Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske, Hrvatskoga sabora, Hrvatske matice iseljenika i dr., ovoga puta biti ugošćeni u neadekvatnom prostoru«.

»No, to nas neće obeshrabriti u našim nastojanjima za ravnopravnost ovdašnjih Hrvata«, zaključuje se u priopćenju.

Okrugli stol o bunjevačkim Hrvatima

Znanstveno-stručni okrugli stol pod nazivom *Identitetske sastavnice i prijepori bunjevačkih Hrvata* održava se danas (petak, 26. rujna), u Pastoralnom centru *Augustinianum* u dvorištu Subotičke biskupije (Trg svete Terezije 3, Subotica), s početkom u 10 sati.

U radu ovoga interdisciplinarnog znanstvenog skupa sudjeluju poznavatelji i istraživači bunjevačke kulturne i povi-

jesne baštine iz Srbije, Hrvatske i Mađarske, koji su svojim dosadašnjim znanstveno-istraživačkim radom uvelike pridonijeli boljem i svestranijem razjašnjenju identitetskih sastavnica i prijepora među bunjevačkim Hrvatima. Među predavačima su, prema najavama, prof. dr. sc. **Milana Černelić**, prof. dr. sc. **Jadranka Grbić Jakopović**, dr. sc. **Nevena Škrbić Alempijević**, dr. sc. **Mario Bara**, dr. sc. **Marko Šarić**, prof. dr. sc.

Živko Gorjanac, kao i sudionici iz Subotice.

Okrugli stol u Subotici organizira se temeljem dogovora o suradnji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Katedre za manjinske zajednice i kulture Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Skup je rezultat ranijega dogovora o održavanju i *subotičke sesije s trodnevnog znanstvenog skupa Bunjevci u vremenskom i prostor-*

nom kontekstu, koji je održan od 20. do 22. studenoga 2012. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, u organizaciji Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju. On je priređen povodom završetka petogodišnjega znanstvenoistraživačkog projekta *Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca*, što ga je realizirao Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Regionalna škola u Medulinu

Osma po redu Regionalna škola ljudskih i manjinskih prava održana je u Medulinu u razdoblju od 12. do 17. rujna 2014. godine. Školu su organizirali Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Centar za međunarodne i sigurnosne studije u suradnji s Fakultetom političkih nauka Univerziteta u Beogradu, Savjetom za nacionalne manjine

Republike Hrvatske, Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, Istarskom županijom, Gradom Pula, te Općinom Medulin. Školu je otvorio profesor Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu dr. sc. **Siniša Tatalović**, ujedno i predstojnik Centra za međunarodne i sigurnosne studije. Pozdravnim riječima sudio-

nicima skupa obratili su se i prof. dr. sc. **Nenad Zakošek**, dekan Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. **Ilija Vujačić**, dekan Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu, **Goran Buić**, načelnik Općine Medulin, predstojnik Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske **Branko Sočanac**, te

predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske **Aleksandar Tolnauer**. Sudionici skupa bili su studenti i profesori iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Slovenije, kao i predstavnici državnih i lokalnih institucija Republike Hrvatske. Sudionici skupa su imali priliku posjetiti Talijansku uniju u Puli.

NASTAVLJENI POKUŠAJI RASHRVAĆIVANJA VOJVOĐANSKIH HRVATA

Politika razbijanja hrvatskog identiteta u Srbiji

Kontinuitet asimiliranja Hrvata u Srbiji nastavljen je nedavnim famoznim uručjenjem djelomice ćirilčnih udžbenika za predmet bunjevački govor s elementima nacionalne kulture, čije širenje u subotičkim školama potiče Bunjevačko nacionalno vijeće, vodstvo zajednice Bunjevaca koji niječu hrvatsku pripadnost, a kao osobne donacije predsjednika Srbije **Tomislava Nikolića**.

Bio je to očevidan primjer potpore podvajanju ovdašnjih Hrvata, a nakon te donacije predsjednika Nikolića, saborski zastupnik i predsjednik HDZ-ova Odbora za iseljništvo i hrvatske nacionalne manjine **Ante Babić**, te predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDZ-a **Tomislav Đonlić** upozorili su 8. rujna u Splitu kako »srbijski predsjednik Nikolić takvim potezom doniranja 'bunjevačke čitanke i gramatike' u Subotici, tiskane na ćirilici, nastavlja politiku **Miloševićeva** režima, a ta je rashrvaćivanje vojvođanskih Hrvata«.

»NOVI ČIN VELIKOSRPSKE POLITIKE«

Babić je naglasio, kako prenosi *Večernji list*, da je »nakon prošlogodišnje izjave srbijskog predsjednika Tomislava Nikolića da su 'Bunjevci' autohtoni narod, stigao i novi čin velikosrpske politike u obliku tiskanja udžbenika na 'bunjevačkom jeziku' i na ćirilici. Takva je politika u izravnoj funkciji razbijanja nacionalnog identiteta Hrvata u Srbiji«.

Tomislav Đonlić je precizno pojasnio i pitanje glede udžbenika za hrvatsku nacionalnu manjinu u Srbiji. »Pitanje tih udžbenika je

riješeno međudržavnim sporazumom između Republike Hrvatske i Republike Srbije. Prema sporazumu, Srbija je sama trebala financirati zajamčene udžbenike na hrvatskom jeziku«, a to nije urađeno. Đonlić je istaknuo kako »dok Hrvatska u potpunosti ispunjava sve potpisane točke tog sporazuma, Srbija malo toga poštuje!«

Đonlić je pozvao i aktualnu Vladu RH »koja u zadnje tri godine nije našla vremena sazvati sastanak Međudržavnog povjerenstva koje nadgleda provedbu navedenog sporazuma, da iskoristi sve pravne mehanizme kako bi se riješilo pitanje udžbenika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji«, dok je Babić zatražio od aktualne vlasti – predsjednika Republike, ministricu **Pusić**, premijera **Milanovića** da zaštite interese hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i da adekvatno reagiraju

na »ovakve protuhrvatske poteze službenog Beograda«.

»NASTAVAK ASIMILACIJE HRVATA U SRBIJI«

Predsjednik Republike Hrvatske **Ivo Josipović** rekao je nakon donacije udžbenika na ćirilici predsjednika Nikolića, kako ta činjenica govori »zasiurno o kontinuitetu koji želi asimilirati Hrvate u Srbiji«, ocijenivši to nekorektnim potezom koji treba ispraviti. Ali! Predsjednik Josipović je također rekao i sljedeće: »Trebalo se upitati što smo mi ovdje i oni koji se osjećaju Hrvatima u Srbiji učinili da se ti ljudi koji se deklariraju kao Bunjevci, a to pravo im nitko ne može oduzeti, osjećaju Hrvatima?«

Na kritike predsjednika Josipovića odgovorio je predsjednik Nikolić da Srbija svojim

Ustavom i zakonima omogućuje svim građanima da se izjasne kako žele.

»Legitimno pravo Bunjevaca je da iskoriste to pravo na Ustavom predviđen način«, rekao je Nikolić u izjavi za medije i upitao zašto njegov hrvatski kolega Bunjevce naziva bunjevačkim Hrvatima?

»Bunjevci nisu ni Srbi ni Hrvati, oni su svoji. Srbija ih kao takve sa zahvalnošću prihvaća«, rekao je predsjednik Srbije.

O postupku srpskog predsjednika Nikolića koji je darovao udžbenike na ćirilici bilo je riječi i u Hrvatskom saboru.

Premijer **Zoran Milanović** je izjavio 17. rujna kako će od vlasti u Srbiji zatražiti da osigura udžbenike za hrvatsku nacionalnu manjinu, prenijela je Hina. Objasnio je kako premijer »ne može promijeniti određene procese i određene identitete koji su

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović rekao je nakon osobne donacije predsjednika Republike Srbije Tomislava Nikolića udžbenika na ćirilici zajednici Bunjevaca koji nije ću hrvatsku pripadnost, kako ta ćinjenica govori »zasigurno o kontinuitetu koji ųeli asimilirati Hrvate u Srbiji» * Vodstvo hrvatske manjine u Vojvodini je godinama upozoravalo da pojedina drųavna tijela Srbije potiću umjetnu podjelu bunjevaćkih Hrvata na Bunjevce (nehrvate) i Hrvate, proglašavajući bunjevaćku ikavicu, dijalekt, »jezikom« Bunjevaca nehrvata.

nastajali pod raznoraznim asimilacijskim uvjetima, te istaknuo da će od srbijanskih vlasti traųiti da se ponašaju onako kako se Hrvatska ponaša u zaštiti manjina. Premijer Milanović je kazao kako oni koji se izjašnjavaju kao Hrvati u Srbiji, nisu dobili obećane udųebenike od vlasti.

»Mi imamo standarde koje nema velika većina zapadnoeuropskih drųava i s tim nije jednostavno ųivjeti, nije se jednostavno boriti za prava manjina u istoćnoj Slavoniji, gdje je bjesnio rat prije 20 godina i gdje je normalno da ima ljudi kojima je iritacija da vide sluųbene natpise na pismu nacionalne manjine druge nacije, ali to je zakon, to je Ustav, tu kompromisa nema«, zakljućio je Milanović.

Povodom ovoga pitanja udųbenika, predsjednik Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta **Andrej Plenković** je zatraųio na prvom jesenskom zasjedanju Europskog parlamenta, prošloga utorka u Strassbourgu, zaštitu prava Hrvata u Srbiji. Za donaciju udųbenika na ćirilici rekao je kako je rijeć o potezu koji predstavlja kontinuitet politike razvodnjavanja hrvatskog korpusa, odnosno hrvatske manjine u Srbiji, kakvu srbijanska vlast provodi od poćetka devedese-

tih i naglasio da je takva politika neprihvatljiva.

Treba naglasiti kako je vodstvo hrvatske manjine u Vojvodini godinama upozoravalo da pojedina drųavna tijela Srbije potiću umjetnu podjelu bunjevaćkih Hrvata na Bunjevce (nehrvate) i Hrvate, proglašavajući bunjevaćku ikavicu (dijalekt) »jezikom« Bunjevaca nehrvata.

»NIKOLIĆ PROVOCIRA«

Hrvatski zastupnik u Europskom parlamentu **Joųo Radoš** istaknuo je prošloga tjedna u dopisu Europskoj komisiji kako broj Hrvata u Srbiji kontinuirano pada zahvaljujući srbijanskoj politici, ukljućujući i aktualnog predsjednika Nikolića, koji je nedavno izjavio da Bunjevci nisu Hrvati i darovao im udųbenike na ćirilici.

Zastupnik HNS-a podsjetio je u dopisu kako su prava hrvatske nacionalne manjine regulirana sporazumom sa Srbijom i Crnom gorom iz 2005., koji sluųbeni Beograd konstantno krši.

»Kako će Europska komisija osigurati ostvarivanje prava hrvatske manjine u Srbiji tijekom pregovora EU sa Srbijom?«, napisao je Radoš u zastupnićkom pita-

nju izvršnom tijelu EU, navodi Hina.

Radoš tvrdi kako je posljedica srbijanske politike stalni pad broja Hrvata u Srbiji s više od 120 000 godine 1971. na oko 47 000 godine 2011., ćemu je pridonijelo i iseljavanje oko 30 tisuća Hrvata u vrijeme rata, u vremenu Miloševićeva režima, pod raznim vrstama pritisa.

»Pogoršanju ovoga stanja dodatno pridonose provokacije srbijanskog predsjednika Nikolića, koji je darovao Bunjevcima koji se izjašnjavaju kao nehrvati, udųbenike na ćirilici.«

Radoš takoder navodi kako u Srbiji nije donesen propis o zastupljenosti Hrvata u lokalnim, regionalnim i republićkim predstavnićkim tijelima, a potiće se favoriziranje onih Bunjevaca koji se ne izjašnjavaju Hrvatima.

Veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji **Gordan Markotić** je u nedavnom intrvjuu *Tanjugu* rekao kako se neosiguravanjem finansijskih sredstava za udųbenike hrvatskoj nacionalnoj manjini narušava jedno od osnovnih prava – pravo na obrazovanje, iako je sporazum o zaštiti nacionalnih manjina, kojim je ono obuhvaćeno, na snazi gotovo deset godina.

»Pitanje udųbenika spada u osnovna prava, jer je to pravo na obrazovanje i ono nije riješeno svih ovih deset godina što se tiće hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Ako ne osiguravate finansijska sredstva za školovanje jedne manjine znaći da im uskraćujete prava na obrazovanje. Srećom, matićna drųava Hrvatska i Hrvatsko nacionalno vijeće uskakali su svojim sredstvima, mada nisu morali prema postojećim ugovorima koji su na snazi«, kaųe Markotić.

Ostaje za vidjeti hoće li se spomenuti sporazum koji je na snazi deset godina poćeti izvršavati, a Markotić je najavio kako će se sljedećeg mjeseca sastati Mješovito povjerenstvo za provođenje sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina.

Priredio: Zvonko Sarić

SRBIJA ODBILA OSIGURATI UDųBENIKE NA HRVATSKOM

Predsjednik HNV-a **Slaven Baćić** je rekao kako su i Milanović i Plenković traųili da Srbija provede ono na što se međudrųavnim sporazumom obvezala. Baćić je izjavio za *Blic* kako je Srbija odbila osigurati udųbenike na hrvatskom jeziku.

»Hrvatsko nacionalno vijeće je samostalno i uz pomoć Republike Hrvatske osiguralo udųbenike za više i niųe razrede osnovne škole. Nedostaje literatura za 20 posto sadrųaja u predmetima povijest, geografija, likovno i glazbeno obrazovanje, a na što manjine imaju pravo, kao i udųbenik iz hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, koji je izborni predmet i pandan udųbeniku koji je predsjednik Nikolić darovao Bunjevcima koji se izjašnjavaju kao nehrvati«, kaųe Baćić.

IZBORI ZA HNV 2014.

Transparentno, profesionalno i demokratski

Zakon je uredio način provođenja izbora: na neposredan način i putem elektorske skupštine, tako da oba načina izbora za članove nacionalnih vijeća nacionalnih manjina budu podjednako transparentna i demokratska

Izbori za vijeća nacionalnih manjina bit će održani 26. listopada. Hrvatska manjina u Srbiji svoje će predstavnike u Hrvatskom nacionalnom vijeću birati posrednim, elektorskim izborima. Na pitanja o načinu izbora po elektorskom sustavu odgovore za naš tjednik dobili smo iz Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave.

HR: Tko će biti tehnički organizator elektorske skupštine za izbore za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća? Tko je odgovoran da se ti izbori provedu na proceduralan zakonski način?

Kandidat za elektora podnosi Ministarstvu elektorsku prijavu na potvrđivanje, nakon čega Ministarstvo provjerava podnesene elektorske prijave i u slučaju ispunjavanja zakonom propisanih uvjeta, donosi rješenje kojim potvrđuje elektorsku prijavu. Nakon što je potvrđen dovoljan broj elektora, Ministarstvo dostavlja listu elektora Republičkom izbornom povjerenstvu, koje imenuje odbor od tri člana, među poznavateljima izbornih postupaka, koje provodi izbore na elektorskoj skupštini.

HR: Tko će pratiti izbore za vijećnike HNV-a od strane republičkih tijela?

Temeljem Upute za provođenje neposrednih izbora za

članove nacionalnih vijeća nacionalnih manjina Republičkog izbornog povjerenstva, propisano je da domaći promatrač može biti zainteresirana registrirana udruga, čiji se ciljevi ostvaruju u području izbora i zaštite ljudskih i manjinskih prava. Oni mogu prijavu podnijeti Povjerenstvu najkasnije pet dana prije održavanja izbora. Također, u Uputi je propisano da strani promatrač može biti i zainteresirana međunarodna i strana organizacija i udruga, koji mogu podnijeti prijavu Povjerenstvu najkasnije deset dana prije dana održavanja izbora.

HR: Kako se temeljem broja elektora određenih izbornih lista određuje bira broj vijećnika s pojedinih lista?

U članku 109. Zakona propisano je da Odbor (koji imenuje Povjerenstvo) raspodjeljuje

mandate primjenom najvećeg količnika. Točnije, mandat se raspoređuje tako što se ukupan broj glasova koji je dobila svaka lista, dijeli s brojevima od jedan do zaključno s brojem članova nacionalnog vijeća koji se bira. Dobiveni količnici se razvrstavaju po veličini, a u obzir se uzima onoliko najvećih količnika, koliko se članova nacionalnog vijeća bira. Ako dvije ili više lista dobiju iste količnike temeljem kojih se raspodjeljuje jedan mandat, a nema više neraspoređenih mandata, mandat će se dodijeliti listi koja je dobila veći broj glasova. Mandati koji pripadaju listi dodjeljuju se kandidatima s liste prema njihovom redosljedu na listi, počevši od prvog kandidata.

HR: Koliko elektora mora biti nazočno, tj. sudjelovati na izbornoj skupštini da bi ti izbori

ri bili provedeni na zakonski način?

Člankom 105. stavak 2. točka 5. Zakona propisano je da se elektorska skupština može održati ako je prisutno više od polovice elektora čije su elektorske prijave potvrđene. Konkretno, da bi 26. listopada 2014. godine bila održana elektorska skupština za pripadnike hrvatske nacionalne manjine, potrebno je da na elektorskoj skupštini prisustvuje najmanje 60 elektora.

HR: Evidentno je da su u slučaju aktualnih izbora za novi saziv HNV-a obje liste prikupljajući potpise za elektrore, radile i na upisu u poseban birački popis. Kada se pravi presjek posebnog popisa birača, jer u slučaju da se prijeđe broj od 40 posto upisanih u poseban birački popis, uslijedili bi izravni izbori?

Neposredni izbori za članove nacionalnih vijeća održavaju se kada je 24 sata prije raspisivanja izbora u poseban birački popis nacionalne manjine upisano više od 40 posto pripadnika nacionalne manjine prema posljednjem popisu stanovništva. Radi utvrđivanja jesu li ispunjeni uvjeti za neposredne izbore, Ministarstvo privremeno zaključuje posebne biračke popise nacionalnih manjina (24 sata prije raspisivanja izbora),

Elektorska skupština u Subotici 2010.

26. rujna 2014.

Počelo je?!!!

Prve ratne godine, 1991., EKV je izdala pjesmu s refrenom »Počelo je!« Znamo svi što je počelo i kako je završilo. Ali, tada su se mnogi dali zavarati, nisu željeli znati što počinje. Nekima je trebalo više od desetljeća da shvate kako je pao Berlinski zid. Nijekali su realitet, borili se za stari sustav. Voljeli su ga svim srcem. I zbilja, imao je socijalizam neke kvalitete. Ali, ne tolike da bi ga se oružjem branilo. Bilo je potrebno mnogo patnje dok se takvi nisu oprostili od iluzije.

Dakle, kasnije su prihvatili promjene. Prihvatili su otvoreno društvo, demokraciju, prava manjina i sve ostalo. A neki od tih koji su kasnili sada su lideri. Žele nadoknaditi propušteno. Nemam problem s time, lekciju je bolje naučiti ikad nego nikad.

Ali, moje oči nisu zatvorene. Novi sustav ne može biti nova religija u koju ćemo bespogovorno vjerovati. Jer, vremena se opet mijenjaju. Diže se neki novi zid. Nije to čelična zavjesa, nije Berlinski zid, ali jesu barijere između Istoka i Zapada. Nešto opet počinje.

Rok trajanja teorije otvorenog društva se bliži koncu. Budimo iskreni i realni, ono što osjećamo u sebi – da ovako neće moći dugo – moramo artikulirati. Moramo biti spremni na promjene. Morat ćemo učiti neke nove teorije za novu realnost. Kao što glupo zvuči netko kada traži u privatnoj tvrtki 13. plaću, kada od političara očekuje da mu nađe posao – tako će uskoro izgledati onaj tko traži dlaku u jajetu demokracije.

Autokracija se vraća na velika vrata. Osiromašeno društvo će je prigrliti jer je spremno žrtvovati slobodu za sigurnost. Stoga, i gledanje na manjinsko pitanje će se ubrzo promijeniti. Nakon Sirije, Krima, Novorusije i Škotske, stvari neće ići na isti način kao i do sada. Trgnimo se, doista je počelo.

Čujem da u Suboticu dolaze Poljaci radi otvaranja i/ili preuzimanja tvrtki. Jer, odavde se može, a odatle se ne može trgovati s Rusijom. Prije dva mjeseca otvaranje tržišta sam nazvao povijesnom šansom vođanskih Hrvata. Mislim da bismo bili najpametniji kada bismo svoje napore umjesto na mlačenje prazne političke slame usmjerili na poljoprivredu i izvoz.

Onaj tko propusti to primijetiti, bit će kao oni dični branitelji socijalizma iz devedesetih. Produživači agonije. Val promjena dolazi, ne vrijedi roniti i čekati da nam prođe iznad glava, mogli bismo se udaviti. Valja uzeti dasku i surfati. Valja održati se na nogama. Stoga moramo iz defanzive prijeći u aktivu. I to ne kritiku, već kreativnu i afirmaciju.

N. P.

temeljem kojih se donosi odluka na koji će način nacionalne manjine birati svoje nacionalno vijeće: neposredno ili putem elektorske skupštine. Povećanje broja upisanih pripadnika određene nacionalne manjine nakon donošenja Rješenja o privremenom zaključenju posebnog biračkog popisa nema utjecaja na utvrđen način provođenja izbora.

HR: Hoće li postojati rok, u ovom slučaju za elektorske izbore vijećnika HNV-a, za eventualne ispravke – dopune?

U članku 102. stavak 6. Zakona propisano je da Ministarstvo rješenjem odlučuje o potvrđivanju elektorske prijave u roku od 48 sati od prijema elektorske prijave. Naglašavamo kako Ministarstvo odmah nakon prijema elektorske prijave vrši provjeru elektorske prijave i blagovremeno obavještava podnositelja o uočenom nedostatku koji je potrebno ukloniti, tako da kandidat za elektora ima dovoljno vremena da u zakonom ostavljenom roku ukloni nedostatak.

HR: Hoće li biti problema ako određeni elektor preda popis posljednjeg dana predviđenog za prikupljanje potpisa u slučaju upisa nekih od potpisnika u Poseban birački popis tog posljednjeg dana, tj. hoće li biti »vidljivo« da je tog dana općinska uprava upisala određene osobe u poseban birački popis?

Ministarstvo je objavilo na svom službenom portalu i putem sredstava javnog informiranja javni poziv u kome je u skladu sa zakonom određen rok za podnošenje elektorskih prijava (elektorska prijava podnosi se Ministarstvu najkasnije 30 dana prije održavanja izbora). U skladu s navedenim, svatko tko je u skladu sa zakonom do tog dana upisan u Poseban birački popis može biti podržavatelj elektora. Zahtjev za upis u Poseban birački popis podnosi se jedinici lokalne samouprave, odmah se obrađuje i podnositelj zahtjeva se upisuje u Poseban birački popis, nakon čega svi podaci bivaju zabilježeni u elektroničku bazu podataka.

HR: Jesu li elektorski izbori manje demokratski od izravnih?

Zakon je uredio način provođenja izbora: na neposredan način i putem elektorske skupštine, tako da oba načina izbora za članove nacionalnih vijeća nacionalnih manjina budu podjednako transparentna i demokratska. Također, Republičko izborno povjerenstvo, kao tijelo nadležno za provođenje izbora, sudjeluje u oba načina izbora. Ovakvim provođenjem izbora Vlada Republike Srbije je još jednom pokazala koliko je spremna da se izbori za nacionalna vijeća nacionalnih manjina provedu na transparentan, profesionalan i demokratski način.

Zvonko Sarić

ZORAN MARTINOVIĆ, DIREKTOR NACIONALNE SLUŽBE ZA ZAPOSŁJAVANJE

Ohrabrujući optimizam

*Aktualni trendovi u Srbiji
pokazuju da je anketna
stopa nezaposlenosti u
drugom kvartalu ove godi-
ne u odnosu na prvi kvartal
smanjena za 0,5 posto * Rad
na crno je gubitak i za poslo-
davca i za radno angažiranu
osobu * Stranačko zapošljava-
nje svedeno na minimum*

Razgovarao: Nikola Perušić

Direktora Nacionalne službe za zapošljavanje Zorana Martinovića prati glas kako je precizan čovjek koji pažljivo bira riječi. Njegove izjave nisu bombastične, stoga ga nema puno u medijima, te je za veći dio javnosti praktički nepoznat. Nakon svega, ipak je on raniji državni tajnik Ministarstva rada, ali i bivši suradnik tima *Tamása Korhecza* u Ministarstvu za ljudska prava.

HR: S obzirom na to kako se Srbija našla u jednoj dosta dobroj situaciji, da je naša država na neki način most između Zapada i Rusije, mogu li se ljudi koji su neuposleni nadati da ćemo iskoristiti tu prigodu? Postoji li nekakva državna strategija i politika za tu mogućnost?

Takva pozicija Srbije svakako može biti poželjna, i može nam omogućiti da ispunimo one obveze koje kao zemlja trebamo ispuniti, kao što su stvaranje mnogo povoljnijeg investicijskog i gospodarskog ambijenta za ulaganje, povećanje gospodarske aktivnosti, samim tim i otvaranje novih radnih mjesta, smanjenje stope neuposlenosti, povećanje zapošljavanja. Ja vjerujem da nam ono što je Vlada Srbije već uradila i ono što planira uraditi do konca ove godine može dati sigurno jednu nadu da se mnoge stvari u oblasti tržišta rada, koje je od 2008.-2012. godine bilježilo negativne trendove, mogu popraviti. Svakako da su već donijeti neki ključni zakoni, koji se mogu i izravno i neizravno odraziti na povolj-

niju situaciju na tržištu rada. No, s druge strane vjerujemo i da neki pokazatelji, s kojima je Nacionalna služba izašla u javnost, mogu dati ohrabrujući optimizam. Svakako treba biti umjeren u tome, mi ne možemo na bazi ovoga što se sada trenutno dešava davati neku punu garanciju da će taj trend do konca godine biti takav. Ja vjerujem i ono s čime danas raspoložemo svakako nam daje za pravo da kažemo kako su neke mjere koje je Vlada donijela dale odgovarajuće rezultate. Ono što se planira u budućnosti može biti također poticaj za smanjenje stope neuposlenosti, koja je već u ovom trenutku smanjena, ako promatramo period od travnja 2012. godine. Posjedujemo anketu o radnoj

snazi, već je vidljivo kako je smanjena stopa neuposlenosti.

HR: Što se tiče novih zakona koji su nedavno doneseni, a među njima je i Zakon o radu, vide li se neki prvi pozitivni pomaci u njegovoj primjeni?

Još uvijek je rano govoriti o tome je li Zakon o radu dao nekakve velike i izravne efekte, ali oni se svakako očekuju. Imajući u vidu kako je od prvog srpnja stupio na snagu Zakon o doprinosima, za obavezno socijalno osiguranje i Zakon o porezu na dohodak građana, gdje su uvedene određene stimulacije na novo zapošljavanje, i Zakon o radu, koji je praktično stupio na snagu od prvog kolovoza, već smo uočili određene trendove. Moram biti opre-

zan, možda oni nisu direktna posljedica ovih zakona, ali su se nekako podudarili sa stupanjem na snagu upravo ovih zakona. Dakle, Zakon o radu, koji je omogućio poslodavcima da tehnološke viškove stimuliraju na način koji je vezan za godine staža kod posljednjeg poslodavca, gdje smo očekivali da to omogućujući zaposlenje osoba starijih preko 50 godina. Vidljivo je, kako se pokazalo, trend povećanja upošljavanja upravo osoba starijih od 50 godina. S druge strane, zakoni koji se odnose na poticanje poslodavaca za novo upošljavanje kroz povraćaj uplaćenih poreza i doprinosa u rasponu između 65-75 posto, u ovisnosti od toga koliki je broj uposlenih, pokazuje da se povećao postotak zaposlenih lica, koja su bila na tržištu rada dulje od šest mjeseci, što je jedan od zahtjeva za ostvarivanje ove subvencije.

HR: Ta nova upošljavanja, dešavaju li se ona i u ruralnim sredinama, ili su više vezana za velike centre?

Naši podaci zapravo bilježe upošljavanje u svim filijalama u Republici Srbiji, tako da nemamo jasno razdvojene podatke o porijeklu tih osoba, potječu li iz ruralnih ili iz urbanih sredina, ali činjenica je da se postotak upošljavanja i taj trend osjeća u svim sredinama, u svim gradovima. Negdje više, negdje manje. Jedan od problema upošljavanja jest migracija iz ruralnih sredina u urbane. To jest prepoznato kao izazov s kojim se Republika Srbija treba suočiti. Prije svega kako? Stvaranjem ekonomskih poticaja kako ne bi svi svoju šansu za zapošljavanje ili ekonomsku egzistenciju tražili samo u gradu. Ali, to su neki programi koji moraju biti ispraćeni ne samo s centralnog, nego je mnogo važniji regionalni, lokalni i ekonomski razvitak. Ono što može biti sigurno stimulirano sa strane Republike Srbije jest sufinanciranje lokalnih i regionalnih akcijskih planova. Dakle, lokalne samouprave trebaju prepoznati upravo

one programe, koji mogu na njihovom teritoriju zadovoljiti najveće potrebe koje se odnose na tržište rada.

HR: Vidi li se iz vaših podataka onaj trend koji mi bilježimo u našoj regiji, a to je da se ljudi sve češće odlučuju za odlazak u inozemstvo, da mladi ljudi koriste priliku otići raditi trbuhom za kruhom, a da isto tako odlaze i cijele obitelji?

Moram istaknuti trend koji mi vidimo kroz anketu radne snage. To što ste vi spomenuli je vidljivo, dakle nije to nešto što nije neprepoznato. To je pojava koja datira iz nekog prethodnog vremena uvjetovana i ekonomskom krizom i nekim drugim parametrima. I siromaštvom, nemogućnosti pronalazjenja posla. Aktualni trendovi, dakle, u Srbiji pokazuju da je anketna stopa nezaposlenosti u drugom kvartalu ove godine u odnosu na prvi kvartal smanjena za 0,5 posto. Istodobno je i broj prijavljenih osoba na evidenciji u Nacionalnoj službi za zapošljavanje u odnosu na veljaču smanjen za 4,8 posto, dakle za nekih 36.000 lica. S druge strane, povećao se broj zaposlenosti u odnosu na prvi kvartal 1,3 posto, po našoj evidenciji. Mi možemo reći da postoje trendovi koji možda u nekom budućem periodu mogu zaustaviti te migracije naše radne snage prema inozemstvu. Možemo reći da Nacionalna služba nije jedina koja posreduje u zapošljavanju u inozemstvu, nego postoje i druge agencije za upošljavanje, tako da su one i aktivnije u tome. U prošloj je godini preko Nacionalne službe za zapošljavanje otišlo negdje oko 77 osoba, uglavnom medicinskog profila, liječnici i medicinske sestre. Međutim, aktivnost privatnih agencija koje djeluju u posredovanju za zapošljavanje je mnogo veća, tako da su one u prošloj godini uputile negdje preko 400 osoba u inozemstvo. Ove godine samo s kolovozom su uputile oko 600 osoba, tako da su te privatne agencije za upošljavanje uputile mnogo više

osoba od Nacionalne službe. Tako da ti rezultati ne pokazuju da se radi o velikim brojkama, ali svakako postoji veliki broj osoba koje odlaze bez posredovanja i koje svoju šansu nalaze na neki drugi način. Ono što je za nas evidentno jest da su migracije poznate i u drugim državama, tako da je to nešto što Europa prepoznaje kao radne migracije. U svakom slučaju, svaka osoba traži za sebe bolje uvjete rada i veću zaradu, ali za nas kao zemlju je važno da mi stvorimo takve uvjete da najveći broj neuposlenih osoba ostane i, naravno, da stvorimo šansu da se i oni koji su nekada otišli mogu vratiti i naći u svojoj zemlji zaposlenje.

HR: Još jedna bolna točka u našem društvu je siva ekonomija. S jedne strane, to onima koji rade jednostavno ne ide u korist jer nisu zaštićeni, s druge strane im ipak daje neka sredstva za život, da prebrode situaciju. Kako Nacionalna služba gleda na problem sive ekonomije?

U situaciji kada ne postoji realan odnos između ponude i tražnje na tržištu rada svakako neuposlene osobe prihvaćaju sve oblike rada, uključujući i taj neformalni rad, odnosno rad na crno. To je gubitak za svakoga. To je nešto što nije prihvatljivo ni za poslodavca, ni za radno angažiranu osobu. Poslodavac time riskira ozbiljne sankcije, imajući u vidu da je Zakon o radu povećao prekršajne kazne za slučaj neprijavlivanja radnika. S druge strane se može dogoditi povreda na radu, ili neko profesionalno oboljenje koje u svakom slučaju može uzrokovati i kaznenu odgovornost za poslodavce. Takve osobe nemaju siguran status, nemaju osiguranje, mirovinsko i invalidsko, godišnji odmor, nemaju apsolutno garancije nikakve za slučaj bolesti, a država sa svoje strane gubi ozbiljne prihode. Ali, u posljednje vrijeme je pojačana inspekcijska kontrola, čini mi se da je to rezultiralo time da mi bilježimo povećanje zapošlja-

vanja upravo kroz možda preljevanje te sive zone. Može biti da je upravo pojačana kontrola i strah poslodavaca od sankcija način koji može ovu pojavu sputati. Po anketi o radnoj snazi iz drugog kvartala ove godine vidimo kako je broj osoba u sivoj zoni povećan, tako da prelazi 20 posto. Mislim da je to doista teren na kojem država treba ozbiljno raditi, kako bismo u tom trojnom odnosu sve doveli na razumnu mjeru, kako to propisi zahtijevaju.

HR: Što je s onim nezaposlenima koji traže posao, pišu životopise, pokušavaju putem natječaja doći do posla? Mnogi od njih kažu da je jedna od najbitnijih stvari u biografiji stranačka pripadnost. Kako vi to komentirate?

Svakako danas nitko ne može reći da takvih zapošljavanja nema. U kojoj su mjeri ona prisutna u odnosu na prethodni period se svakako može mjeriti, ali ono što je pozitivno, što svakako sputava takvu vrstu očekivanja prije svega od strane nezaposlenih osoba, jest što je ipak javni sektor ograničio upošljavanje i mislim da je to jedna mjera koja je svakako dobrodošla. Smanjivanje troškova u javnom sektoru, a samim tim i sputavanje takvih pojava koje su u prethodnom periodu bile dominantne, praktično je takve pojave svelo na minimum. S druge strane uvedena je obveza da se rukovodioci javnih poduzeća biraju putem natječaja i mislim da i to može dovesti do profesionalizacije u svim oblicima organiziranja vezanim za javni sektor. Dakle, sigurno je da još uvijek postoje velika očekivanja kod nezaposlenih lica da im stranačka pripadnost može donijeti radno mjesto bez obzira na njihove kompetencije, sposobnosti i stručnosti. Vjerujemo da će takva pojava u jednom trenutku doista potpuno iščeznuti, ali je u ovom trenutku zaustavljena time što nema novih zapošljavanja u javnom sektoru.

HOSANAFEST 2014.

»Da budeš sretan«

Deveti po redu *HosanaFest* pod geslom »Da budeš sretan« održan je 21. rujna u Dvorani sportova u Subotici. Festival hrvatskih duhovnih pjesama i ove godine iznjedrio je 15 novih pjesama koje su izvedene tijekom večeri, a istodobno su dodijeljene i četiri nagrade. Prva i glava nagrada, koju dodjeljuju sami izvođači među sobom, ove godine pripala je skupini *Trinity* iz Čepina kraj Osijeka za pjesmu pod nazivom *Kad gori pod nogama*, koji su također dobili i nagradu od strane stručnog povjerenstva.

Nagradu za najbolji tekst osvojila je **Tajana Šarić** za pjesmu pod nazivom *Mostovi*, koju je na festivalu izveo vlč. **Ljubo Vuković** iz Zagreba. Kao i prijašnjih godina HosanaFest je festival humanitarnog karaktera i sav prikupljen novac otišao je za pomoć Humanitarno-terapijskoj zajednici *Hosana*. Štićenici ove zajednice za pomoć ovisnicima svoju su nagradu dali VIS-u *Novo Nebo* iz Zenice, koji su izveli pjesmu pod nazivom *Traganje*. Svaka pjesma na ovome festivalu

bila je ujedno i molitva za oporavak štićenika ove Zajednice.

SUSRET U HOSANI

Sudionici ovogodišnjeg HosanaFesta okupili su se u subotu, 20. rujna, u samoj Zajednici gdje su imali duhovnu obnovu, kao i zajedničko euharistijsko slavlje. »Ovom prigodom, Zajednica *Hosana* otvorila je vrata svim sudionicima *HosanaFesta*.«, kazao je predsjednik Organizacijskog odbora HosanaFesta i idejni tvorac ovoga festivala vlč. dr. **Marinko Stantić** i dodao kako je svečanost bila veća, jer je štićenik Zajednice **Andraš Škofljanec** primio blagoslov i tim potvrdio da je završio kompletan proces boravka u *Hosani*. »On je u Zajednici bio malo više od tri godine i imao je godinu i pol kušnje u vanjskom svijetu i to je zaista lijepo slavlje. To je naš cilj. Netko tko funkcionira 4,5 godine bez droge i ne mora uzimati nikakav medikament da bi to mogao, biti dobar, sretan i zadovoljan - to je krajnji cilj. Andraš funkcio-

nira u društvu i radi na jednoj crpki, a i nadalje će ostati voditelj Zajednice«, kazao je Stantić.

SUDIONICI HOSANAFESTA

Kao i svake godine do sada, na HosanaFestu je nezaobilazna scenografija koja je uvijek posebna i vezana za moto susreta. Ove godine kratkim najavama prije svake kompozicije »razglednica« je prikazan način života u Zajednici. Pokraj nagrađenih na devetom HosanaFestu sudjevali su: VIS *Petrus* (Monoštor - Sombor), fra **Ilija Mijatović**

(St. Pölten - Austrija), **Ana Ivanković Radak** (Subotica), VIS *Cobus* (Zagreb), VIS *Imakulata* (Gromiljak - Sarajevo), VIS *Familias* (Osijek), **Marija Perković** (Gingen, Stuttgart - Njemačka), **Livija Radić** (Zagreb), **Dalija Grahovac Fedešin** (Zagreb), VIS *Ritam vjere* (Subotica), **Zvonimir Kalić** (Vrpolje - Đakovo) i **Tajana Šarić** (Zagreb). Voditelji programa bili su **Nevena Mlinko** i **Petar Pifat**. Tijekom glasovanja mladi Subotičke biskupije izveli su melodramu »Kriška sreće«.

»Na kraju mogu reći kako

Novac koji je prikupljen od ulaznica (36.730) ide za potrebe Zajednice Hosana. Svi koji žele pomoći oporavak ovisnika više informacija mogu dobiti na web adresi www.hosana.rs

sam zadovoljan, po mojoj procjeni ovo je jedan od najboljih Hosanafesta. Imamo sudionike iz pet država, iz Njemačke, Austrije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i iz Srbije, točnije iz Vojvodine. Svi sudionici, kojih je bilo preko 100, točnije 107 osoba smješteno je po obiteljima. Odziv obitelji je bio dobar i zahvaljujem onima koji su ugostili izvođače», kazao je vlč. dr. Marinko Stantić i dodao kako je pred njima jubilarni X. Hosanafest, te da će se s organizacijom početi odmah.

KAD GORI POD NOGAMA...

»Kad gori pod nogama, kad led je u srcima, stojiš tu kraj mene, šapćeš mi: Volim te!« - stihovi su pobjedničke pjesme koju potpisuje bračni par **Hosjak**. **Marina** je autorica stihova i glazbe, dok obradu potpisuje **Daniel**. Ujedno je Marina kao glavni vokal i voditeljica skupine *Trinity* iz Čepina. »Jako smo sretni zbog nagrada koje smo primili na Hosanafestu. Nagrada stručnog povjerenstva je potvrda struke i to nam jako puno znači. Ovo nam je izuzetno uspješna godina i zaista se trudimo plodonosno raditi, imamo puno proba, pa čak i koreogra-

Novo nebo iz Zenice

Cecilija Miler uručila je Tatjani Šarić nagradu za najbolji tekst

fija«, kazala je Marina Hosjak i dodala: »Jako lijepo nam je bilo u Subotici. Zajednicu Hosana bih opisala kao prekrasan doživljaj i iskustvo – vidjeti te mlade ljude, koji su odlučili napraviti nešto pozitivno u svome životu. Naši domaćini i sam grad Subotica će nam također ostati u lijepom sjećanju i baš zbog toga nam je drago da se moramo vratiti i dogodine izvesti pobjedničku pjesmu«, kazala je voditeljica *VIS Trinity*, koji je inače i pobjednik ovogodišnjeg Uskrsfesta.

KORAČATI NAPRIJED

Voditelj zajednice Hosana, bivši štićenik Andraš Škofljanec, kako je već bilo riječi, primio je blagoslov i tim činom pokazao kako se uz Božju pomoć sve može. »To je način na koji mogu vidjeti kako me Bog podržava. Svaki dan dobijem blagoslov od Gospodina, ali ovo je ujedno bila i prilika onako iskreno, iz čista srca zahvaliti Bogu i svim ljudima koji su mi pomogli«, kazao je Andraš koji je u Zajednici

proveo 3 godine i 2 mjeseca. Uskoro će biti godinu dana kako je voditelj Zajednice *Hosana*, što će ostati i nadalje. Na pitanje je li ga strah krenuti dalje novim koracima, Andraš je uz pjesmu odgovorio kako s Bogom može sve. »Naravno postoji strah na početku, ali kad bolje razmislim mogu slobodno krenuti dalje. Uzdajem se u Gospodina, ako je On uz mene smijem slobodno koračati naprijed.«

Ž. Vukov

VIS Petrus iz Monoštora

Predsjednik OO *Hosanafest* vlč. dr. Marinko Stantić uručio je logo festivala Lazaru Barakoviću kao zahvalu za svaku pomoć koju je pružio tijekom ovih devet festivala i imenovao ga doživotnim počasnim članom Organizacijskog odbora Hosanafesta.

Što očekujete od novog saziva HNV-a?

GRGO KUJUNDŽIĆ,
umirovljenik, Palić

Samostalni i neovisni

Nacionalno vijeće mora biti institucija neovisna o dnevno-političkim i stranačkim utjecajima, služeći za ono za što je država ustanovila takve institucije. Nadam se da će se svi budući vijećnici natjecati u predlaganju ideja za boljitak rada HNV-a, a ne da po skupinama budu žestoki rivali. Takve rivale naš nacionalni korpus ne treba. Vjerujem da će se na listama za izbor u Vijeće formirati takav redoslijed kandidata da do izražaja dođu i budu izabrani mlađi, sposobni i dobronamjerni članovi naše zajednice. Očekujem od članova novog saziva HNV-a da budu samostalni i neovisni u svom odlučivanju i izjašnjavanju. Naravno da se vijećnici moraju držati i ranije izglasovanih stavova u svojoj grupaciji. No, kad dođe do drugih razumnih prijedloga i obrazloženja, može se ipak i neovisno glasovati po svom uvjerenju. Ako se netko hoće baviti poslom vijećnika, nadam se i očekujem da se upozna barem s osnovama onoga što će trebati raditi. Nadam se da će budući vijećnici u svom poslu poštovati opće tečevine demokracije i etike, te da će biti praktični u težnji postizanja postavljenih ciljeva. I nakon rata se sukobljeni mire. Treba dugo čekati zarastanje rana i uvreda. Tako i u HNV-u očekujem aktivnosti na općem pomirenju unutar hrvatske zajednice, te nakon toga pomirenje i suradnju s onima koji su se odvojili od naše zajednice bunjevačkih Hrvata. Pripomoć Vijeću od stranke, institucija i kulturnih udruga je ne samo poželjna, nego čak i obvezujuća, ali kao pripomoć HNV-u, a ne tutorstvo.

Z. S.

ZVONIMIR LUKAČ,
umirovljenik iz Sombora

Depolitizacija HNV-a

Sovakvim načinom izbora moramo se pomiriti, jer smo kao zajednica slabo organizirani. Tko je kriv za to, sada ne vrijedi pričati. Ukoliko već na ovakav način dolazimo do onih koji trebaju zastupati hrvatsku zajednicu, oni moraju tako voditi Hrvatsko nacionalno vijeće da to odgovara hrvatskom narodu u Vojvodini i Srbiji. Sva sredstva koja bude dobivala naša zajednica treba ravnopravno raspodijeliti po svim mjestima gdje se nalazi većina hrvatskog naroda. To bi trebao biti prvi i osnovni cilj novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća. Drugi cilj treba biti borba za ostvarivanje svih onih prava koja ima srpska zajednica u Hrvatskoj. To do sada nije bilo tako, jer znamo da su veća prava imali Srbi u Republici Hrvatskoj od Hrvata u Republici Srbiji. Mi smo bili vezani za jednu stranku u kojoj smo bili minorni kao članovi. Sve druge nacionalne zajednice konstituirane još za vrijeme stare Jugoslavije imaju razrađeni mehanizam na koji način i kako se boriti za svoja prava. Mi još uvijek to moramo učiti. Vjerujem da će novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća, u kome će biti manje stranačkih članova, a više ljudi iz naroda, koji nisu pripadnici stranke i ne moraju slušati stranačka naređenja, donositi bolje odluke i da će donositi odluke koje će biti korisnije za hrvatsku manjinu u Srbiji.

Z.V.

ZLATKO NAČEV,
tajnik podružnice DSHV-a za
Srijem, Srijemska Mitrovica

Nastaviti započeti posao

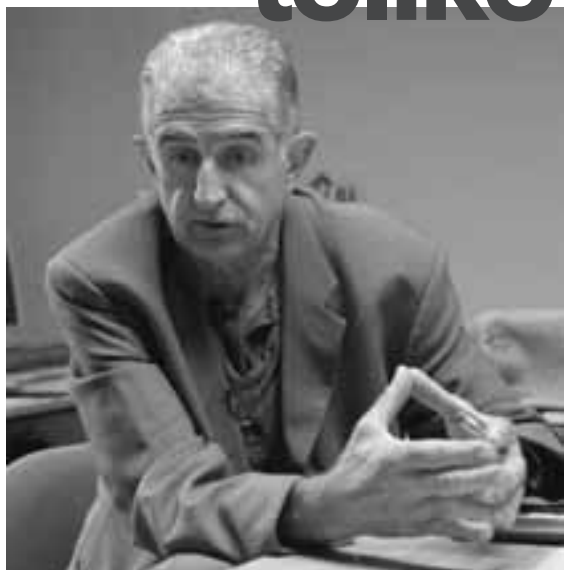

O novog saziva HNV-a očekujem prvenstveno da nastavi započeti posao u smislu obrazovanja i da se konačno završi priča o udžbenicima na hrvatskom jeziku. Također, očekujem da se uskoro otvore novi odjeli za nastavu na hrvatskom jeziku, tu prvenstveno mislim na Sombor, u kome postoji daleko najveća perspektiva, kao i u mnogim mjestima u Srijemu, gdje su za to ispunjeni zakonski uvjeti. Što se tiče nastave na hrvatskom jeziku, trebalo bi intenzivno početi raditi i na uspostavljanju katedre na hrvatskom jeziku na sveučilištima. Što se tiče kulture, smatram da novi saziv HNV-a treba uložiti napore i raditi na osnutku hrvatskih udruga gdje god za to ima potencijala. Napore bi trebalo uložiti i na osnaživanju kapaciteta udruga. Tu mislim na postojeće hrvatske udruge koje postoje samo na papiru, a u okviru njih samih se ne događa ništa. Trebalo bi raditi na uspostavljanju manifestacije na razini cjelokupne zajednice, s obzirom da generalno gledajući nemamo nijednu manifestaciju što se tiče same zajednice, tako da bi trebalo učiniti sve kako bi se to promoviralo. Što se tiče informiranja, mislim da je itekako značajno uraditi nešto na uspostavljanju radijskih i televizijskih emisija na jezicima nacionalnih manjina, pogotovu u smislu izjednačavanja minutaže i termina s emisijama drugih nacionalnih manjina. Napori novog saziva HNV-a trebali bi također biti usmjereni na ispunjavanje određenih odredaba međunarodnog ugovora mješovitog odbora Republike Hrvatske i Srbije.

S. D.

**RAZGOVOR POVODOM OBNOVE HKC-a
BUNJEVAČKO KOLO U SUBOTICI**
**MARINKO PRČIĆ, PREDSEDNIK HKC-a
BUNJEVAČKO KOLO**

Koliko sredstava imamo – toliko se »pružamo«

vodu iz podruma, a renovirana je i prostorija gdje se čuvala narodna nošnja.

Čeka nas i velika investicija glede grijanja, razdvojit ćemo toplovodni vod, tako da se zasebno mogu zagrijavati određene prostorije po potrebi, uredske ili one za probe fol-

kloraša, kao i Velika dvorana. Tekući troškovi za komunalne usluge se povećavaju, a tu su i troškovi za naše manifestacije.

Kako su osigurana sredstva za obnovu prostorija HKC-a Bunjevačko kolo?

Sredstva za renoviranje prostorija našeg Centra dobili smo jedino od pojedinaca-donatora. Jasno rečeno – pomoć za obnovu nismo dobili ni od Grada Subotice, niti od Hrvatskog nacionalnog vijeća. Pomogli su dakle brojni pojedinci, koji su uspješni u svojim profesionalnim poslovima, poput **Mirka Ivkovića Ivandekića, Stanka Krstina, Tomislava Stantića...**

Vidite li važnim obnovu restorana u zgradi HKC-a, koji bi mogao donositi određena financijska sredstva i ujedno promovirati tradicionala jela ovdašnjih Hrvata, kao dio naše kulture življenja?

Taj restoran, dok je još bio u funkciji, iznajmili smo voditelju Folklornog odjela našeg Centra **Andriji Bašiću Palkoviću**, koji

je sada uložio određena sredstva u adaptaciju restorana. Po završetku radova, to će biti restoran nacionalne kuhinje bunjevačkih Hrvata i od toga ugostiteljskog posla možemo naravno imati prihode. Odnedavno je u zgradi HKC-a otvorena suvenirnica, što također može donijeti skromne prihode našoj kući.

Kako vidite budućnost HKC-a, glede osiguravanja financijskih sredstava za daljnji rad?

Dokle ćemo ovako izdržati ne znam, ali bitno je i što su nam rekli predstavnici subotičke lokalne samouprave da neće biti forsirano ono što je netko, ne tako davno, »zacrtao« da se napravi samo jedan kulturni centar za sve nacionalne manjine u Subotici. Dakle, očekujemo i potporu Grada Subotice za naš rad. Prebrodit ćemo i ove aktualne financijske nedaće, ali morat ćemo na neki način trajno riješiti financiranje HKC-a, kao neprofitnog centra. Apliciramo na razne natječe – lokalne, pokrajinske, kao i u Republici Hrvatskoj, ali to se odnosi na naše mnogobrojne programe. Moramo osigurati adekvatne uvjete za rad našeg Folklornog odjela, Likovnog odjela, Glazbenog odjela, a trebamo obnoviti i rad nekih odjela, primjerice, Dramskog. Subotici smo pružali i pružit ćemo brojne kulturne događaje, prije svega *Dužijancu*, u suradnji s Udrugom bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*, manifestaciju koja je kulturni brend, i zašto ta manifestacija ne

bi pridonijela još široj promociji kulture bunjevačkih Hrvata, Subotice, a i dobrobiti HKC-a? Hoću reći da, pokraj promocije kulture, *Dužijanica* sigurno može privući i određeni kapital.

Ideja za daljnji rad izgleda da ne manjka?

Ovaj prostor našeg Centra bi mogao u budućnosti sadržati i etno-muzej bunjevačkih Hrvata, a postoji ideja da se negdje u okolici izgradi etno-muzej posvećen nekadašnjem načinu ručnog košenja žita – »risu«. Na toj lokaciji bi se onda svake godine održavalo *Takmičenje risara*, koje je jedno od najatraktivnijih manifestacija *Dužijanice*. Također, na toj lokaciji bi bili izloženi i stari strojevi i alati, koji su se davnihi godina koristili prilikom žetve. Ideja ima, idemo korak po korak, ali sve to ne možemo uraditi dok se ne završi ono najosnovnije, a to je obnova zgrade HKC-a. Koliko sredstava imamo – koliko se »pružamo«. Nedavno je našem Centru prijetio stečaj, ali smo tu krizu uspješno nadvladali. Roditelji vide da se u Centru ozbiljno radi, sve više djece dolazi na folklor i to nam je drago. Razmišljamo tako da je ovo sada prijelazni period, uskoro će se na godišnjoj skupštini izabrati novi Upravni odbor kojega trebamo osvježiti mladim ljudima koji žele pridonijeti boljitku našeg Centra. Kada ti mlađi prionu na posao i budu realizirali nove ideje za daljnji rad HKC-a i mi stariji ćemo biti zadovoljni.

Zvonko Sarić

Koji su radovi do sada završeni prilikom obnove prostorija Hrvatskog kulturnog centra Bunjevačko kolo?

Dugi niz godina nije rađeno na renoviranju prostorija ovoga Centra. Tako je novi Upravni odbor HKC-a naslijedio mnogo problema vezanih za stanje Velike dvorane i prostora gdje probe drži Folklorni odjel, te svlačionica, sanitarnih čvorova, instalacija i posebno dijela zgrade gdje se čuvala narodna nošnja, a koju je vlaga sve više nagrizala. U podrumu je nadolazila voda, a krov je mjestimično prokišnjavao. Nismo znali odakle da krenemo. Kako je ove godine počelo ljepše vrijeme, pokušali smo otvoriti ovu našu *Pandorinu kutiju* glede stanja zgrade. Na Maloj dvorani, gdje se održavaju probe folkloraša, »pretresli« smo krov, »stavljen« je novi zid s ulice, novi prozori, sada se radi na sređivanju sanitarnog čvora, a sanacija je počela i u dijelu zgrade gdje se nalazi restoran. Izbacili smo

DOJMOVI DOMAĆINA SUDIONIKA HOSANAFESTA

Obogaćeni i jedni i drugi

Svake godine Subotičani rado primaju više od stotinu sudionika i gostiju Hosanafesta

Preko stotinu mladih, koji dva dana sudjeluju na festivalu duhovne glazbe Hosanafest, trebalo je smjestiti na spavanje. Zahvaljujući divnim obiteljima, mladi su bili primljeni, ugošćeni, te su im Subotica, tradicija i naša vjera prikazani na najbolji način. Koja su iskustva i zašto rado primaju goste saznat ćete od obitelji Skenderović, Cvijin, Stipančević i Lendvai.

MARIJANA SKENDEROVIĆ

Treći put smo primili goste Hosana festa, ove godine našem domu priključilo se pet djevojaka iz Osjeka. Volimo primiti goste jer je to neko novo iskustvo i upoznaju se novi ljudi. Nemamo baš puno vremena s njima, jer je njima isplaniran cijeli program, ali i ono vremena što imamo pokušavamo s njima provesti na najbolji mogući način i uljepšati im dolazak u Suboticu što više možemo. Žao nam je što ne mogu ostati duže i što nemaju malo više slobodnog vremena, ali i meni i mojoj obitelji je jako drago što smo ih upoznali.

TATJANA LENDVAI

Ovo je druga godina kako moja obitelj i ja primamo goste Hosanafesta. Ovoga puta ugostili smo braćni par iz Zenice, iz benda *Novo nebo*. Primanje gostiju je prilika za upoznati nove ljude i naučiti nešto o mjestu iz kojeg dolaze. Tako sam saznala za projekt međuvjerske tolerancije *Duh iz Assize*, koji će se ove godine održati po četvrti put u njihovoj župi. Mojim je gostima ovo bilo četvrto sudjelovanje na Hosanafestu, pa Suboticu već vrlo dobro poznaju, tako da nije bilo potrebe voditi ih u obilazak grada.

OBITELJ SKENDEROVIĆ (KATARINA, LUKA, PETAR)

Ove smo godine primili četvoricu mladića iz VIS-a *Familias*, koji su bili prošlogodišnji pobjednici na Hosanafestu. Oni su iz župe sv. *Obitelji* iz Osijeka. Kada su u subotu došli kod nas i kada smo se upoznali bili smo sretni što smo primili baš prošlogodišnje pobjednike. U nedjelju smo zajedno išli na misu u katedralu, nakon toga u obilazak Subotice, a poslije ručka na Palić. Često i mi putujemo i gostujemo kod drugih, tako da znamo kako je to kada odeš negdje u drugi grad, državu i kada te netko lijepo ugosti, pa i mi volimo primiti i ugostiti druge. Pitali smo ih kakvi su im dojmovi za ova dva dana u

Subotici. Rekli su: »Grad je prekrasan, festival je super, pohvala organizaciji, a domaćini su gostoljubivi i pristupačni.« Ovo su za nas predivna iskustva i nadamo se da ćemo i idućih godina primiti mlade koji su posvećeni Bogu i duhovnoj glazbi.

NATAŠA STIPANČEVIĆ

Goste Hosanafesta primili smo šest puta, kad god smo bili u Subotici. Ove smo godine imali četiri cure iz VIS-a *Trinity*, koji je i pobijedio ove godine. Svaki put se radujemo dolasku gostiju u naš dom. Ta dva dana koliko su tu, postanu dijelom naše obitelji. Zanimljivo je kako su dva puta gosti koji su bili smješteni kod nas, bili pobjednici. Goste volimo primiti jer steknemo nova poznanstva. Dosta sam i ja putovala i bila smještena kod domaćina i znam koliko je važno da domaćini ostave lijep dojam. S njima je uvijek zanimljivo. Ako su prvi put u Subotici, pokušavamo im što više predstaviti ljepote našeg grada i naše tradicije.

VEDRANA CVIJIN

Ove smo godine po drugi put primili goste i to iz istog benda - *Familias* iz Osijeka. Kao i prošle godine, primili smo tri cure, ali ovog puta smo dobili druge tri cure, tako da ćemo za godinu, dvije, ako nastavimo ovako, vjerojatno upoznati cijeli bend. Goste rado primamo i postalo nam je i normalno nakon godina folkloru i raznih putovanja na kojima smo sudjelovali. Iako mlade, ove cure su nam postale drage zbog svog velikog entuzijazma oko Hosanafesta i samopouzdanja u svoj nastup i svoju pjesmu. Vrhunac čitavog gošćenja je odlazak na Buvljak i pokušaj održati sve tri cure u vidokrugu.

Antonija Dević

TAVANKUĆANI U POSJETU PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI

Intenziviranje kulturne suradnje

Na poziv župana Primorsko-goranske županije **Zlatka Komadine**, izaslanstvo koje su predvodili predstavnici Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva **Matija Gubec** – predsjednik **Ladislav Suknović**, počasni predsjednik **Branko Horvat**, tajnik **Ivica Dulić**, te ravnateljica tavankutske Osnovne škole **Matija Gubec Stanislava Stantić-Prčić**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**, te dopredsjednik HGU Festival bunjevačkih pisama **Vojislav Temunović** – bilo je od 18. do 21. rujna gost ove županije.

Tijekom radnog boravka predstavnici ovih institucija i udruga održali su nekoliko sastanaka s visokim predstavnicima Županije: zamjenicom župana **Marinom Medarić**, zamjenikom župana zaduženim za nacionalne manjine Županije **Petrom Mamulom**, načelnicom Općine Viškovo **Sanjom Udović**, te **Olegom Butkovićem**, gradonačelnikom Novog Vinodolskog.

U KRMPOTAMA NA BUNJEVINI

Sa županom Primorsko-goranske županije **Zlatkom Komadinom** susreli su se u mjestu Krmpote. Predstavnici izaslanstva koji su bili na radnom sastanku otvorili su pitanja buduće suradnje između Primorsko-goranske županije i određenih općina, odnosno gradova koji se nalaze na teritoriju ove županije. Osim susreta u županiji, izaslanstvo iz Tavankuta je bilo u posjetu Općini Viškovo i Gradu Novom Vinodolskom, gdje je dogovorena konkretnija kulturna suradnja, te suradnja u području školstva, točnije gostovanja djece koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, a koja

su i ujedno članovi tavankutske udruge. Plan je svakako da posjeti budu uzajamni. Program suradnje između Primorsko-goranske županije i navedenih općina je zamišljen ne samo u okvirima kulturne suradnje, nego i kao pokušaj otvaranja određenih, programskih aktivnosti vezanih za fondove Europske unije, imajući u vidu da su u Republici Hrvatskoj otvoreni novi fondovi, s kojima Republika Hrvatska ima i daleko više iskustva. »Važno je naglasiti kako je protekli posjet Primorsko-goranskoj županiji bio iznimno značajan i s aspekta nacionalnog identiteta, imajući u vidu da su posjećene Krmpote, mjesto gdje su naseljeni primorski Bunjevci, pa je i ovaj posjet bio utoliko pun simboličke, istaknuo je **Ladislav Suknović**.

FORMALIZACIJA SURADNJE

Župan **Zlatko Komadina** na svojoj je Bunjevini, kako Primorci nazivaju prostor koji naseljavaju Bunjevci, priredio i radni ručak u mjestu Krmpote. Tom su prigodom gosti iz Tavankuta župana upoznali s kulturnim i političkim aktualnostima u hrvatskoj zajednici u Vojvodini, a župan je izrazio zainteresiranost za konkretnu potporu kulturnoj sceni vojvođanskih Hrvata. Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** rekao je tom prigodom kako su »za hrvatske udruge kulture iz Vojvodine veoma važni kontakti s hrvatskim kulturnim prostorom, koji postoji u Republici Hrvatskoj, napose je to važno za kulturne udruge koje djeluju u malim sredinama kao što je

to Tavankut«. U ovom kontekstu za Tavankut je važno da su ostvareni kontakti s gradovima i općinama gdje živi najveći broj bunjevačkih Hrvata, to je za naša kulturna društva važno iz tog razloga što se na taj način snaže poruke o tome čija je nacionalna pripadnost Bunjevac, tj. kojemu narodu oni pripadaju, a s druge strane mislimo da kroz jednu intenzivniju kulturnu suradnju možemo i mi dosta toga naučiti od kulturnih institucija u Republici Hrvatskoj. »S druge strane, mislimo kako možemo biti konkurentiji i na tržištu projekata, napose iz predpristupnih fondova, te njihova iskustva prenijeti u našu sredinu. Razgovori koji su vođeni sa županom, zamjenicom župana, predstavnicima Općine Viškovo i s gradonačelnikom Novog Vinodolskog više su nego ohrabrujući. Oni su razumjeli našu situaciju, spremni su ostvariti i formalnu suradnju u smislu da će potpisati protokol o suradnji, spremni su intenzivirati suradnju kada je u pitanju razmjena kulturnih sadržaja i spremni su, što je za nas jako važno, biti pokroviteljima nekih naših važnih manifestacija, napose onih manifestacija koje imaju snažne bunjevačke sastavnice kao što je Festival bunjevačkih pisama ili Kolonija slamarki u Tavankutu«, kaže **Žigmanov**.

I. D.

Župan **Zlatko Komadina** i **Ladislav Suknović**

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 26. rujna do 2. listopada

26. RUJNA 1893.

Rođen je dr. **Mihovil Katanec**, odvjetnik, politički i kulturni djelatnik. Bio je jedan od osnivača, te dirigent društva *Neven*. U stranci Seljačka sloga obnašao je potpredsjedničku dužnost. Zapažen je njegov prinos političkom osvještanju hrvatskog življa u Bačkoj. U Društvu bačkih Hrvata u Zagrebu također je potpredsjednik. Umro je 25. ožujka 1973.

26. RUJNA 1992.

U 60. godini preminuo je **Luka Lipošinović**, vrsni nogometaš, desno krilo zagrebačkog *Dinama* i austrijskog *Laska*, nogometnog kluba iz Linca. Za reprezentaciju Jugoslavije nastupio je 13 puta i bio sudionikom Olimpijskih igara 1956. Rođen je u Subotici 12. rujna 1933.

27. RUJNA 1919.

Slijedom uputa Ministarstva unutarnjih djela, u Subotici je otvoren prijemni logor za sve južnoslavenske ratnike i zatočnike koji su se vraćali iz Rusije i drugih zemalja. U njemu su povratnici u domovinu saslušavani osobito glede djelovanja u Crvenoj gardi, Crvenoj armiji i drugim neprijateljskim postrojbama.

27. RUJNA 1974.

Prigodom smotre oko 900 preživjelih boraca Osme vojvođanske udarne brigade, osnovane 12. rujna 1944. godine u Srijemu, ratni zapovjednik ove postrojbe **Milan Kovač Korica** položio je temeljni kamen aleje Prozivka. Tri godine kasnije,

na istom mjestu otkrivena je istoimena skulptura **Otta Loga**.

28. RUJNA 1697.

Nakon trijumfalno okončane bitke kod Sente, austrijska vojska, pod zapovjedništvom generala **Eugena Savoyskog**, utaborila se na istočnoj obali Paličkog jezera. Tom je prigodom vojni inženjer **F. N. Spaar** izradio kartu jezera i Subotice s utvrdom koja se nalazila na mjestu današnjeg kompleksa franjevačke crkve i samostana. Bio je to prvi vjerodostojan prikaz grada Subotice.

28. RUJNA 1898.

Rođen je **Mijo Mirković** (književni pseudonim: **Mate Balota**), dugogodišnji sveučilišni profesor, književnik, akademik. Karijeru je započeo u Subotici, gdje je od 1928. do 1939. docent na ovdašnjem Pravnom fakultetu. Autor je pedesetak znanstvenih i drugih djela, među njima Ekonomske strukture Jugoslavije od 1918. do 1941. Pisao je poeziju (*Dragi kamen*), dramu (*Smrtni grijeh*), roman (*Tijesna zemlja*), povijesnu publicistiku, memoaristiku i dr. Umro je 16. veljače 1963. u Zagrebu.

29. RUJNA 1528.

Nakon što je opustošila Segedin, osmanlijska vojska velikog vezira **Ibrahima** izbila je pod Suboticu. Iako je više dana žestoko opsjedala utvrdom, nije joj pošlo za rukom zauzeti je. Srčanost branitelja natjerala je turske odrede da odustanu od ovog nauma, te su krenuli prema Petrovaradinu. Subotica je pala pod tursku

vlast tek dvadesetak godina kasnije.

29. RUJNA 1962.

Usvajanjem deklaracije završen je Prvi skup likovnih umjetnika Jugoslavije, na kojem je raspravljano o perspektivama suvremenog slikarstva u zemlji. Ovaj skup je organizirao Likovni susret u Subotici. Svi radovi, saopćenja i sažeci rasprava objavljeni su u subotičkom časopisu za književnost, umjetnost i društvena pitanja *Rukovet*, u svesku 11.-12. za 1962. godinu.

30. RUJNA 1841.

Prva Gradska bolnica u Subotici otvorena je u preuređenoj zgradi **Antuna Trančaka**, na prostoru između Vatrogasne postaje i Kemijsko-tehnološke škole. U prostranoj zgradi bilo je mjesta za 20 bolesničkih postelja, rad medicinskog osoblja i odmor, uz potrebne nusprostorije. Do kraja te godine u bolnici je liječeno 11 pacijenata.

1. LISTOPADA 1773.

Utemeljena je rimokatolička svjetovna župa, koja je obuhvaćala cijeli teritorij grada i naselje Bajmok. Za čelnika nove župe imenovan je prvi svjetovni svećenik – **dr. Stjepan Ranić** s četvoricom kapelana. Time je praktički ukinuto djelovanje franjevačke župe, koju su redovnici ovoga reda samoprijegorno i uspješno vodili od 1710. godine.

1. LISTOPADA 1914.

Rođen je **Albe Vidaković**, svećenik, skladatelj i muziko-

log. Nakon završetka studija na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, glazbu je specijalizirao u Rimu. Skladao je mise, oratorije, litanije, te druge duhovne skladbe. Stručna ga kritika svrstava među najistaknutije stvaratelje i poznavatelje sakralne glazbe u nas. Umro je 18. travnja 1964. godine.

1. LISTOPADA 1968.

Odlukom Skupštine općine utemeljena je Radio Subotica. Nakon uspješnog organizacijsko-tehničkog uhođavanja i probnog programa, ova radijska postaja je 29. studenoga iste godine započela emitiranje svog višesatnog programa, na srpskohrvatskom i mađarskom jeziku.

2. LISTOPADA 1902.

Rođen je dr. **Vaso Bogdanov**, povjesničar, književni kritičar, sveučilišni profesor u Zagrebu, akademik. Napisao je više značajnih povijesnih i književno-kritičarskih djela. Na početku karijere bio je profesor u subotičkoj gimnaziji. Aktivno je surađivao u ljevičarskom tisku, posebice u listu *Szervezett munkás*. Bio je bliski suradnik i prijatelj velikog hrvatskog pisca **Miroslava Krlež**.

2. LISTOPADA 1995.

U dubokoj starosti umro je dr. **Stjepan Han**, inženjer elektrotehnike i kibernetičar, visoki državni dužnosnik u republičkoj upravi u Hrvatskoj, a potom i u Federaciji. Bio je profesor, a jedno vrijeme i dekan Ekonomskog fakulteta u Subotici. Rođen je 22. srpnja 1907.

POGLED S DRUGE STRANE:

DVA KONTRASTA JEDNOG NASELJA

San kojim se stvara i stvarnost

Teslino naselje u vrijeme svoga nastajanja prije pola stoljeća, u širenju grada »preko pruge«, u smjeru Palića, bilo je san mnogih Subotičana. Zgrade od opeke, građene po starinski kvalitetno, s dimnjacima za kaljeve peći, pa i štednjake na drva, ali i s mogućnošću zagrijavanja stanova pećima na struju, bile su poput lakog »prijelaza« iz domaćinskih kuća iz kojih su se stanari doselili, k nekoj novoj i udobnijoj budućnosti. U stanovima nove lijepe kupaone, u vrijeme kada su mnogi domovi još vapili za ovom kvalitetom življenja, a u suteranima podrumi za ogrjev, bicikle i kiseli kupus u kacama. Istina, zgrade bez dizala, optimalne veličine i visine do četiri kata, ali to mladim stanicima željnim vlastitog stambenog prostora, vitalnim i radno aktivnim, tada nije bio problem. Vremenom jest, kao što su i ravni krovovi neadekvatno postavljani

u ovim predjelima s kontinentalnom klimom, s protokom godina počeli stvarati probleme.

TKO TO TAMO ŠARA...

Djeca koja su rasla u Teslinom naselju u vrijeme njegovog nastajanja sjećaju se izobilja prostora za igru između višekatnica. »Ovaj je kraj pružao mir svojim stanicima i djeci lijepo djetinjstvo.« Vremenom su na gradilištima nastali travnjaci, igrališta (kojima je danas potrebna obnova), puno zelenila, pa i cvjetni vrtovi koje su po uzoru na dvorišta u kojima su rasli uređivali stanari okupljeni u ranije vrlo aktivne tzv. kućne savjete i uprave. Ono što kasnije podizana višekatna stambena naselja nisu uspjela postići su klupe uz većinu zgrada, napravljene u nekim slučajevima i amaterski, pa ipak zgodne za časkanje sa susjedima ispred zgrade, ili za

odmor majkama dok pogledom prate dječju igru na travnjacima. Teslino naselje je i po ovoj humanoj karakteristici ostalo bliže klasičnim obiteljskim naseljima u predgrađima, gdje se živi u bliskom kontaktu s okruženjem, s potrebom za zelenilom i ljudima; ovo nije tek naselje spavaona čemu se danas ponajviše zamjera u podizanju visokih stambenih zgrada s desecima stanova, a bez odgovarajuće urbane opreme i oplemenjavanja okruženja u kojima niču.

U neposrednoj blizini tržnice u Teslinom naselju minulih se desetljeća razvio sadržajan mini-poslovni centar s kafićima, slastičarnicom, pekarnom, foto centrom, prodavaonicom zdrave hrane, mesnicama, prodavaonicom boja, popravkom bicikla i ponudom prehrambenih artikala u više trgovina. Autobusom se do centra grada stiže za nekoliko minuta, a nije daleko ni pješice,

blizu su dvije škole i veliki vrtić... Oko ovog mini-centra uvijek tihi žamor. Šeće se, prolazi, izlazi, ulazi, živo je...

Ali, kada se skrene pogled s prostranih travnjaka i drveća kojima su zgrade okružene, i zađe »iza«, iza poslovnih prostora, okolo garaža, uz zgradu nekadašnje samousluge, uz bilo kakvu betonsku površinu – sve je išarano grafitima. Potpuni kontrast: oku ugodna priroda i naspram nje svaka druga površina narušena žvrljotinama. Najveći izazov redu su površine koje su već i nebrigom u velikom neredu, zapuštene i neodržavane, sve ono što je »iza«: brige, izloženosti pogledima, izloženosti svjetlu... Nedavno su Teslino naselje potresli i požari u podrumima i na automobilu, izazivajući nesigurnost i nelagodu u ovom dijelu i čitavom gradu.

Kontrast jednog naselja ali i ukupnog društva, kojim bi se, kao složenom pojavom i posljedicama, svestranije i angažiranije trebalo baviti. Negdje između onog sna u kome je lijepo naselje nastalo, i svakodnevice, koju aktualna razmjena stavova na društvenim mrežama opisuje riječima »Realnost: limun na komad – pola kruha – ugljen na kilo – drva na cjepanice – prijatelji na FB – život na žličicu – ljubav na Skypeu... «.

POGLED U PROŠLOST

U drugoj polovici devetnaestog stoljeća, kada je u Suboticu stigla željeznica, »preko pruge« još nije bilo naselja. Vremenom je nastalo naselje Kertvaroš, potom Teslino, a dugo ih je dijelilo povremeno vlažno, močvarno tlo, u međuvremenu urbanizirano. Pogled u vrijeme dulje od trajanja čovjeka pokazuje stalne promjene u strukturi grada i strukturi načina života. Grada koji i dalje njeguje svoj osobeni, prepoznatljivi duh u svim svojim naseljima.

Katarina Korponaić

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE

TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO I IMOVINU - SLUŽBA ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 50. Zakona o planiranju i izgradnji (»Službeni glasnik RS«, br. 72/09, 81/09-isp., 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US i 98/13-US) i člancima od 60. do 73. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (»Službeni glasnik RS«, br. 31/10, 69/10 i 16/11)

oglašava

JAVNI UVID

U NACRT PLANA GENERALNE REGULACIJE XI – DIO ZONE »DUDOVA ŠUMA« U SUBOTICI

Javni uvid se može obaviti od **29. rujna do 28. listopada 2014. godine**, radnim danima od 8-15 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1. Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan i dobiti informacije o Planu u Gradskoj upravi Subotice, u Službi za građevinarstvo, Gradska kuća, ured br. 202-1.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Službi za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), **do 28. listopada 2014. god.**

Javna sjednica Komisije za planove održat će se **12. studenoga 2014. god. u 13 sati** u zgradi Gradske kuće (u Plavoj sali), Trg slobode br. 1. Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku poslate tijekom javnog uvida.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1. objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta **JOVANOVIĆ MILAN** Subotica, Sterijina br.28. podnio je zahtjev za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja objekta na životni okoliš u postupku legalizacije. Predmet procjene je stambeno-poslovni objekt (bravarska radionica) na katastarskoj čestici 15327 ko Novi grad, Ul. Jovana Mikića br. 273 Subotica.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II kat Gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 22. 9.2014 do 1.10.2014, u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš zatečenog stanja predmetnog objekta na životni okoliš ovom mjerodavnom tijelu.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1, objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta DOO »Borzal« Subotica, Skerličeva br.14. podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Izgradnja proizvodne dvorane za proizvodnju testenine i skladišni prostor za skladištenje repromaterijala u sklopu proizvodnje, a koji se planira na katastarskoj čestici 34439/3 ko Donji grad, Subotica, Ulica Otmara Majera.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat Gradske kuće, soba 226, u razdoblju od 22. 9. 2014 do 1. 10. 2014, u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš zatečenog stanja predmetnog objekta na životni okoliš ovom mjerodavnom tijelu.

DR. MARKO SENTE, IDEJNI TVORAC FESTIVALA BUNJEVAČKI PISAMA

Prilika da svatko pokaže svoj glazbeni talent

Četrnaest godina traje ovaj svojevrsni glazbeni brand hrvatske manjinske zajednice

Petnaest novih pjesama bit će izvedeno na XIV. festivalu *bunjevački pisama* koji će se u nedjelju, 28. rujna, održati u sportskoj dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* (nekadašnji MEŠC) u Subotici. Ova lijepa glazbena smotra je kroz neprekidni niz godina svog postojanja uspjela postati svojevrsni brand hrvatske zajednice na ovim prostorima, njegujući izvorni melos u kombinaciji narodne i zabavne glazbe. Idejni tvorac nastanka ove vrijedne manifestacije dr. **Marko Sente** rado se odazvao pozivu na razgovor u povodu predstojećeg Festivala bunjevački pisama i za naše čitatelje pojasnio određene detalje vezane za njegov nastanak i trajanje.

»Na ovogodišnjem izdanju Festivala bunjevački pisama nastupit će petnaest izvođača iz Subotice, Sombora, Srijema i jedan mladi tamburaški sastav iz Hrvatske, pa ćemo i ovoga puta imati međunarodni karakter ove specifične glazbene manifestacije koja se bavi očuvanjem bunjevačkog glazbenog izričaja«, započeo je dr. Sente priču o festivalu i odmah naglasio jedan važan detalj.

ORGANIZACIJA

»Honorari za organiziranje i sudjelovanje na festivalu ne postoje. Svih četrnaest godina se sve radi potpuno volonterski na dobrovoljnoj bazi svih koji su uključeni u ovu priču. To je, čini se, veoma važno za održivost same manifestacije, jer nema

nikakvog svađanja i prepiranja oko novca. Svatko radi i sudjeluje onoliko koliko može, ali ipak najviše rade profesori **Vojo i Mira Temunović** i oni uvijek izvuku 'deblji kraj'. Što se tiče konkretne pripreme organiziranja same festivalske večeri i nastupa odabranih izvođača, one traju već nekoliko tjedana«.

SMISAO FESTIVALA

Na pitanje što za njega kao idejnog začetnika festivala znači ovaj lijepi glazbeni projekt, koji na zadovoljstvo svih dugogodišnjih vjernih posjetitelja traje gotovo petnest godina, dr. Sente skromno odgovara:

»Meni je to, prije svega, jedno veliko zadovoljstvo i nastojim svake godine doprinijeti maksimalno koliko mogu u organizaciji. Ideja je bila, ne samo popuniti asortiman bunjevački pisama, kojih nema baš previše, i u svim svatovima se primjerice 'ispucaju' u sat vremena, nego i stvoriti šansu prije svega mladima, ali i svim ostalima, da javno na sceni pokažu svoju glazbeni talent i kvalitetu. Jer mnogo je lakše dobiti priliku u manjoj sredini kakva je Subotica nego primjerice u Novom Sadu ili Beogradu. Zato je festivalska bina pravo mjesto za tzv. isprobavanje snaga i poticanje talenata na putu njihove buduće glazbene afirmacije«.

NASTANAK IDEJE

Kako je nastao Festival bunjevački pisama?

»Bilo je to na večeri 100 tamburaša, koju je svojevremeno organizirao **Stipan Jaramazović**, kada sam shvatio kako su naši tamburaši idealni interpretatori tuđe glazbe, a po svojoj stručnosti i kvaliteti mogli bi i sami biti kreatori i tvorci svojih pjesama. Ja sam onda predložio da se pokuša napraviti neka manifestacija na kojoj bi naši autori i izvođači imali priliku pokazati što umiju, ali je u startu postojala određena skepsa u vezi organiziranja, pa sam onda ja uzeo i organizirao festival iako osobno nemam previše veze s glazbom. Od prvog pa do predstojećeg, četrnaestog po redu Festivala bunjevački pisama sve ide po dobro uhodanoj shemi koja se, istina, razrađuje tijekom cijele godine, jer već su u tijeku pripreme i za sljedeći, petnaesti festival, ali svi koji su uključeni u organizaciju dobro znaju svoj posao i zaduženja i problema nema«, otkriva dr. Sente.

SMOTRA I FESTIVAL

Deset godina je održavanja *Smotre dječjih pjevača i zborova* koja je postala svojevrsnom bazom iz koje se u budućnosti regrutiraju budući interpretatori i izvođači za sljedeće Festival bunjevački pisama. »Obje manifestacije imaju svoju vjernu publiku, što je najbolja potvrda kako je njihovim objedinjavanjem pod okriljem naše istoimene udruge postignuta osnovna svrha pokretanja obje manifestacije, a to je davanje prilike svima koji žele pokazati svoju glazbenu ambiciju u domeni bunjevačkog melosa. To je bila osnovna ideja kada sam pokretao festival i ona će uvijek biti svrha održavanja svakog idućeg Festivala bunjevački pisama«, naglasio je na koncu razgovora dr. Marko Sente.

Dražen Prčić

PROJEKT UG RAVANGRAD IZ SOMBORA

Hodočašće Dunavu

Hodočašće je putovanje na određeno mjesto koje ima svoj značaj iz specifično vjerskih razloga. No, da se ne mora uvijek hodočastiti samo nekom svetištu, već i u slavu prirode pokazali su u Udruzi građana *Ravangrad* iz Sombora organizirajući sa svojim partnerima iz Njemačke, udrugom *Gewaltfrei handeln* hodočašće središtem Dunava i Gornjim Podunavljem. Ovi malo drugačiji hodočasnici na ovakav način htjeli su dati svoj doprinos osvješćivanju odnosa prema prirodi, a u političkom smislu pokazati kako je i ovo područje dio Europe.

»Hodočastili smo Dunavu, jer je za mene osobno Dunav 'sveta' rijeka. Susreli smo se s jednom moćnom rijekom, koja teče, stalno se mijenja i pokazuje nam s kim smo sve to povezani i da nitko od nas nije sam«, kaže **Manda Prišing**, predsjednica UG *Ravangrad*.

Tijekom četverodnevno pješaćenja hodočasnici su imali prilike vidjeti sve ljepote Specijalnog rezervata prirode *Gornje Podunavlje*, somborske znamenitosti, ali i upoznati ovdašnje ljude.

»Ljudi kod nas u Njemačkoj imaju predrasude o ljudima u Srbiji i meni je bilo važno posjetiti ovo područje i sama steći dojmove o ljudima ovdje. Drago mi je da sam došla, jer sam susrela predivne ljude«, kaže **Christine Boeckmann** iz Nijemačke. Partneri udruge *Ravangrad* u ovom projektu bile su *Vojvodinašume* i UG *Podunav* iz Monoštora.

Z. V.

ODRŽANA LIKOVNA KOLONIJA SONTA 2014

Iskorak u edukaciji mladih

Uprijatnom ambijentu *Šokačkog doma* u Sonti u subotu, 20 rujna, u organizaciji KPZH *Šokadija* održana je međunarodna likovna kolonija *Sonta 2014*, deveta zaredom.

Za razliku od prethodnih osam kolonija, *Šokadija* je napravila iskorak u obliku edukacije mladih. Na koloniju je pozvano desetero najdarovitije djece iz OŠ *Ivan Goran Kovačić*, s njihovom mentoricom, učiteljicom **Barom Dobraš**.

Po planovima čelnništva, upravo bi ova djeca sa svojom mentoricom ubrzo trebala utemeljiti *Šokadijinu* dječju likovnu sekciju i tako postati najsigurniji zalog za budućnost ovoga segmenta rada. Djeca su prilazila slikarima, promatrala njihov rad, upijala njihove poteze, divila se rađanju slika pod njihovim kistovima. Pomalo sramežljivo pokazivali su im i svoje radove. Na njihovu veliku radost, slikari su im ukazivali na elemente koji bi se još mogli ispraviti i doraditi na njihovim platnima. »*Šokadija* je napravila

jednu divnu gestu dovođenjem darovite djece na ovogodišnju koloniju. Osobno, uživao sam u druženju s najmlađima, raduje me njihova iskrenost i darovitost. Svima nama su odista oplemenili današnji dan«, rekao je slikar **Stipan Kovač** iz Sombora.

Mentorica malih umjetnika, učiteljica **Bara Dobraš**, višegodišnja je sudionica *Šokadijinih* kolonija. »Osobito mi je zadovoljstvo pričinilo dovođenje ove skupine djece na današnju

koloniju. Mentorica sam im već nekoliko godina i mogu reći da su svestrani mali umjetnici, da još u sebi pomalo lutaju i traže najjači izričaj. Svi imaju visoko razvijene radne navike, a za svoje godine i dosta znanja. Sudjelovali su na puno priredbi i pokazali što znaju. Organizirali smo i više radionica likovne umjetnosti, koje smo završavali malim prodajnim izložbama. Pozdravljam i ideju čelnništva *Šokadije* da upravo ova skupina bude okosnica

buduće dječje likovne sekcije«, kaže mentorica malih umjetnika.

Zbog vrlo nepovoljnih hidroloških i neizvjesnih vremenskih uvjeta ovogodišnja kolonija nije održana na Dunavu. Organizatori su sudionike dočekali u svojem nedovršenom *Šokačkom domu*. **Stipana Kovača** i **Iliju Uzelca** iz *Likovne grupe 76* iz Sombora, **Čiliku Dulić-Kasiba** i **Loziku Vojnić-Liliom** iz subotičke HLU *Cro art*, **Josipa Dekana** iz Belog Manastira, **Anu Tudor**

PRAVNA ZAVRZLAMA OKO SMJENE U SOMBORU

Kršenja zakona (ni)je bilo

Je li smjena predsjednika Skupštine grada Sombora **Siniše Lazića** (DS), a prošlo je od tada pet mjeseci, bila zakonita ili ne? To pitanje ponovno je u Somboru aktualizirano ovih dana, a u svjetlu presude Upravnog suda, u kojoj stoji da je prilikom smjene Lazića ipak bilo kršenje zakona. Dalo je to Laziću i demokratama u Somboru za pravo da u pitanje dovedu zakonitost rada lokalnog parlamenta od travnja i zakonitost donijetih odluka. Za novu vlast u Somboru ova presuda ne mijenja ništa i po njima sve odluke nove većine ostaju na snazi.

»Način na koji se vodi ovaj grad je nezakonit. Sve odluke koje su donijete moraju se preispitati, a onaj koji je pridonio da nastanu ovakvi problemi mora za to odgovarati. Mislim da je sve što se danas dešava u gradu svjesno kršenje zakona s predumišljajem«, kazao je Lazić. S druge strane **Borislav Staničkov** (SPS), koji je za prvog čovjeka Skupštine grada Sombora izabran poslije Lazićeve smjene, kaže da je u presudi Upravnog suda konstatirano

da rješenje o razrješenju ne sadrži sve potrebne elemente. »Nedostaju obrazloženje i pouka o pravnom lijeku. Bitno je da ova presuda ne implicira pravne posljedice, u smislu da su sve odluke i rješenja donijeta u međuvremenu ništavna«, kaže Staničkov.

Kako će se dalje odvijati ova priča vidjet će se već prilikom zakazivanja iduće sjednice Skupštine grada Sombora. Ko će je sazvati i hoće li u ovoj pravnoj zavrzlami sjednice uopće i biti ili možda Somboru prijeti prisudna uprava?

Siniša Lazić smijenjen je na sjednici 22. travnja i to nakon što je prekinuo zasjedanje zbog nedostatka kvoruma. U međuvremenu je oporba osigurala većinu i održala sjednicu kojom je predsjedavao tadašnji dopredsjednik Staničkov. O nastavku zasjedanja Lazić nije mogao biti obaviješten, jer se na telefonske pozive nije javljao niti je bilo poznato gdje se nalazio u tom trenutku. Problem je riješen tako što je predsjedavanje preuzeo njegov zamjenik.

Z.V.

iz Hvara i Sonćanke Baru Dobraš i Svetlanu Zec, te djecu Anđelu Šimunov, Vedranu Lukić, Davida Kuruca, Anu Domić, Mateu Loki, Višnju Šokac, Valentinu Andrašić, Vinku Vuković, Laru Lenđel, te Ivana i Mateu Krstin pozdravio je i

poželio im dobrodošlicu predsjednik Šokadije **prof. Zvonko Tadijan**.

»Drago mi je što danas već deveti put otvaram našu koloniju, a veliku žalost mi stvara to što s nama nije i Šokadijin slikar i tamburaš **Stipan Lukić**. Prerano i nenadano nas je napustio, danas nas u društvu anđela promatra s oblaka. Stoga smo ovogodišnju koloniju posvetili Stipanu. Zalog da će i poslije njega u Šokadiji biti slikanja i novih kolonija, jesu ova djeca koja su danas s nama«, rekao je među ostalim Tadijan. Slikari i djeca su u međusobnom druženju našli zajedničku riječ, a domaćinima su ostala vrijedna djela nastala tijekom dana.

Druženje je završeno domjenkom, uz neizbježni riblji paprikaš i Šokadijine tamburaše.

I. Andrašić

TJEDAN U BAČKOJ

Gdje smo (se) to izgubili?

Ministarstvo omladine i sporta posljednje tri godine provodi projekt »Sport u škole«, u koji su uključene i dvije somborske škole. Do 2016. godine treba ostvariti cilj ove akcije, a to je vraćanje besplatnog sporta u škole, ali i poticanje djece na fizičke aktivnosti. Do tih ciljeva trebaju stići neuposleni profesori tjelesnog koji su na berzi rada i koje za angažiranje na ovom projektu plaća Ministarstvo. Lijepo je što su mladi neuposleni profesori dobili priliku za radno angažiranje, ali gdje su u ovoj priči isti ti nastavnici tjelesnog, zar ne bi oni na tome trebali raditi na redovitim satima tjelesnog i na satima izbornog sporta, koji je obvezni izborni predmet, i na koncu na sekcijama koje bi valjda trebali voditi u školama u kojima rade? Budući da sam ja iz nekih drugih vremena, ne sjećam se izbornog sporta kao izbornog predmeta, ali se dobro sjećam da je svaki nastavnik, već prema svojim afinitetima za određeni sport, vodio sportsku sekciju, da su u tim sekcijama stasavali mnogi uspješni sportaši. Da ne grešim, mogu i danas đaci pohađati neku sportsku sekciju, ili točnije trenirati neki sport u školi, ali na primjeru iz svoje obitelji uvjerila sam se kako se tako nešto plaća, čak i ako tu sekciju vodi nastavnik tjelesnog i ako se treninzi održavaju u matičnoj školi. Vjerojatno u ovoj priči ima i iznimaka i drugačijih profesora, ali ovdje je riječ o onima drugima, jer ovi što su postali časni izuzeci trebali bi zapravo biti većina. I opet primjer iz moje obitelji – dramska sekcija uz redovite probe godinu dana, svake subote, a ne košta ništa.

Nazočila sam prije nekoliko dana predstavljajući publikacije »Poljoprivreda grada Sombora u brojkama«. Htjela sam čuti što to o somborskom agraru kazuju brojke, a one kazuju kako je Sombor sa 122.000 hektara zemljišta prvi u Srbiji, ali je prema veličini poljoprivrednih gazdinstava koja u prosjeku imaju nešto više 11 hektara na 21. mjestu u Vojvodini. Samo 1.300 hektara se navodnjava, voće se proizvodi tek na 530 hektara, a pod vinogradima je samo 57 hektara. Bojim se da bi još poneka brojka za čitatelje bila suvišna, ali i ovo je dovoljno za sliku o somborskoj poljoprivredi. I, što reče jedan od diskutanata na promociji, nekada je somborski kombinat, koji je objedinjavao primarnu proizvodnju i prerađivačku prehrambenu industriju, imao promet od 450 milijuna dolara godišnje. Ovome je svaki dodatni komentar suvišan.

Z. V.

MANIFESTACIJA U SOTU

Pokažimo s što znamo i imamo

U organizaciji katoličke župe Sot sa sjedištem u Šidu, župnika vlč. **Nikice Bošnjakovića** i Hrvatskog kulturnog društva *Šid*, u nedelju 21. rujna u Sotu je održana druga po redu manifestacija *Pokažimo svima što znamo i imamo* i svečano obilježen crkveni god sela Sot, blagdan Presvetog imena Marijina.

Svetu misu u crkvi svete Katarine u Sotu, pred velikim brojem vjernika iz Sota, Šida i ostalih filijala šidske općine, kao i gostiju iz Republike Hrvatske, predvodio je vlč. Bošnjaković koji je u propovijedi vjernicima posebice istaknuo kako je danas i te kako važno ne klonuti duhom i ne predati se: »Danas nam je više teret blagostanje drugih nego vlastiti problem i nemaština. Više se razbolimo od ljubomore i zavisti ili od nezadovoljstva onoga što ti imaš ili što ti jesi, nego što je tebi Bog dao. To su Isusove poruke danas svima nama obiteljima. Kroz ovo Isus poručuje da ne želi da itko bude nezadovoljan, nego svakome treba dati priliku da radi i zaradi. Posao je samo ne klonuti

duhom i ne predati se, nego stalno tražiti posao, kucati na vrata, predati se crkvi i u molitvi tražiti a ne zatvoriti se u besmisao«, istaknuo je župnik Bošnjaković. Ispred župe Sot i crkvenog odbora, dobrodošlicu je gostima uputio **Stevo Jaščur** i zahvalio svima što su došli uveličati taj skup.

PREDSTAVLJANJE UDRUGA IZ SRIJEMA

U kulturnom dijelu programa predstavljene su najprije tradicionalne pjesme i igre Hrvata iz ovog dijela Srijema, koji su svojim plesovima predstavili svoje običaje, tradiciju i prelijepo ruho. Mnogobrojnoj publici predstavili su se svojim koreografijama u svojstvu domaćina HKD *Šid*, starija i mlađa folklorna skupina, uz pratnju svog tamburaškog orkestra, HKD *Ljuba* u pratnji tamburaškog orkestra iz Iloka i KPD *Ivan Kotljarevski* iz Bikić Dola. Svi su oni skupa svojim znanjem i umijećem, kreativnošću, ljepotom i izvornošću svojih pjesama i igara, oduševili sve nazočne toga dana u Sotu. Kulturno-umjetnički program pod geslom *Pokažimo svima što znamo i imamo* imao je svoju poruku, pokazati svima znanje i imanjenje, koje se već stoljećima prenosi s koljena na koljeno, a mladost ga danas nesebično čuva kao najvrednije blago, kako se ne bi izgubio nacionalni identitet.

AKTIVNI SOČANI

Već drugu godinu zaredom ova se manifestacija održava u Sotu, mjestu iz koga je skoro polovica mladih uključena u rad hrvatske udruge u Šidu. »Ideja je da se kroz ovu kulturnu manifestaciju, prezentira široj društvenoj zajednici izvan okvira mjesne

svima imamo

zajednice, bogatstvo vezano za rad hrvatske nacionalne zajednice. Soćani čine skoro polovicu članstva HKD Šid i veoma su aktivni s nekom idejom, pogotovo skorom izgradnjom pastoralnog centra ovdje u Sotu, podizanja još veće razine članstva hrvatske nacionalne zajednice u našoj udruzi«, rekao je **Josip Pavlović**, predsjednik HKD Šid. A manifestaciji su se ove godine priključili i prijatelji iz susednog sela Bikić Dola, članovi rusinskog KPD *Ivan Kotljarevski*: »Mi već duži niz godina surađujemo pošto smo susjedno selo i tu živimo zajedno. Predstavljamo rusinski folklor koji je osnovan davne 1946. godine, a mi smo ga obnovili prije pet godina. Surađujemo s HKD Šid, oni kod nas dolaze kada smo rušili majsko drvo i imamo uspješnu suradnju. Treba njegovati tu suradnju, jer se na taj način mladi ljudi upoznaju, druže i upoznaju različite kulture, a ujedno pridonose zajedništvu naše općine«, kaže **Dejan Bobalj**, predsjednik KPD *Ivan Kotljarevski* iz Bikić Dola. Također, svojim se koreografijama ove godine predstavilo i HKD Ljuba iz Ljube, ovoga puta najmlađa skupina: »Mi smo drugi put zaredom gosti na proslavi Imena Marijina ovdje u Sotu i jako smo dobri prijatelji. Surađujemo s HKD Šid i drago nam je što su nas i ove godine pozvali ovdje kako bismo predstavili našu mladu folklornu skupinu«, rekla je **Marijana Petrović**, predsjednica HKD *Ljuba* iz Ljube. Na manifestaciji se predstavila i pjesnikinja iz Gibarca baka **Anica Pinterović**, koja od svoje rane mladosti druguje s poezijom. Iz svoje pjesničke zbirke pročitala je nekoliko pjesama koje je prije nekoliko godina objavila u knjizi *Da Gibarac živi*.

POSEBAN DAN ZA SOĆANE

Ovaj dan je za sve Soćane poseban. Na ovaj blagdan u domovima mnogih Soćana dolaze mnogobroj-

*Ove se godine u dvorištu
crkve predstavilo više kul-
turno-umjetničkih društava
iz šidske općine, prijatelja i
bliskih suradnika HKD-a Šid*

ni gosti i rodbina već desetljećima. Uglavnom se prije ručka ide na svetu misu, koja se održava kod Gospine špilje, međutim ove godine zbog vremenskih prilika misa je održana u crkvi svete Katarine. »Današnji dan je nama Soćanima jako značajan. Još od davnih dana ovdje se slavi Ime Marijino, to je spomen našoj kapeli koja se nalazi na brdu, ali pošto je danas kišovito, sveta misa je bila u crkvi. Uvijek se na taj dan kod nas u Sotu okupi sva rodbina na ručku. Koliko je nama mještanima značajna crkva, toliko štujuemo i našu kapelu gdje se s radošću okupljamo«, rekla je **Darija Mendan** iz Sota. A i mladima je to poseban dan: »Aktivna sam članica HKD Šid, a i najveći broj članova je iz Sota. Volimo ići plesati i ova manifestacija nam doista mnogo znači. Kada se sva rodbina okupi, volimo pokazati naše stare običaje i prisjetiti se svega onoga što je nekada bilo«, kaže **Slavica Živković** iz Sota. A bilo je gostiju i iz Republike Hrvatske, koji uvijek rado dolaze u Sot: »Drago mi je što se ova manifestacija održava u Sotu i što narod ovdje ne zaboravlja svoje starine. Mladi i trebaju znati tradiciju i običaje koji su ovdje postojali dok nije došlo do promjene strukture stanovništva. Dopalo nam se pogotovo što je to naše selo i uvijek te srce vuče tamo gdje su korijeni«, rekla je **Ljiljana Lang** iz Sarvaša pokraj Osijeka.

I ova je manifestacija protekla u ugodnom druženju svih nazočnih i po završetku manifestacije na objedu u seoskom Domu kulture. Soćani se jedino nadaju da će u skorije vrijeme biti završen pastoralni centar čiji su temelji već postavljeni. Za mještane tog sela taj je objekt od iznimno velike važnosti, jer Sot je mjesto gdje se s velikim žarom čuvaju nacionalni, hrvatski duh, običaji, jezik i kultura, što su i ovom prigodom i pokazali.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Ruski strojevi stigli u Rumu

Ovoga tjedna lijepe vijesti stižu nam iz srijemskog grada Rume. Naime, na željezničkoj postaji u Rumi izvršena je primopredaja dodatna 31 nova, najsuremenija stroja građevinske mehanizacije. Riječ je o strojevima koji su proizvedeni u Rusiji, a koristit će se za remont i izgradnju naših pruga, u okviru projekta modernizacije Srpskih željeznica iz ruskog državnog kredita, čija je vrijednost 800 milijuna dolara. U svibnju ove godine na rumsku željezničku postaju je stiglo 29 stroja, a zatim u lipnju 43, da bi u rujnu pristigao još 31 stroj. Radi se o mehanizaciji predviđenoj za demontažu i montažu kolosijeka u skladu s ruskom tehnologijom i svim propisima Srpskih željeznica. Mehanizacija će biti angažirana na rekonstrukciji i modernizaciji šest dionica na Koridoru 10, čija je ukupna dužina 112 kilometara, kao i na pruzi Pančevački most – Pančevo Glavna. Po završetku radova na Koridoru 10, mehanizacija će biti prebačena na izgradnju nove pruge između Stare Pazove i Novog Sada, kao i prugu Beograd – Bar. Kako je prilikom primopredaje istaknuo **Mansurbek Sultanov**, zamjenik generalnog direktora kompanije RŽD Internacional, koja je zadužena za realiziranje ruskog kredita za modernizaciju Srpskih željeznica, radi se o velikom poslu za koji je prvobitno procijenjeno da bi se trebao završiti za 44 mjeseca, ali upravo zahvaljujući ovim najsuremenijim strojevima taj posao će biti znatno kraći i trebalo bi se obaviti za 27 mjeseci. Što se tiče pruge Ruma – Golubinci za dvadesetak dana se očekuje završetak sve potrebne dokumentacije, a potom i početak radova. Uskoro se očekuje i prijam dva *Štedlerova* vlaka, a potom i dolazak dvije garniture. Svakako lijepa vijest za sve Srijemce, s obzirom da su spore pruge »rak rana« za mnoge putnike koji redovito putuju vlakom. A lijepa vijest iz domene sporta također nam stiže iz Rume. U Gradskoj kući u Rumi 19. je rujna održan sastanak na kome su nazočili čelni ljudi općina Ruma i Šabac, zatim iz Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije, predstavnici Kajakaškog saveza Srbije i javnih urbanističkih poduzeća. Općine Ruma i Šabac sudjeluju u zajedničkom projektu izgradnje sportskog kompleksa na rijeci Savi, koji bi trebao postati glavna baza za veslačke poslove u Srbiji. Ova vijest obradovala je sigurno i mlade kajakaše iz Višnjiceva i Srijemske Mitrovice koji, usprkos skromnim uvjetima za rad, postižu vrhunske rezultate.

S. D.

POČETAK BERBE GROŽĐA U SRIJEMU

Vinogradi u Gibaračkoj planini

Poslije ratnih devedesetih godina, kada su mnogi Gibarčani napustili svoja ognjišta, nestali su i vinogradi, a umjesto njih nikli su neki novi zasadi poljoprivrednih kultura. Danas je ostalo još nekih 5-6 vinograda, koje obrađuju uglavnom Gibarčani starosjedioci

Vinogradari iz Srijema ne pamte ovako lošu godinu kada je rod grožđa u pitanju. Svibanjske kiše, vlažno ljeto i mali broj sunčanih dana tijekom ljeta ostavit će posljedice na ovogodišnji rod grožđa i proizvodnju vina. Ovako lošu godinu obilježila je teška borba protiv bolesti i štetnika na vinovoj lozi, kao i manjak slasti u grožđu zbog nedostatka sunca. Berba grožđa u Srijemu je počela, iako mnogim vinogradarima berbu otežavaju kiše koje ovih dana onemogućavaju ulazak u vinograd. Kako navode vinogradari, za najkasnije 10 dana berba se mora završiti i to po svaku cijenu, kako grožđe ne bi propalo. I pokraj toga, neki su od vinogradara mukotrpnim radom i čestim prskanjem uspjeli očuvati svoj rod grožđa u većoj mjeri nego što su se nadali, i ujedno taj dan iskoristili za druženje i veselje, jer berbe su u ovom dijelu Srijema, posebno na Gibaračkoj planini, oduvijek bile prilika za druženje i slavlje. A tako je bilo i

ove godine kod obitelji Žeravica iz Šida, na čijoj berbi je nazočilo i sudjelovalo u radu čak 60 ljudi.

OBITELJSKI POSAO

Nekada je u selu Gibarac skoro svaka druga kuća imala svoj vinograd. Gibaračka planina bila je poznata po brojnim rodnim vinogradima, gdje su Gibarčani svakodnevno radili, obrezivali, frezali, prskali protiv štetnika i na kraju ubirali plodove svog rada, jer je rijetko koja kuća u tom selu bila bez nekoliko bačvi vina i rakije lozovače. Danas je, nažalost, u Gibarcu ostao samo još poneki vinograd. Poslije ratnih devedesetih godina, kada su mnogi Gibarčani napustili svoja ognjišta, nestali su i vinogradi, a umjesto njih nikli su neki novi zasadi poljoprivrednih kultura. Danas je ostalo još nekih 5-6 vinograda, koje obrađuju uglavnom Gibarčani starosjedioci, a jedan od njih koji je nastavio tradiciju vinogradarstva je **Marko**

Žeravica. On trenutačno sa svojom obitelji živi u Šidu, inače je Gibarčan, i do današnjih dana ostao je vjeran vinogradarstvu i taj posao tradicijski nastavio nakon njegovog djeda i oca. Počeo se baviti vinogradarstvom još 1954. godine, a gibaračkih berbi danas se nostalgичno sjeća, iako nastoji da one i danas izgledaju kao nekada u njegovom rodnom selu: »U Gibarcu su berbe bile poseban doživljaj za sve mještane. Tada se okupe rodbina i prijatelji i pravi se veliko veselje. U selu je nekada od 1000 kuća skoro svaka druga imala svoj vinograd. Preokret se desio devedesetih godina, kada su drugi stanovnici došli u ovo selo i počeli praviti zasade nekih drugih kultura umjesto vinograda. Kada sam ja bio dijete, otac mi je rekao: 'Kupit ću ti vinograd, samo da ne ideš u tuđi' i do dan-danas je ostalo tako«, kaže Marko. I tako već godinama, kada dođe vrijeme berbe grožđa, na Gibaračkoj planini kod obitelji Žeravica okupi se mnogobrojna rodbina i prijatelji iz Šida, Hrvatske i Bosne: »Mi smo takva obitelj koja se graniči sa svima. Ženina rodbina

Zlatko Ubrenkić

Marko Žeravica

Goran Žeravica

je iz Bosne, mlađi sin mi živi u Hrvatskoj, tako da nam za berbu iz Bosne dođe njih dvadesetero, iz Hrvatske mlađi sin dovede svoje prijatelje, dođu moji prijatelji iz Novog Sada, Beograda, prijatelji starijeg sina, djeca, i nekada nas bude i sedamdesetero, a tako je i ove godine, i to mi je jako drago. Bit je druženje i drago mi je što je to tako. Jer kao što netko ima slavu, mi imamo berbu i to je prilika da se družimo i slavimo, baš kao što je to nekada bilo«, priča Marko Žeravica. Što se roda grožđa tiče, Marko navodi da ne pamti ovako lošu godinu, kada je kiša padala gotovo svaki dan i, kako kaže, onaj tko je održao vinograd makar 50 posto, taj je uspio. Oni su zadovoljni rodom, mada su morali često prskati lozu, ali, isplatio se.

TRUD SE ISPLATIO

A ljubav prema vinogradarstvu i vinu otac Marko usadio je i svom starijem sinu **Goranu**, koji također rado dolazi u vinograd. Kako kaže, poslije napornog dana kada se zaželi mira i tišine, rado ode na Gibaračku planinu gdje radi i obrađuje vinograd i to mu predstavlja veliko zadovoljstvo. Rado se prisjeća svoga djetinjstva u Gibarcu i Gibaračke planine, kao i berbi grožđa: »Od kada znam za sebe, znam i za ovaj vinograd. Imam tri vinograda, jedan je zasadio moj djed, drugi

moj otac zajedno sa mnom i ovaj treći koji sam ja zasadio. Od male na sam išao u vinograd i onda kada nije bilo traktora išao sam sa starijima zaprežnim kolima, i za nas djecu taj sam čin branja grožđa bio je veličanstven događaj. Drago mi je što smo uspjeli održati tu tradiciju do današnjih dana. Berba je za mene osobno uvijek poseban dan, a tako je i danas kada smo se zajedno s rodbinom i prijateljima ovdje okupili, kako bi obrali grožđe, proslavili i družili se, a nadam se da ću tu ljubav prema vinogradarstvu i vinu uspjati prenijeti i na moje sinove«, kaže Goran Žeravica. Kako kaže, bilo je potrebno uložiti naporan rad, često prskati, svakodnevno dolaziti u vinograd i održavati ga, i pokraj loše godine uspjeli su održati grožđe u onoj količini koja im je dovoljna za njihove potrebe: »Mi obrađujemo oko 1000 čokota obradivog vinograda i imamo dovoljno za naše potrebe, nemamo za prodaju, samo za nas, prijatelje i rodbinu. Gajimo sorte rizlinga, šardonea, 7-8 vrsta crnog grožđa i vino uglavnom bude vrhunsko. Što se tiče rada na zaštiti, ove godine sam prskao 10 puta, a sudeći po kiši, moglo se i češće. Mislim da smo grožđe uspjeli sačuvati zahvaljujući kvalitetnim preparatima, a prinos nam je 70 posto u odnosu na prošlogodišnji, pa moramo biti zadovoljni, jer mnogi nemaju niti upola toliko«, kaže Goran.

GOSTI SA SVIH STRANA

I ovogodišnja je berba bila prilika za skup mnogobrojne rodbine i prijatelja, tako da je posao za kratko vrijeme bio završen. A u međuvremenu, dok se bralo grožđe, na vatri se polako okretalo janje na ražnju, a majstori gurmani pripremali su neizbježan srijemski čobanac, s više vrsta mesa. A bilo je tu i slastica, neizbježnih domaćih kolača koje su vrijedne domaćice spremile za ovu priliku. A gostiju je bilo sa svih strana, među njima i Gibarčana koji su se devedesetih godina preselili u Hrvatsku: »Trenutačno živim u Osijeku, a rodom sam iz Gibarca, Srijema, Vojvodine. Igrom slučaja, na moje veliko zadovoljstvo, došao sam ponovno u gibaračku berbu grožđa i mogu reći da me je jako podsjetilo na sve ono što je nekada bilo u mom rodnom selu i drago mi je što smo uspjeli gazdi odraditi posao. Kada sam bio mali, posjet vinogradu je bio neizbježan kada su bile berbe grožđa i drago mi je što se imam gdje vratiti, doći i podsjetiti se na svoje djetinjstvo«, kaže Zlatko Ubrenkić iz Osijeka.

A po okončanju berbe, ručka i slavlja na Gibaračkoj planini, posao je nastavljen u domu Žeravica u Šidu, gdje su muški muljali grožđe za vino i zajedničkim radom, uz druženje, priču i pjesmu, završili ovogodišnji posao, koji je i pokraj loše godine ovoj obitelji bio uspješan, jer će vina, kako skromno navode, biti dovoljno za njihove i potrebe njihovih bliskih prijatelja. Do sljedeće godine, za koju se nadaju da će biti bolja i da će vremenske prilike biti pogodnije za grožđe. To naravno neće utjecati na to da se mnogobrojna rodbina i prijatelji ponovno okupe i uveličaju taj veliki dan.

Suzana Darabašić

Lutkarstvo

»Lutkarstvo je temelj svekolike kazališne umjetnosti«, kazao je novinarima pjesnik i autor poznatih emisija za djecu Ljubivoje Ršumović uoči ovogodišnjeg Međunarodnog festivala kazališta za djecu u Subotici, koji se zatvara večeras. Od folklorne baštine i rituala, preko narodnih zabavljača na sajmovima i karnevalima, do suvremenih oblika kazališta te svakodnevnih igre i zabave – lutke su bile i ostale nezaobilazan dio odrastanja skoro svakoga djeteta.

Osim zabave, ova vrsta kazališta ima za dijete edukativnu i odgojnu ulogu: upoznaje ga s ljudima i njihovim osobinama, kao i s društvenim pojavama, te ga uči moralnim vrijednostima. Također, ono nerijetko zna biti i prva postaja u dječjem upoznavanju s magičnim svijetom scenske umjetnosti.

Iako je danas ugroženo televizijom i velikim brojem novih medija (video igrice, internet...), te se kao dio sustava kulture, poput drugih grana umjetnosti, suočava s financijskim i inim problemima, lutkarstvo je itekako živo. To, među ostalim, pokazuje i podatak kako je ovogodišnji, 47. međunarodni festival kazališta lutaka – PIF, koji je završio prošloga vikenda u Zagrebu, privukao rekordnih 12 tisuća gledatelja.

No, bez obzira na navedeno, lutkari (preciznije glumci – animatori lutaka) i njihove predstave su, kada je riječ o medijskom izvještavanju i slavi, uvijek u drugom planu. Barem je tako kod nas. Možda je tomu kumovao dugi nedostatak visoke škole za ovu profesiju na prostorima bivše Jugoslavije, koji je prekinut ne tako davnim pokretanjem toga smjera na Umjetničkoj akademiji u Osijeku. Teško je povjerovati da će spomenuta škola izmijeniti medijsku poziciju ove profesije, no da će unaprijediti stanje u struci – to je već sada vidljivo.

Kada su u pitanju vojvođanski Hrvati i lutkarstvo, valja podsjetiti kako su u proteklih desetak godina na sceni Dječjeg kazališta u Subotici postavljene dvije predstave na hrvatskom jeziku – *Ždribac zlatne grive* po motivima istoimene bajke Balinta Vujkova (2003.) i *Kako je Potjeh tražio istinu* rađenu na temelju bajke Ivane Brlić-Mažuranić (2006.). Prije par godina pokrenuta je i inicijativa za uspostavljanje redovitije scenske djelatnosti na hrvatskom jeziku u ovoj teatarskoj kući, međutim ona nije realizirana. Imajući u vidu važnost ovoga tipa kazališnog izričaja, a posebice jer su u pitanju najmlađi, ova se ideja i dalje čini značajnom. Stoga, ostaje za vidjeti hoće li vodstvo hrvatske zajednice na toj inicijativi nastaviti raditi...

D. B. P.

PREDAVANJE U PETROVARADINU

Matija Gubec, ponos naših ulica

Predavači su bili magistar povijesnih znanosti Damir Stanojević i Davor Martinčić, ravnatelj sekcije za povijesna istraživanja udruge Jelačić

U prostorijama petrovaradinskoga HKPD-a *Jelačić*, u srijedu 17. rujna priređeno je predavanje o vođi Seljačke bune u Hrvatskoj **Matiji Gupcu** i povijesti Glavne ulice u Petrovaradinu koja se svojevremeno ponosila imenom ovoga junaka.

Predavanje koje je bilo multimedijalno održano je u sklopu serijala *Ponos naših ulica*, koji je još prošle godine započeo predavanjem o biskupu Štrosmajeru i *njegovoj ulici* u Petrovaradinu.

O uzrocima i povodu Gupčeve bune, vojno-političkim planovima seljaka, izbijanju bune i napredovanju seljaka, kao i gušenju bune od strane plemstva, opširno je govorio magistar povijesnih znanosti, ujedno član Društva **Damir Stanojević**, živopisno dočaravajući mnoge zanimljive pojedinosti koje, svakako, nije moguće doznati bez temeljnijeg proučavanja događaja iz vremena najveće i najorganiziranije seljačke bune u povijesti hrvatskoga naroda.

Drugi dio predavanja vodio je **Davor Martinčić**, ravnatelj sekcije za povijesna istraživanja udruge *Jelačić*, potanko opisujući »život« najstarije petrovaradinske ulice u prošlosti, povijest gradnje i namjene svake pojedine građevine u njoj, a naročito zgrade u kojoj je rođen ban **Josip Jelačić**. Zbog toga je ova tzv. Glavna ulica početkom 20. stoljeća promijenila naziv u ulicu *Jelačić gasse* koji se zadržao i u Kraljevini SHS tj. Jugoslaviji kao *Jelačićeva ulica*. Za vrijeme komunističke Jugoslavije ulica je nosila ime Matije Gupca, da bi nakon raspada federacije bila promijenjena u Beogradsku ulicu do dana današnjeg.

Serijal predavanja u organizaciji HKPD-a *Jelačić* nastaviti će se i idućih mjeseci u cilju da se budućim generacijama prenesu dragocjene kulturno-povijesne vrednosti Petrovaradina.

P. P.

Četiri knjige u užem izboru nagrade Antun Gustav Matoš

SUBOTICA – Povjerenstvo za trijenalnu nagradu za najbolju knjigu poezije *Antun Gustav Matoš* za razdoblje 2011.-2013., na elektronički održanoj sjednici odlučilo je da od 10 naslova u užu izbor za nagradu uđu četiri knjige, objavio je portal www.zkvh.org.rs. To su:

1. **Lajčo Perušić**, *Iza lica: pjesme*, ArTresor naklada, Zagreb 2011.
  2. **Matija Molcer**, *Označena tišina*, NIU Hrvatska riječ, Subotica 2012.
  3. **Vojislav Sekelj**, *Životopis jedne sjene*, NIU Hrvatska riječ, Subotica 2013.
  4. **Ante Vukov**, *Boca bez poruke*, NIU Hrvatska riječ, Subotica 2013.
- Nagradu *Antun Gustav Matoš* ustanovio je ove godine Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Nagrada će po prvi puta biti svečano uručena u okviru ovogodišnjih *Dana Balinta Vujkova: dana hrvatske knjige i riječi*. Osim diplome, nagrada će imati i novčani iznos.

Festival bunjevački pisama u Subotici

SUBOTICA – XIV. Festival bunjevački pisama bit će održan u nedjelju 28. rujna u sportskoj dvorani Srednje tehničke škole *Ivan Sarić* (MEŠC) u Subotici, s početkom u 20 sati. Na festivalu će biti izvedeno petnaestak novih pjesama napisanih na temu života bačkih Hrvata Bunjevaca, pisanih na bunjevačkoj ikavici.

Organizator festivala je HGU *Festival bunjevački pisama*, a cijena ulaznice je 250 dinara.

Likovna kolonija Ivan Gundić Ćiso-Dalmata

STANIŠIĆ – VI. saziv likovne kolonije *Ivan Gundić Ćiso-Dalmata* bit će održan u subotu 27. rujna u Stanišiću, u Domu kulture. Sudjelovat će 12 umjetnika, a organizator je HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića.

S. T.

Lijepa riječ na četiri jezika

SOMBOR – Udruga građana *Urbani Šokci* iz Sombora organizira u utorak 30. rujna kulturno-umjetničku večer *Лена пец, lijepa riječ, szép szó, schönes wort*. Početak je u 20 sati u Velikoj dvorani

Gradske kuće u Somboru. Tijekom večeri čut će se stihovi i pjesme na jezicima Hrvata, Srba, Mađara, Rumunja i Nijemaca, bit će prikazani plesovi i priređeni sportski nastupi. Sudjeluju učenici somborskih srednjih škola, mladi iz KUDH-a *Bodrog Monoštor*, Udruge Nijemaca *Gerhard Sombor*, Mađarske građanske kasine Sombor, recitatori *Hrvatske čitaonice* Subotica, UG *Urbani Šokci* i HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora, te članovi plesnog kluba *Ronda* i sportskog kluba S.A.F.T. KETS iz Sombora. Ovu manifestaciju podupire Grad Sombor u sklopu natječaja *Lokalni akcijski plan za mlade 2014.*

Z. V.

Prezentacija tradicijskog češljanja Hrvatica u regiji

BAČ – UG *Tragovi Šokaca* iz Bača organizira u subotu 4. listopada manifestaciju pod nazivom *Žensko tradicijsko češljanje Hrvatica u regiji*. Ove će se godine praktično prikazati frizure i oglašnja snaša, odnosno mladenki iz Mađarske, Slavonije, Baranje, Bosne i Hercegovine, Srijema i bačkog Podunavlja. Predavanje o tradicijskim frizurama održat će mr. sc. **Ljubica Gligorević**, etnologinja iz Gradskog muzeja grada Vinkovaca, a u kulturno-umjetničkom programu sudjelovat će KPZH *Šokadija* iz Sonte, *Kraljice Bodroga* iz Monoštora, te pjevačka skupina UG *Tragovi Šokaca* iz Bača.

Književni natječaj Za lipu rič 2014.

SONTA – U povodu manifestacije *Šokačko veče 2014.*, KPZH *Šokadija* iz Sonte objavljuje književni natječaj *Za lipu rič 2014.* Na natječaj se mogu prijaviti autori s neobjavljenim pjesmama, pisanim šokačkom ikavicom.

Autori na natječaj mogu prijaviti do 3 (tri) neobjavljene pjesme. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti otiskane ili tiskane na formatu A4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima.

Odluku o nagradama donijet će prosudbeno povjerenstvo, imenovano od predsjedništva *Šokadije*. Pet prvoplasiranih pjesama bit će nagrađene, a najbolja i javno pročitana na *Šokačkoj večeri 2014.* u Sonti, 22. studenoga 2014. godine.

Natječaj je otvoren do 31. listopada 2014. godine. Pjesme u pisanom obliku treba dostaviti na adresu: KPZH *Šokadija*, Vuka Karadžića 22, 25264 Sonta, s naznakom *Za natječaj*, ili u elektroničkom obliku na adresu ivanandrasic@yahoo.com.

Za sve informacije nazovite na telefon broj: 025/793-218 ili 064/6590-719 (Ivan Andrašić).

Poziv za slanje rukopisa!

SUBOTICA – Nakladničko vijeće Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ* iz Subotice poziva književne autore i autorice iz Republike Srbije koji stvaraju na standardnom hrvatskom jeziku ili na dijalektalnim govorima Hrvata da šalju svoje neobjavljene rukopise radi njihove objave u idućoj godini. Rukopise je potrebno poslati u elektroničkom obliku na e-mail: naklada@hrvatskarijec.rs.

O objavi nekog od naslova temeljem pristiglih rukopisa odlučuju članovi Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ*.

VINKOVAČKE JESENI 2014.

Sve bogatstvo tradicijske kulture

Spravom se može reći kako su u rujnu Vinkovci središte okupljanja svih onih koji na prostorima Hrvatske njeguju narodnu tradiciju i običaje. Tako je bilo i na ovogodišnjim, 49. po redu *Vinkovačkim jesenima*. Tijekom deset dana koliko je trajala ova značajna tradicijska manifestacija Vinkovci su bili središte u kome su se okupila kulturno-umjetnička društva iz svih županija Hrvatske, ali i ona Hrvata iz Bosne i Hercegovine, te Srbije, a ove je godine na manifestaciji sudjelovao HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora. Ukupno 77 KUD-ova, pa je u svečanom defileu u nedjelju 21. rujna vinkovačkim ulicama prošlo oko 3000 folkloraca, u različitim nošnjama prikazujući specifičnosti običaja iz krajeva iz kojih dolaze. Pjevali su se na vinkovačkim ulicama slavonski bećarci, čule gajde i cimbal, nezaobilazna tamburica, prodefilirala šokačka, dalmatinska, bunjevačka nošnja i zapravo pokazalo se kakvo i koliko tradicijsko bogatstvo ima Hrvatska.

VEZA ČOVJEKA I ZAVIČAJA

»Dobrodošli u grad u kome se živi više od 8000 godina, dobrodošli u grad rimskih careva, u grad arheologije, u grad koji

pola stoljeća pokazuje koliko je bogata hrvatska tradicijska kultura«, kazao je **Mladen Karlič**, gradonačelnik Vinkovaca i predsjednik organizacijskog odbora *Vinkovačkih jeseni*. »Slavonija je područje na kojem je čovjek već od pamtivijeka ostavio tragove svoga rada i duhovne kulture, pokazujući u tim tragovima kako je slavonskim načinom ljubio ovu svoju zemlju. U jeseni je utkano ono najljepše u Vinkovcima, utkana je slavonska duša, plemenitost i širina hrvatskog čovjeka na ovim prostorima. Cilj 'Vinkovačkih jeseni' nije samo očuvanje folklornog bogatstva, već razvoj duha zajedništva i prijateljstva. 'Vinkovačke jeseni' su primjer neraskidive veze čovjeka i zavičaja. Jesen je godišnje doba koje nagrađuje Slavonca za njegov trud, on i zemlja kao

Podmladak HKUD-a
Vladimir Nazor iz Sombora

Dio najvećeg kola

Cilj Vinkovačkih jeseni nije samo očuvanje folklornog bogatstva, već razvoj duha zajedništva i prijateljstva, kazao je Mladen Karlič, gradonačelnik Vinkovaca

NOVI KONTAKTI

da dijele zajedničku sreću, tugu i radost i smisao za humor iskazuju pjesmom i zvukom tamburica.« Karlič je izrazio nadu da su sve ove godine *Vinkovačke jeseni* uspjele dočarati prošlost, ali istodobno usmjerile mlade naraštaje koji će njegovati ljubav svojih djedova prema zemlji.

NAJVEĆE KOLO

Svečani defile, u kome je bilo 77 folklornih udruga, na vinkovačkim ulicama pratilo je nekoliko tisuća gledatelja. Ne samo da su udruge pokazale svoju tradicijsku narodnu nošnju, već su i pjesmom i plesom pokazali dio običaja iz svoga kraja. I tako stotinama metara kroz središte grada, nepregledna povorka koju su gledatelji pozdravljali pljeskom, jer svatko je u nekom dijelu prepoznao svoje korijene i dio prošlosti svoje obitelji. Pljesak su dobili i članovi somborskog *Nazora*. Svečani defile završen je *najvećim kolom Vinkovačkih jeseni*, koje se u nedjelju 21. rujna igralo na stadionu *Cibalije*, u središtu grada i na kružnom skveru. Prelijevale su se jedna u drugu nošnje i folklorne skupine od Prevlake do Dunava, od Dubrovnika do Iloka i još malo dalje, do Bosne i Hercegovine i Vojvodine. Najveće kolo igralo se

Predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Matarić** ističe posebno zadovoljstvo time što je na manifestaciji sudjelovala i mlađa folklorna skupina ove udruge. »Dali su se svim srcem i oni su budućnost našeg Hrvatskog doma u Somboru. Nadam se da su organizatori i publika zadovoljni. Ovo smo gostovanje također iskoristili i za uspostavljanje novih kontakata s udrugama iz Hrvatske i konkretno dobili poziv za gostovanje s otoka Oliba iz zadarskog zaljeva, a pozvani smo i u nekoliko okolnih vinkovačkih sela«, kaže Matarić.

u Vinkovcima, a istodobno dio tog kola bili su i Zagrepčani. Ne u Vinkovcima, već u Zagrebu. Na Trgu bana Jelačića u isto vrijeme kada se u Vinkovcima igralo *najveće kolo*, u kolo su se uhvatili zagrebački folklorci predvođeni gradonačelnikom **Milanom Bandićem**.

OBIČAJI BUNJEVAČKIH HRVATA

Pred samo zatvaranje *Vinkovačkih jeseni* održana je Državna smotra izvornog hrvatskog folklor. Među 18 sudionika tog dijela programa bio je i HKUD **Vladimir Nazor** iz Sombora, koji je predstavio dio svatovskih običaja bunjevačkih Hrvata. Gosti iz Sombora dočarali su kako je nekada izgledao dolazak mladoženje s gostima po mladu. »Gostovali smo na 'Vinkovačkim jesenima' i prije četiri godine, ali tada zbog kiše

nismo sudjelovali u defileu. Na sreću, ove nas je godine vrijeme poslužilo i mogu reći da smo prezadovoljni što smo bili dijelom smotre u kojoj je sudjelovalo više od 70 udruga i ne samo to, bili smo dio 'najvećeg kola', koje se u nedjelju igralo u Vinkovcima. Velika je čast biti dijelom ove manifestacije«, kaže **Bojan Jozić**, pročelnik folklorne sekcije *Nazora*.

Inače, tijekom ovogodišnjih *Vinkovačkih jeseni*, od 12. do 21. rujna održani su i koncerti poznatih tamburaških sastava, sajam rukotvorina, sajam obrtništva, međuzupanijska smotra dječjeg folklor, županijska smotra folklor, mimohod dječjih folklornih skupina u kome je sudjelovalo više od 60 KUD-ova, i još mnogobrojni drugi programi koji su svaki dan činili sadržajnim i zanimljivim.

Z. Vasiljević

IZ ŽIVOTA SALAŠARA

Gazdovanje žena

Piše: Alojzije Stantić

U salašarskom domazluku ženske poslove je vodila domaćica. Držala je buđelar sa sitnim novcima, punila ga novcima od prodatog suviška onog šta su žene odranile el napravile, a novce je trošila po volji. Često se trevalo da je tribalo više kupovat neg koliko je doticalo novaca za nakanjenu kupovinu, pa se domaćica često izdaljeg dogovarala sa čerima i snajama šta je važnije prija kupit. Poštivo se udivanjen red kupovanja.

BUĐELAR DOMAĆICE

U gazdovanju triba računat i na izgled vrimenta, najvažnijeg činioaca na rod litine. To je važilo ženama za odranjivanje pileža (peradi) jel su od njeg imale najveću hasnu u rani za obitelj i od prodaje suviška. U poljodilskom domazluku glavna rana domaćoj živini (životinjama) su kuruži. Njeg mora najprija dotec blagu (stoki) jel je od nje najviše hasne, a kad je blago namireno onda je namirivan pilež – koliko mu dotekne. Zato su gusaka odranjivali koliko je za nji doteklo kuruza i donekle pućaka obično toliko da s njima otprave svece oko Božića.

[Najlakše su se odranjivale kokoši, jel su se ranile (ile) onim šta su rasuto pokupile i načepkale u avliji, na ledini i na đubretu u korlatu. S prolića su žene nalegle pileža za koliko su u kokošinjcima imale mista, često i dobrim više, pa su za suviše ne sklepali kotere. Salašarima je u rani bilo najglavnije meso od kokošivi.]

Buđelar domaćice se često punio, makar malo je novaca kapalo u njeg priko cile godine. Od pileža su se prodavala suvišna jaja i načupano perje od gusaka na tripud, a podiko i četiri puta.

Od jeseni su se pomalo s jajima prodavali i parovi suvišni kokoška, a prid zimu se rasprodale sve suviše kokoške. U rano lito i u rodnijoj godini dospilo je za prodaj i ono raslinje koje su žene odranjivale: suvišan mak i gra. Dospio je i rod voćaka a od njegovog roda najbolju su prođu imale višnje, koji je oko ograde salaša bilo tušta.

Podikoj poljodilci s malo zemlje ako su se nakanili otući i postat sam svoj gazda (osamostaliti se, brez nadničarenja) posvetili su se vertarluku (baštovanstvu). Za taj poso su izhasnirali blagodat piska (voće, krumpir) i dola (kupus, paprika), Vertarlučarima je na ruku išo i život varošćana, koji su dobri kunčasti (kupci) zelja (povrća) za ilo i zimnicu. U vertarluku su tušta, a često i najviše radile žene.

Žene su odjedared najviše novaca zapatile (stekle) od prodati ukljukani gusaka. U jesen oko Svi sveti (1. XI.) žene su zatvorile i počele kljukat (šopot,

tovit) guske. Ukljukane su prodavali oko Božića.

[Od druge polovice XIX. vika, kad su poljodilci dobili priliku za odranjivanje više kuruza, salašarke su potaknute na odranjivanje gusaka. Koliko god da su ih ugojili, trgovci/derničari su ih kupili i po ondašnjem adetu, čim su guske prišle priko maže (izmirene) oma su na ruku isplaćene (gotovinom). Na tom poslu dobro se zaradilo.]

KUPOVANJE

Od sitni novaca kupovali su kojekaki sitnež koji često triba, a nisu ga mogli odraniti el napraviti, ko na priliku to je porteka iz kolonijalni dućana (so, šećer, pivski kvas i, pomalo a naritko, za blagdane: kruv sv. Ivana (rogač), osušene smokve, suvo grožđe i sl. Tušta se kupovala refeška (tekstilna) roba; postav hamade (skoro) na trubu (fabrički namotaj – postav oko 35 m.) za čaršape u krevetima, za rube-

ninu (rublje), muškarcima za obojke i sl.

[Salašarke su trošile tušta postava, pa su ga kupovale kad su ušle u više (imali) novaca. Na salašu su uvijek imali makar malo postava pod makazama, pri ruki kadgod njim je zatribalo možda za par obojaka (postav kojim se misto čorapa obmotavaje noge oko tabana i članjaka, i na njeg oblače čizme). Da budu cigurne u pošteno mirenje i da gutmas (za oko 1 m. više namotaja u trubi, uvećan još u fabriki, za dar rivarošu za tačno mirenje) ne ostane rivarošu, onda su kupile cilu trubu. U njoj je cigurno tolika dužina postava, koliko piše na trubi, pride uvećana za gutmas.]

Kupovala se pozamanterija (pucad, pantljike, gume, čiode, čipke, ugaćnjak i sl.), a brez nje se nije mogla smisliti ni jedna škatulja el kovčez s priborom za šivenje. Na to triba dodat porteku od refeša za odivanje momka i divojke, čurčije, vunovlačara i zanatnika: papučoša, šustera, oštrača makaza, caklara, bado-goša i dr.

Najbolje je buđelar pokazivo kako gazduje domaćica.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

S »periferije« na »periferiju«

Piše: dr. Zsombor Szabó

U nekoliko nastavaka ovog feljtona »malo smo odlutali« na zapadni dio Europe, s ciljem da dokažemo kako je »sjeme modernog doba« upravo zasađeno u XV. i XVI. stoljeću, ali to ne opravdava nekritičko pozivanje na događaje iz tih vremena. Poslije »lutanja« vratimo se našoj osnovnoj temi, a to je »sudbina srijemskih gradova u srednjem vijeku«, zato je red da se na trenutak vratimo na prostor Srijema i to na početak baš XVI. stoljeća. Trenutačno »pišemo« 1527. godinu, u kojoj su, samo godinu dana nakon »katastrofe na Mohaču«, **Ferdinanda Habsburškog** okrunili službenom krunom »sentištvanom«, između ostaloga i za hrvatsko-ugarskog kralja u Sekešfehervaru. To znači da Hrvatsko-Ugarska Kraljevina po tko zna koji put ima dva legitimna kralja. Kralj **Ivan I. Zapolja** traži pomoć od Turaka i zato krajem siječnja 1528. godine u Istanbulu sklapa savez sa **Sulejmanom**, koji mu obećava pomoć protiv Ferdinanda. Povjesničari »habsburške orijentacije« ovaj čin proglašavaju »vazalstvom i izdajom«, što je formalno istinito i tada ga aktualni papa odmah izopćava iz Katoličke crkve; ali i to je istina, možda pomalo i apsurdna, da na teritorij Zapoljinog kraljevstva turski vojnici nisu upadali, tamo je vladao relativan mir.

SULEJMAN PONOVO KREĆE NA BEČ

U proljeće 1529. godine Sulejman kreće ostvariti »svoj životni san«, zauzeti Beč, sjedište velikog neprijatelja Habsburgovaca. Put mu je vodio kroz Ugarsku, a s »novim saveznikom« kraljem Ivanom I. sastao se »ne slučajno« na Mohačkom polju. Ima tu dosta simbolike, »ugarski

kralj« tri godine nakon poraza sastaje se s pobjednikom na istom mjestu, sultan je kralja uzeo pod ruku u znak prijateljstva i osobno ga uveo u svoj šator na sastanak u četiri oka. Što su razgovarali, samo se pretpostavlja po rezultatima. Sulejman ponovno zauzima Budim, sad istjerujući Nijemce, tj. Ferdinandovu vojsku. Ugarski kralj je ponovno u glavnom gradu, gdje se lijepo provodi. **Đorđe**

Sulejman dva puta osvaja Budim i dva puta se povlači iz zemlje.

SUDBINA SRIJEMSKIH GRADOVA

Tijekom razgovora s kraljem Ivanom I., sultan Sulejman je obećao da će vratiti srijemske gradove, osim Beograda i Šapca. Ali to nije učinio, jer i nadalje Srijem i njegovi gradovi ostaju pod turskom

velesile – Otomanskog Carstva. Možemo reći i da je bio najduže pod Turcima od teritorija bivšeg Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva. Ova će pozicija Srijemu itekako odrediti daljnju sudbinu.

SPORAZUM IZMEĐU »DVA KRALJA«

Kralj Ferdinand I. Habsburški je uvidio kako se ne može boriti protiv kralja Ivana I. Zapolje, dok on ima za saveznika moćnog Sulejmana. Zato inicira sastanak s njim i u mjestu Varadu 1538. godine sklapaju tajni sporazum, u kojem se kaže: Ukoliko Ivan I. Zapolja umre bez muškog potomka, onda će njegov dio kraljevstva pripasti kući Habsburgovaca, a dotle između njih ostaje status quo, tj. svatko vlada na svom dijelu kraljevstva, uvjetno rečeno Ivan I. na »istočnom dijelu kraljevstva«, znači teritorij Međuriječja, između Dunava i Tise, kao i na teritoriju Erdelja, a Ferdinand I. na »zapadnom dijelu kraljevstva«, tj. u zapadnoj i gornjoj Ugarskoj i u Slavoniji, Hrvatskoj i djelomično u Dalmaciji (ova »razlika« i danas postoji u Mađarskoj). Kako to u »filmovima često biva«, iste te godine konačno se ostvarila Zapoljina davnašnja želja (još od doba kralja **Vladislava II. Jagelovića**), uspio se oženiti jednom pravom princezom. Žena mu je postala **Izabela**, kćerka poljskog kralja **Sigismunda Jagelovića**, koja mu je rodila sina, u trenutku kada je Zapolja već bio na kraju svog života. Iz tih razloga 1540. godine pozvao je svoje najvjernije pristaše i natjerao ih je da se zakunu da neće poštovati ugovor iz Varada. Zamisao je proveo u djelo njegov najbliži suradnik, varadinski biskup **Juraj Utješenik** ili **Martinuzzi**, kod Mađara poznat kao **Fráter György**, koji je isposlovao na Porti da malo dijete-bebu pod imenom **Ivan II.** (kasnije **Ivan Sigismund**) Sulejman prizna za ugarskog kralja. Agonija raspada Hrvatskog-Ugarskog Kraljevstva se nastavljala.

Kralj dijete Ivan II. pred sultanom Sulejmanom
(turska minijatura)

Srijemac piše: »Od sada smo spokojni u Budimu cijele zime, četiri mjeseca smo plesali, pjevali veselili se.« Sulejmanova opsada Beča bez teške artiljerije bila je neuspješna i 11. listopada 1529. godine noću, u tišini, vrlo brzo i disciplinirano se povukao. U Budim je samo »svratio« i u studenom je potpuno napustio teritorij Ugarskog Kraljevstva. Zvuči nevjerojatno, ali istinito, u roku od tri godine

upravom i (sudeći po izvješćima putnika) Turci ih vrlo brzo i brižljivo obnavljaju. Srijem u XIV. i XV. stoljeću jedan je od najrazvijenih dijelova Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva, ali tijekom ratova s Turcima postao je periferija, granična oblast velikog srednjoeuropskog kraljevstva. Periferija je i nove velesile Habsburške Monarhije. Nakon 1529. godine definitivno postaje periferija druge

Papa Franjo u Albaniji

Papa Franjo zahvalio je Crkvi u Albaniji što je za vrijeme komunističke progona ostala postojana u vjeri. Ta je država za komunističke diktature do 1990. godine bila »zemlja mučenika«, rekao je Papa u povijesti na misi koju je slavio na Trgu Majke Terezije u Tirani, na kojoj se okupilo više desetaka tisuća vjernika, među kojima i hodočasnici iz Crne Gore, Makedonije i Kosova. Majku Tereziju je nazvao hrabrom i velikom kćerkom te zemlje, prenosi portal www.bitno.net

Misa u Tirani bila je središnji događaj Papina jednodnevnog posjeta Albaniji. To je njegov prvi pohod nekoj europskoj zemlji

nakon izbora za Papu. Nakon slijetanja zrakoplova u međunarodnoj zračnoj luci Majka Terezija u Tirani, Papu su pozdravili apostolski nunciji i crkveni poglavari, dok je premijer **Edi Rama** čekao ispred zrakoplova. Papa Franjo otišao je u Albaniju učvrstiti nadu koja dolazi od Boga i koja ne razočarava, kao što govori i geslo njegova posjeta, te poduprijeti međuvjerski dijalog.

Na početku svog posjeta Albaniji, Papa je održao govor u kojem je poručio kako vjera ne smije nikada služiti kao opravdanje za nasilje.

U govoru u Predsjedničkoj palači Papa je izrazio radost i zahvalnost zbog ozračja poštovanja i povjerenja koje postoji između katolika, pravoslavaca i muslimana u Albaniji. Ističući neophodnost poštivanja ljudskih prava, vjerskih sloboda i slobode izražavanja, što je neophodno za razvoj i osobe i općeg dobra, istaknuo je poglavar Katoličke crkve u prvome govoru u Albaniji.

Blagoslov obnovljenog križa u Maloj Bosni na Mikićevu

U nedjelju 21. rujna na teritoriju župe Presvetog Trojstva u Maloj Bosni, blagoslovljen je obnovljeni križ u ataru na dije-

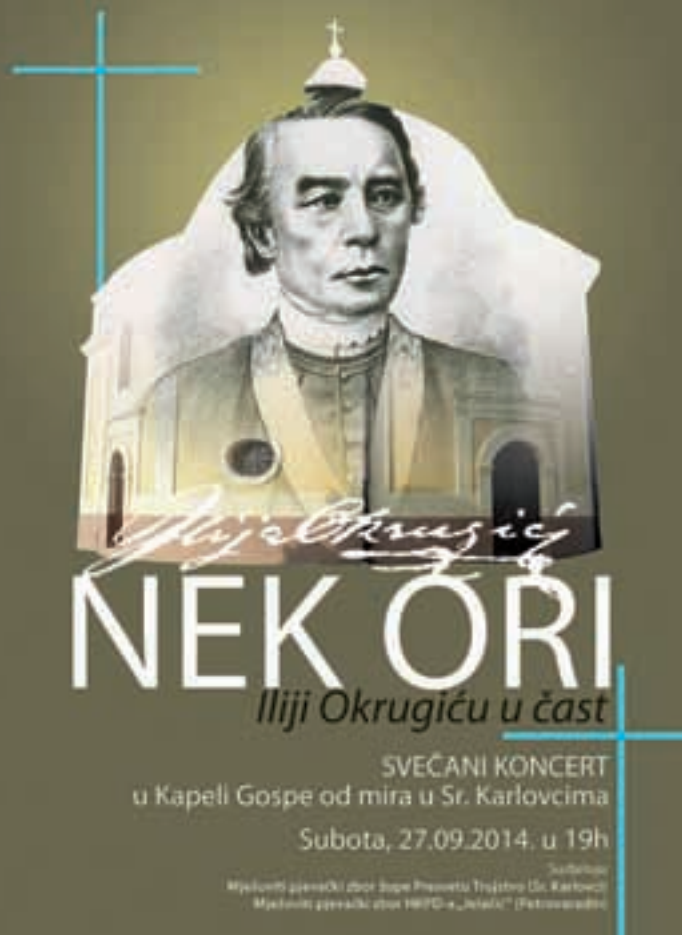
lu župe koje se naziva Mikićevo. Križ je podigla **Elizabeta Mamužić** 1895. godine, a obnovljen je zaslugom obitelji **Vece** i **Ljubice Rudić** iz Tavankuta. Obred blagoslova predvodio je mjesni župnik vlč. **Dragan Muharem** u zajedništvu s tavankutskim župnikom i dekanom preč. **Franjom Ivankovićem**. Nakon obreda blagoslova uslijedila je sveta misa slavljena

u sjeni obnovljenog križa. Vlč. Muharem je u homiliji istaknuo važnost čuvanja i poštovanja sakralnih objekata, napose križeva krajputaša koje su podigli naši preci, a time nam u polog predali prepoznatljiv izraz svoje vjere i identiteta. »Križ je znak našega spasenja i pred njima čovjek ne može ostati ravnodušan. On je poveznica neba i zemlje, znak patnje i smrti, ali ujedno i simbol nade i uskrsnuća. Naši stari, obrađujući zemlju, prepoznali su u križu zrno koje je bačeno u zemlju, koje umire, ali ujedno se otvara životu, rađajući mnogostrukim plodovima«, istaknuo je župnik. Blagoslovu je nazočila mnogobrojna rodbina obitelji Rudić, kao i župljani iz Male Bosne i Tavankuta.

M. D.

KONCERT DUHOVNE I SVJETOVNE GLAZBE Iliji Okrugiću u čast

Nalazeći se u prvoj godini trogodišnje proslave jubileja 300. obljetnice Tekijskog svetišta, koja je posebnim kulturnim sadržajem posvećena opatu **Iliji Okrugiću Srijemcu**, zaslužnom obnovitelju tekijske crkve, poznatom književniku, dramaturgu, glazbeniku i povijesničaru, u organizaciji sa župom *Presvetog Trojstva* u Srijemskim Karlovcima najavljujemo održavanje svečanog koncerta koji će pod nazivom *Nek ori Iliji Okrugiću u čast* biti priređen u kapeli Gospe od Mira, u subotu 27. rujna u 19 sati. Uspomenu na opata Iliju kao glazbenika – skladatelja oživjet će nastupi mješovitog pjevačkog zbora Hrvatskog kulturnog prosvjetnog društva *Jelačić* iz Petrovaradina i pjevačkog zbora župe *Presveto Trojstvo* iz Srijemskih Karlovaca. Okrugićeve ljubavne i srijemske pjesme interpretirat će tamburaški sastav HKPD-a *Jelačić*.

VIJESTI

Poziv na susret neoženjenih i neudanih osoba

Svetište Marije pomoćnice kršćana i duša u Čistilištu, otkrivajući svoje poslanje, među mnogim svetištima želi uz zagovor Marije Majke i pomoćnice upravo biti mjesto susreta i obraćenja – odluke za ženidbu ili udaju. Susret ovakve naravi bit će održan u svetištu u Moroviću u nedjelju 5. listopada.

PROGRAM

- 10 sati – Doček neudanih i neoženjenih
- 11 sati – Sveta misa u svetištu Marije pomoćnice kršćana i duša u Čistilištu
- 13 sati – Ručak za hodočasnike
- 14 sati – Duhovni nagovor »muško i žensko stvori ih«
- 15 sati – I. Upoznavanje, rad po grupama
- 16 sati – II. Upoznavanje, šetnja po grupama
- 17 sati – III. Upoznavanje, molitva po grupama
- 18 sati – Odlazak u novosagrađenu crkvenu dvoranu u Batrovce, razgovor i upoznavanje međusobno u dvorani (kolači, kava, sokovi)
- 20 sati – Svjedočanstvo zbližavanja dotičnoga dana »muško i žensko stvori ih«

Na susretu mogu sudjelovati neoženjene i neudane osobe pristojnog i zdravog življenja, koje nisu bile u nikakvoj bračnoj zajednici. Prijaviti se mogu kod svojih župnika.

vč. Nikica Bošnjaković,
upravitelj župe i svetišta

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Mnogobrojnim slikama i primjerima iz svakodnevnog života Isus uvijek uspješno razotkriva prave i prividne vjernike te pokazuje kakav treba biti da bi se svidio Ocu. U tu svrhu u raspravi s glavarima svećeničkim i starješinama narodnim, koji su mu osporavali vlast govoriti u Božje ime, Isus koristi sliku dvojice različitih sinova (usp. Mt 21, 28-32).

DVA RAZLIČITA SINA

Isus priča prispodobu o čovjeku i njegova dva sina, potpuno različita. Taj čovjek čiji su sinovi predstavlja samog Boga, a sinovi su Izraelci i pogani. Izraelski narod je drugi sin, koji ocu govori da će u vinograd, a ipak ne ode, a pogani onaj koji ocu odgovara kako neće, a na kraju ode. No, poseban naglasak u izraelskom narodu tu je na glavare svećeničke i starješine narodne koji sebe smatraju pravednima pred Bogom i pravim vjernicima, osobito ako se gleda obdržavanje vjerskih propisa. Izraelski narod bio je Božji narod, od Boga odabran, ali je od tog svog odabranja napravio povlasticu u odnosu na druge narode. Zato je druge narode prezirao. Stoga je u slici ove prispodobe, Izrael u osobi svojih prvaka i glavara, na očevo slanje u vinograd odgovorio: »Evo me, gospodaru!« (Mt 21, 30), ali nije otišao. Tako je pokazao nesklad između svojih riječi i djela, na koji i Isus želi ukazati. Svoje izabranje oni su uzimali zdravo za

Dva sina – dva tipa vjernika

gotovo te su svojim djelima iznervjerovali Boga koji ih je izabrao.

S druge strane stoje pogani koji od Boga nisu odabrani te su od strane Izraela odbačeni. Oni su poput prvog sina koji na očevu zapovijed odgovara »neću«, ali se ubrzo predomisli i posluša oca. U slici ovoga sina predstavljeni su svi oni carinici, bludnice i griješnici koji su se obratili od svog prijašnjeg načina života u susretu s Isusom. Zato on nakon slikovitog govora prelazi na konkretan te Izraelce direktno upozorava: »Zaista, kažem vam, carinici i bludnice pretekoše vas u kraljevstvo Božje! Doista, Ivan dođe k vama putem pravednosti i vi mu ne povjerovaste, a carinici mu i bludnice povjeroše. Vi pak, makar to vidjeste, ni kasnije se ne predomisliste da mu povjerujete« (Mt 21, 31-32). Bez imalo uljepšavanja i okolišanja Isus im direktno ukazuje na njihov pogrešan odnos prema svome izabranju, kao i prema samom Bogu. Iako je Ivan Krstitelj svima uputio poziv na obraćenje, nisu se svi odazvali, osobito ne narodni prvaci, nego su smišljali kako će ga se riješiti. Carinici i grešnici pitaju »što nam je činiti?« (Lk 3, 12), ali ne i glavari, jer se ne smatraju potrebnima obraćenja.¹ Ta dva tipa ljudi skrivena su u slikama dva različita sina. I kao što priznaju i sami glavari i starješine, ispravno postupaju onaj koji je nakon prvotnog »neću«, ipak otišao u vinograd.

DANAŠNJI VJERNICI U SLICI DVOJICE SINOVA

Iako je Isus ovu prispodobu ispričao izraelskim glavarima svećeničkim i starješinama

narodnim, kako bi ih razotkrio u njihovoj vjerskoj površnosti i nedosljednosti, njegove riječi ostaju kao trajno razotkrivanje vjerskog nesklada u životima kršćana. Članovi Crkve uzimaju zdravo za gotovo svoje spasenje, smatraju da je dovoljno to što pripadaju Crkvi, što se javno deklariraju kao kršćani, baš kako su to nekada smatrali Izraelci. No, poluprazne crkve na nedjeljnim svetim misama, nesklad i nesloga u zajednicama, odbacivanje moralnog nauka Crkve, i još mnoštvo toga pokazuju kako su kršćani danas većinom onaj sin koji kaže ocu »hoću«, a poslije je ne ode.

Vjerski život je neprestana borba u čovjeku između onog što nudi svijet i onog što nudi Krist. Teško je odbiti zamamljivu ponudu svijeta, osobito ako ona zahtjeva malu ili nikakvu žrtvu. Ali, u konačnici svaki vjernik treba odabrati Krista i njegovu ponudu, to je obratiti se, promijeniti se, trajno raditi na sebi. Vjerski život je trajna razapetost između onog sinovljevog »neću« i odlaska u vinograd. Taj »neću« izraz je naše ljudske slabosti i želje da se prilagodimo svijetu u kojem živimo, čak i kada vidimo da on nije po Kristovim mjerilima. Ali, da bi se ipak odazvali Očevom pozivu važna je svijest da smo potrebni obraćenja, mijenjanja sebe, baš kako su to činili carinici i grešnici u Isusovo vrijeme. Nema čovjeka koji bi bio dovoljno pravedan da ne treba obraćenja, ali je zato mnogo onih koji se takvima smatraju. Svi su takvi smješteni u sliku onog sina koji ocu kaže »hoću«, pa ne ode. Zato je potrebno sagledati sebe, ne drugog, prepoznati kojoj skupini pripadam, pa onda učiniti sve da na Očev poziv odgovorim najbolje što mogu.

¹ Usp. Ivan DUGANDŽIĆ, *Jedan je vaš učitelj*, Zagreb 2008., 220-222.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Fond za razvitak poljoprivrede
Grada Subotice
Upravni odbor
Broj: I - 42 - 27/2014
Dana: 22. 09. 2014. godine
SUBOTICA, Trg slobode br. 1

Temeljem članka 11. stavak 1. alineja 2. Odluke o osnutku Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (»Službeni list općine Subotica«, broj 27/04, 5/05, 26/09 i »Službeni list Grada Subotice«, broj 26/09 i 27/09-ispr. i 32/11) i 16. stavak 1. alineja 5. Pravila Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (pročišćeni tekst) broj I-02-25/2010 od 8. 11. 2010. godine,
Upravni odbor Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice dana 22. 9. 2014. godine raspisuje

NATJEČAJ ZA DODJELU SREDNJOROČNIH KREDITA ZA POTICANJE I UNAPRJEĐENJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE

CILJEVI DODJELE SREDSTAVA

Osnovni ciljevi dodjele sredstva su sudjelovanje u osiguravanju financijskih sredstava za poticanje poljoprivredne aktivnosti i efikasnosti poslovanja u području poljoprivrede.

NAMJENA, UVJETI I KRITERIJI DODJELE SREDSTAVA

Sredstva po ovom natječaju dodjeljivat će se za:

- financiranje kupnje poljoprivrednog zemljišta i sadnog materijala.

Pravo korištenja sredstava Fonda ima fizička osoba koja ispunjava sljedeće uvjete:

- da je nositelj, odnosno član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koje je upisano u Registar poljoprivrednih gospodarstava s aktivnim statusom;
- da nema nepodmirenih dospjelih i nedospjelih obveza prema Fondu za razvitak poljoprivrede Grada Subotice i
- da ima prebivalište na području Grada Subotice najmanje posljednjih pet godina i nekretninom na području Grada Subotice.

Mjerila i kriteriji dodjele sredstava prema Programu Fonda čine:

1. da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i da je podmirio dug na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;
2. da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i
3. da sudionik natječaja nema status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje.

Prioritet u raspodjeli sredstava Fonda imaju osobe koje se prvi put javljaju na natječaj Fonda.

U slučaju većeg odaziva podnositelja zahtjeva, Upravni odbor Fonda zadržava pravo svakom podnositelju zahtjeva postotno umanjiti iznos dodijeljenih sredstava, tako da ukupno dodijeljena sredstva budu sukladna važećem financijskom planu Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice za 2014. godinu.

PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA DODJELU SREDSTAVA:

Sudionici natječaja za dodjelu sredstava osim **zahtjeva** u propisanoj formi, koji dobivaju u uredu Službe za lokalni ekonomski razvitak, gospodarstvo i poljoprivredu Gradske uprave Grada Subotice (Gradska kuća, II. kat, ured br. 202/2) podnose i sljedeće dokumente:

- predugovor o kupnji poljoprivrednog zemljišta;
- originalni predračun za predmet kreditiranja u dinarskom iznosu (napomena: Fond neće prihvatiti izmjene predračuna tijekom trajanja natječaja);
- poslovni plan;
- list nekretnina za nekretninu na koju se može staviti hipoteka u korist Fonda u vrijednosti jedan i pol puta većoj od odobrene vrijednosti kredita, ne stariji od 15 dana (napomena: podnositelj zahtjeva ne mora biti i vlasnik nekretnine, koja će se staviti pod hipoteku);
- potvrda o aktivnom statusu u Registru poljoprivrednih gospodarstava;
- potvrda nadležnog tijela o podmirenom dugu na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika, odnosno dokaz o stečenom statusu osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;
- za one podnositelje koji su status osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika stekli u 2014. godini, potreban je dokaz o stjecanju statusa osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;
- preslik osobne iskaznice (za podnositelja zahtjeva, za vlasnika i svakog suvlasnika nekretnine).

UVJETI KREDITIRANJA

- maksimalni iznos odobrenih sredstava je 1.500.000,00 dinara (jedanmilijunpetstotinatisuća);
- rok otplate kredita: 4 (četiri) godine;
- kamatna stopa: 2 posto na godišnjoj razini;
- primjena devizne klauzule;
- razdoblje mirovanja otplate kredita (grace period) je 12 (dvanaest) mjeseci uz obračun interkalarne kamate od 2 posto;
- anuiteti za povrat odobrenih sredstava obračunavaju se i plaćaju kvartalno.

Instrumenti osiguranja kredita su:

HIPOTEKA I. REDA upisana u korist Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice - podnositelj zahtjeva kojemu je odobren kredit (Korisnik kredita) mora dostaviti procjenu vrijednosti poljoprivrednog zemljišta izdanu od strane ovlaštenog procjenitelja ili avalirana mjenica s mjeničnim pismom/ovlaštenjem i preslikom zahtjeva za registraciju mjenice, Izvješće o bonitetu za procjenu kreditne sposobnosti mjeničnog jamca (avalista) BON-KS, OP obrazac, karton deponiranih potpisa i registracija iz APR-a mjeničnog jamca (avalista), odnosno bjanko vlastita mjenica s mjeničnim pismom/ovlaštenjem i preslikom zahtjeva za registraciju mjenice - za iznos odobrenog kredita do 500.000,00 dinara.

Trošak konstituiranja instrumenta osiguranja snosi Korisnik kredita prije potpisivanja ugovora o kreditu.

Natječaj Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice otvoren je od 27. rujna 2014. godine 13. listopada 2014. godine.

Natječaj se objavljuje u listu »Subotičke novine«, »Magyar Szó«, »Hrvatska riječ«, u »Službenom listu Grada Subotice« i na službenoj internetskoj stranici Grada.

Odobrena sredstva Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice koriste se **isključivo na temelju predračuna, odnosno predugovora i uplaćuju se na račun prodavača.**

Zahtjev za dodjelu sredstava sa svim prilogima dostaviti na adresu: Fond za razvitak poljoprivrede Grada Subotice, 24000 Subotica, Trg slobode br. 1, s naznakom »ZA NATJEČAJ« ili osobno predajom u Gradskom uslužnom centru u prizemlju Gradske kuće u Subotici, Trg slobode 1, radnim danom od 7,30 do 14,30 sati.

Neotpuni i nepravodobni zahtjevi neće biti razmatrani.

Sve dodatne informacije dostupne su u uredu br. 202/2 na II. katu Gradske kuće (Ivan Budinčević) osobno, ili telefonom: 626-739 od 7,30 do 14,30 sati.

Odluka Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice o dodjeli srednjoročnih kredita je konačna.

Predsjednik Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice
Ivan Crnjaković

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1 objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta JKP »Vodovod i kanalizacija« Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9A, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: REKONSTRUKCIJA I PRIKLJUČENJE OBJEKTA ZA PROIZVODNJU EL. ENERGIJE-ELEKTRANE NA BIOPLIN S PRIKLJUČENIM 0,4 KABELSKIM NN VODOM U SKLOPU UPOV-a u SUBOTICI, na katastarskoj čestici 2523/2 KO Palić.

Uvid u podatke, obavijest i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće, soba 226, u razdoblju od 26.9.2014 do 6.10.2014, u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš zatečenog stanja predmetnog objekta na životni okoliš ovom mjerodavnom tijelu.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09), Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1 objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta JKP »Vodovod i kanalizacija« Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9 A, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: IZGRADNJA CRPNE POSTAJE I PLATOJA NA PODRUČJU UPOV-a MZ »PALIĆ«, na katastarskoj čestici 6510/1 KO Palić.

Predmet ovog projekta je potisni cjevovod s pripadajućom opremom kojom je planiran prijevoz prikupljenih otpadnih voda s lokacije prečistača Palić do priključka kanalizacije Grada Subotice. Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Gradske kuće, soba 226, u razdoblju od 26.9.2014 do 6.10.2014, u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog projekta ovom mjerodavnom tijelu.

IZ KULTURNE BAŠTINE ŠOKAČKIH HRVATA U PLAVNI I VAJSKOJ (IV. DIO)

Vinogradarski običaji: pudarenje, berba

Zbog pjeskovitih područja ovaj je kraj nekad bio bogat vinogradima i dobrim vinom. Gotovo je svaka dobrostojeća obitelj imala vlastiti vinograd i to je bio trajan posao za stanovnike ovdašnjih sela. U okolici Bača zasađeni su prvi vinogradi nakon odlaska Turaka, a uz rad u njima nastajali su i razni običaji o kojima je malo što zabilježeno. Pri prosudbi nečijeg vinograda gledalo se na kome je mjestu zasađen, ima li kolibu, koliko ima redova, te ima li u njemu voćaka i bunar. Vremenom je bilo sve važnije i koja je sorta grožđa u pojedinom vinogradu, jer je o tome ovisila i kvaliteta vina.

Čuvari vinograda nazivali su se pudari i pudarice, a pojedini vlasnici unajmivali su ih za takve poslove uz različitu naknadu. Mnoge su žene išle u nadnicu vezati vinograd drugima koji to nisu mogli sami. Starinskim vrstama loze nije bilo potrebno prskanje, a u novije doba potrebno ju je zaštititi prskanjem ovisno o vremenskim prilikama.

KAKO JE BILO KADGOD...

Svečana završnica vinogradarskih poslova je berba, koja se

obavljala *oko Miholja* ili početkom listopada. Berba je obiteljska svečanost u kojoj sudjeluju svi članovi obitelji, pozvani rođaci i prijatelji, a sve poslove usklađuje domaćin. Od ovog događaja nastali su mnogi običaji, ali su o njima novi naraštaji čuli samo iz priča starijih mještana. Šokci su ljubitelji dobrih vina, ali budući da vinograd traži slugu, a ne gospodara, sve je manje vinograda, vinogradara i lijepih vinogradarskih običaja u ovome kraju. Evo što su nam o tome sažeto ispričivale **Anica Pejčić** i **Marija Šimunović** iz Vajske te **Marica Sotinac** i **Eržika Repa** iz Plavne.

»Kadgod je bilo puno vinograda, svud oko sela, i u svakoj leniji. Didaci su pudarili, a cure su išle pudarit samo nediljom. Momci su nas pratili, pa su naši domaći momci bili ljubomorni na ove sa jabane, momke iz drugih mista. Tada su naše momke iz Bača zvali *Čikovi*, Plavanjce *Kesedžari*, Vajštance *Karašari*, a Bođance *Bulješi*. Jedared sam bez tatinog dopuštenja i znanja otišla s drugama u Plavnu pudarit, pa se tata jako uvrudio i naljutio. Svaki je vinograd onda imo kolibu, pudari su pravili bečar paprikaš il pečeni krompira ili neko slično jilo, a uz pismu se jilo i šalilo.

U berbu grožđa sazvala se moba. To su uglavnom bili rodbina i prijatelji. Na kolima su se nosila burad – vozione i meljarica. Po danu se jilo ko šta ponese, šunke, kobasice, slanine. Momci i cure su pivali, a kad se išlo kući sidne se na kola i svi cilim putem pivaju«, ispričivjeda la Marija, a Anica Pejčić je još dodala: »Kad smo išle ko divojke pudarit zvonili smo da tiramo škvorce. Neko je imo bakaruše a neko čegrtaljke i klepetuše. Pudarenje je bila jedna od prilika da se vidu i divanu momci i cure. Momci bi često dolazili kod cura u vinograd. Cure su pudarile danju, do pridveče, a uveče su dolazili dida ili otac ili već neki drugi stariji muškarac iz kuće. Grožđe se u to doba gnjucalo i gazilo nogama što je bilo veselo i šaljivo. Mnogi su volili pit slatkog vina, a za večerom su muški pili staro vino.«

PRIČE IZ PLAVNE

O ovim običajima u Plavni govorila je svoja sjećanja Marica Sotinac: »Cure su uglavnom pudarile nediljom, a momci bi im dolazili u goste. Uveče su pudarili stari dide. Mi smo imali jako velik vinograd, a kad se skupimo divanimo, pivamo i šalimo se.

Kad prispi berba gazdarica skuva šunku i to bi se nosilo napolje. U vinogradu se jilo i cili dan se radilo. Kad se dođe kući bude paprikaša, supe i pečenja, a pekle su se i debele gužvare. Bilo je puno gusaka i pataka pa se najčešće od toga pravila i večera. Pivalo se ko je šta tio, nisu bile određene pisme u berbi. Dica su u berbi kupila bobes, nosila vodu i iznašala *lipo grožđe*. Na kola je bilo bure i meljarica. Kad se stigne kući zgnječito grožđe se oma istovarilo u velike kace, to su bila velika otvorena burad iz koji se posli otakalo vino.«

Eržika Repa se prisjetila još nekih detalja: »Plavanjske cure su išle po danu pudarit i kidat zaperke. Kad su znale da će momci doć cure su se prisvlačile i uređivale. Sićam se jedne pisme koja se pivala dok smo pudarile: Pudarice ne pudare grožđe/ već pudare da im dika dođe./Diko moja i jesi i nisi/ oženi se da vidim čiji si.

Cili dan se radilo u vinogradu a svi bi se šalili i pivali. Grožđe se bralo i nosilo na kola u vozione. Na kola je moglo stati dva bureta. Nabrano grožđe istresalo se u čabrove. To su drvene posuke od 50 l zapremine, a svaki je čabar imo uši. Kroz nji se provukla motka pa su dvojica muškaraca nosila izmed sebe. Gnjucalo se grožđe odma u čabru pa se istresalo u bure – vozionu. Uveče bi svi zajedno večerali kod domaćina, šalili se i pivali.«

Zvonimir Pelajić

STOTINU GODINA OD PRVOG SVJETSKOG RATA

Bitka na Legetu

Ukolovozu je u Srijemskoj Mitrovici nizom manifestacija obilježena stogodišnjica Bitke na Legetu, odnosno pokušaj srpske vojske da početkom Prvog svjetskog rata zauzme područje Srijema. Srijem se nakon Karlovačkog (1699.) i Požarevačkog (1718.) mira velikim dijelom, a nakon ukidanja Vojne krajine u cijelosti, našao u okviru Hrvatske, koja je imala visok stupanj autonomije u Austro-Ugarskoj Monarhiji. Promatrajući ovo obilježavanje putem medija prisjetio sam se da je i moj pradjed sudjelovao u ovoj bici, ali kao pripadnik 29. austrougarske pukovnije. Razgovarajući s djedom nisam uspio doznati puno informacija o samoj bici, jer mu otac nije puno pričao o tome, no djed mi je dao staru fotografiju njegovog oca a mog pradjeda. Fotografija je snimljena 1914. godine neposredno prije početka Bitke na Legetu i na njoj se nalazi moj pradjed **Antun Španović** (1893.-1943.) u austrougarskoj odori.

SRPSKA OFENZIVA NA SRIJEM

U rujnu 1914. godine srpska vojska intenzivno napada Srijem prvenstveno na zahtjev Rusije i Francuske s ciljem vezivanja što većeg broja austrougarskih trupa za ovo područje. Odluku o napadu na Srijem donio je vojvoda **Radomir Putnik** 31. kolovoza u Valjevu na sastanku s komadantima armija. Po planu napada tri srpske armije krenule su u napad na Srijem. Prva

srpska armija pod zapovjedištvom **Petra Bojovića** imala je zadatak Savu prijeći u predjelu južnog Srijema kod mjesta Skele, Kupinovo, Obrež. Druga srpska armija pod zapovjedništvom **Stepe Stepanovića** imala je zadatak Savu prijeći kod Srijemske Mitrovice i povezati se s Prvom armijom, dok je Treća armija čekala na Drini da na poziv prijeđe u ofenzivu u Srijem.

BITKA NA LEGETU

Po zapovijedi vrhovne komande Timočka pukovnika, koja je bila u sastavu Druge srpske armije, imala je zadaću prijeći rijeku Savu 6. rujna kod Srijemske Mitrovice na potezu Leget, koji je udaljen oko 5 km od centra grada. Srijemsku obalu osiguravalo je nekoliko landšturmskih postrojbi (Landsturm - pričuvne postrojbe austrougarske vojske na teritoriju Hrvatske), no u pozadini se nalazila cijela 29. austrougarska pukovnika, kao i jake snage u obližnjim selima. Srpska vojska je u 5 sati ujutru prijeko povezanih pontona počela prelazak Save i do 10 ujutro prebacila 13. puk Timočke pukovnije i nekolicinu jedinica, no tada je obustavila prebacivanje radi pravljenja čvršće konstrukcije pontonskog mosta. Vojnici 13. puka organiziraju liniju fronte prema selima Jarak i Šašinci razvlačeći svoje snage u dugu liniju ne očekujući veći otpor. U međuvremenu zapovjednik 29. pukovnije **Alfred Krauss** naređuje napade iz nekoliko smjerova topničkom i strojničkom vatrom s ciljem da liniju srpske fronte prekine na

nekoliko dijelova i zatim uništi. Pontonski most radi loše organiziranosti i nedovoljne količine materijala za izgradnju još nije bio završen, pa pojačanje srpskoj vojsci u obliku ljudstva i ratnog materijala nije moglo biti dostavljeno. U 22 sata austrougarske jedinice prelaze u konačni napad s jakim topničkom vatrom, što je navelo srpsku vojsku u paničan bijeg preko nedovršenog mosta,

koji se pod opterećenjem raspao. Bitka je završena porazom srpske vojske koja je imala gubitak od oko 2000 vojnika, koji su poginuli ili su se udavili u Savi, i oko 5000 zarobljenih vojnika. Srpska ofenziva na Srijem završena je do 10. rujna, kada se srpska vojska u potpunosti povukla iz svih dijelova Srijema.

Dario Španović

Zašto? Kako? Molim?

Kada je nastao Facebook?

Sigurna sam da ste svi već čuli za Facebook i znam da ga mnogi od vas i koriste. No, kako je nastao? Tko ga je izumio? Zašto? Facebook je komercijalna internetska društvena mreža koju je 2004. godine osnovao Mark Zuckerberg, bivši student Harvarda. U svojim počecima, Facebook je bio namijenjen samo studentima sveučilišta na Harvardu koji su tim putem mogli međusobno komunicirati i razmjenjivati informacije. Kasnije, mnoga druga sveučilišta, srednje škole i velike kompanije diljem svijeta priključile su se mreži. Danas ova web stranica ima više od 800 milijuna aktivnih korisnika. Važno je znati kako se ponašati na društvenim mrežama i za što ih koristiti, te da je uvijek ljepše druženje »oči u oči«.

Plastelin služio za čišćenje???

U namjeri da se obogati, izumitelj Joe McVicker napravio je plastelin kao sredstvo za čišćenje tapeta. No, ubrzo je otkrio

da plastelin može poslužiti i kao igračka za djecu te je odlučio krenuti u tom smjeru.

Školska užina – prijedlog

Sendvič, voće i povrće

Sendvič možeš napraviti po želji s onim što voliš. Naš prijedlog glasi: crni kruh sa sjemenkama namažeš sirnim manazom, te poredaš pileće grudi i zelenu salatu ili svježe krastavce.

Uz to poneseš narezanu jabuku, te očišćenu i narezanu mrkvu (mogu biti i štapići). Mrkva i jabuka će biti odlične »grickalice« za mali odmor. Piće za ponijeti – naravno voda.

BONTON

Trebaš li odmah privući pozornost odraslih, to je najpristojnije učiniti tako da kažeš »oprostite«... Isto vrijedi i kad na ulici trebaš nešto pitati, primjerice: »Oprostite, koliko je sati?«.

Čarobne riječi nemoj nikada zaboraviti i tebe će učiniti učtivim i pristojnim, a one glase: molim, hvala, izvoli i oprost.

Zanimljivosti o jeseni

Svi dobro znamo kako imamo četiri godišnja doba i svako je na svoj način lijepo, ali ono mrvicu ljepše od drugih je JESEN. U naš kraj jesen je stigla 23. rujna u 4 sata i 29 minuta i trajat će dio rujna, cijeli listopad, cijeli studeni i dio prosinca. Na dan početka jeseni je takozvana ravnodnevica, ako niste primijetili tada dan i noć jednako traju po 12 sati, pa postupno nakon tog datuma dani postaju za jednu minutu kraći od noći, a noći jednu minutu duže od dana. Postoje dva razdoblja tijekom jeseni, rana i kasna jesen. Rana jesen traje od 23. rujna do kraja listopada, a kasna jesen traje od početka studenoga, sve do 21. prosinca.

Plodovi jeseni

Jesen sa sobom donosi i divne darove, plodove raznih biljaka trajnica kao što su jabuke, kruške, šljive, grožđe... Tu je i razno povrće, kao i bundeva, kraljica jeseni, kako je mnogi nazivaju. Sve te boje prave umjetničko djelo koje samo jesen može stvoriti. I upravo zbog tih boja i okusa je jesen tako posebna.

Životinje u jesen

Tijekom jeseni životinje se dodatno angažiraju u pripremi »zimnice«. One također pripremaju zalihe hrane koje im omogućavaju da prežive zimu. U jesenskom razdoblju svoju migraciju započinju ptice, a neke od njih doista su prave rekorderke u broju kilometara koje uspiju prevaliti kako bi stigle u toplije krajeve. Tako primjerice arktička čigra u samo jednom smjeru preleti oko 11.000 kilometara.

Tijekom jeseni opalo lišće nagomilava se u debelom sloju na tlu i tako kukcima, crvima i malim sisavcima stvara toplu »postelju« za zimski san.

Opadanje lišća

Većini ljudi prvo što padne na pamet kada kažemo jesen, jest opadanje lišća. Točno tako, sa većine listopadnih stabala tijekom jeseni opast će svo lišće. Kako se bliži zima lišće postaje žuto, narančasto ili crvenkasto, a zanimljivo je da ono zapravo ne gubi boju, već ponovno poprima onu izvornu. To se događa jer se više ne stvara klorofil, koji za vrijeme ljeta uzrokuje zelenilo i koji zapravo blokira izvornu boju lista. Na lisnoj peteljci stvara se tvrdi, drvenasti sloj. Voda više ne može doprijeti do lista, lišće počinje mijenjati boju u žučkastu i crvenkastu. List vene, otkine se od grane i opadne. Prije nego što se odvoji od biljke nastaje ožiljak na dnu peteljke, tako da nakon opadanja ne ostaje otvorena rana. Odbacivanjem listova drveće se štiti od oštećenja koja bi nastala zbog niskih temperatura tijekom zime. Listopadno drveće gubi lišće svake jeseni, a u proljeće mu izraste novo.

Mišljenje znanstvenika – Naime, većina ljudi misli kako lišće opada zbog pada temperature zraka, te da na taj način biljka ulazi u fazu mirovanja i čuvanja energije. Međutim, znanstvenik Brian Ford vjeruje kako se na taj način biljke rješavaju svojih otpadaka. »Dugo vremena na list smo gledali kao na organ koji fotosintezom zadržava energiju. No, list je još na neki način i ćelija u kojoj biljka pohranjuje svoje otpadne tvari, te ih se riješava u trenutku kada list otpadne«,

tvrdi znanstvenik Brian napominjući kako se pri kraju životnog vijeka jednog lista u njemu poveća količina štetnih tvari kao što su tanini i teški metali. Teorije da lišće opada zbog nedostatka vode znanstvenik opovrgava činjenicom da i biljke koje rastu u vodi također gube lišće. »U jesensko vrijeme kada lišće mijenja boju od zagasito crvene do smeđe i odjednom otpadne s drveta moramo imati na umu što se zapravo događa, a to je proces izlučivanja. Naravno, zbog ove informacije ljepota jesenskog lišća više nikad neće biti ista«, našalio se znanstvenik.

Prognoza za jesen

Ove godine kao da nismo niti imali ljeto, a kiše je bilo na pretek. Kakva nas jesen očekuje, vidjet ćemo.

Meteorolozi baš i ne govore onakve prognoze kakve bismo mi voljeli čuti, stoga bit će onako kako mora biti. No, ipak ću vas podsjetiti kakva jesen može biti. Mislim da nema ništa bolje od šetnje u jesensko popodne, kada lišće šušti pod nogama, a miris pečenih kestenova vas mami iz svakog ugla. Priroda nas u jesen obraduje prekrasnim bojama, ali i promjenljivim vremenom (na što smo već navikli tijekom ljeta). Razlog tome jest činjenica da je jesen prijelazno razdoblje između ljeta i zime, a zanimljivo je da su na našem području padaline tada puno učestalije nego npr. u proljeće, za što su odgovorne brojne sredozemne ciklone. Neke od njih će tako u studenome dovesti i snijeg. Dok je na Kopaoniku snijeg pao već prvoga dana jeseni. Bilo kako bilo, uživajte u jeseni!

PETAK **26.9.2014.**

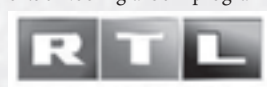

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:25 Kad srce zatreperi, telenovela
 10:10 Tajne svjetskih muzeja, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan: Kile gore, kile dolje
 13:40 Labirint
 14:25 Ekumena: Inicijative za promjenu vatikanskih ugovora
 14:55 Pozitivno
 15:20 Kulturna baština
 15:35 Znanstveni krugovi
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 18:00 Stipe u gostima, humoristična serija
 18:36 Iza ekrana
 19:00 Javna stvar - politički intervju
 19:30 Dnevnik
 20:10 Ciklus filmova o Jamesu Bondu: Casino Royale, britansko-američki film
 22:35 Austrijski štih i hrvatski san, dokumentarni film
 23:25 Mulholland drive, američko-francuski film - Filmski maraton
 01:45 Filmski maraton 2. film
 03:20 Filmski maraton 3. film
 04:50 Svaki dan dobar dan: Kile gore, kile dolje
 05:20 Vijesti iz kulture
 05:27 Jezik za svakoga (R)
 05:37 Što vas žulja?
 06:07 Hrvatska uživo
 06:47 Sve će biti dobro, telenovela

05:05 Najava
 05:10 Prkosna ljubav, telenovela
 05:53 Prkosna ljubav, telenovela
 06:35 Campi-Campi, crtana serija
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat: Pazi, snima se! ili sve što trebamo znati o filmu
 09:30 Puni krug
 09:45 H2O! Uz malo vode, serija za djecu

10:10 Doktor Who, serija za mlade
 10:55 City Folk: Minsk
 11:20 Village Folk:
 11:30 Pacifički vatreni prsten, dokumentarna serija (R)
 12:15 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine (1B), dokumentarna serija
 13:10 Ubojstvo, napisala je - serija
 13:55 Londonska kuhinja Rachel Khoo, dokumentarna serija
 14:20 Ubojstva u visokom društvu, australski film
 16:00 Školski sat: Pazi, snimka se! ili sve što trebamo znati o filmu
 16:30 Puni krug
 16:45 Juhuhu
 17:45 Briljanteen
 18:25 U uredu, humoristična serija
 18:50 Skladište 13, serija
 19:35 Londonska kuhinja Rachel Khoo, dokumentarna serija
 20:05 Sedam razdoblja rocka, glazbeno-dokumentarna serija
 21:00 Sherlock, serija
 22:35 Zločinački umovi, serija
 23:20 Sinovi anarhije, serija
 00:20 Osumnjičena, američki film
 01:46 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine
 02:36 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, (R)
 06:15 Virus attack
 06:35 Speed Racer
 07:00 Villa Maria, serija
 07:55 TV prodaja
 08:10 Inspektor Alex, kriminalistička serija
 09:20 Sulejman Veličanstveni
 10:25 Voljeni dr. Martini
 12:00 JAG, drama
 13:00 Inspektor Alex
 13:50 Sve u šest, magazin (R)
 14:15 Pet na pet, kviz (R)
 15:20 Vatre ivanjske, serija (R)
 16:30 RTL Vijesti,
 16:50 Sulejman Veličanstveni
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas,
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Gospodin i gospođa Smith, igrani film, akcijska komedija
 22:30 Predatori, igrani film, znanstveno-fantastični/ akcijski
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Predatori, igrani film, znanstveno-fantastični/ akcijski
 00:45 Rafalna paljba, film

02:40 RTL Danas, (R)
 03:25 Kraj programa

SUBOTA **27.9.2014.**

07:20 Najava
 07:35 Putem europskih fondova
 07:50 Billy Kid: Dečko iz Teksasa, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:10 Normalan život
 10:00 Kućni ljubimci
 10:30 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira, emisija
 13:15 Duhovni izazovi
 13:50 Prizma
 14:40 Sve zbog ljubavi, američki film
 16:10 Fotografija u Hrvatskoj
 16:20 Potrošački kod
 17:00 Vijesti
 17:20 Seoska gozba: Jaškovo kod Ozlja, gastroputopis
 18:05 Manjinski mozak: Od doma do domovine
 18:25 Lijepom našom: Pleternica
 19:30 Dnevnik
 20:05 Loto 7/39
 20:10 Čuda života: Mreža života, dokumentarna serija
 21:05 Iluzionist, američki film
 23:10 Tetro, američko-argentinsko-španjolsko-talijanski film - Filmski maraton

00:55 Billy Kid: Dečko iz Teksasa, američki film - Filmski maraton
 02:15 Filmski maraton - 3. film
 04:05 Subotom ujutro
 05:20 Duhovni izazovi
 05:50 Veterani mira, emisija
 06:35 Prizma
 07:20 Lijepom našom: Pleternica

06:15 Najava
 06:20 Biblija
 06:30 Campi-Campi
 06:55 Juhuhu
 08:50 Juhuhu
 09:25 Trnoružica, češki film za djecu (R)
 10:25 Italija: Odbojka - SP (Ž): Hrvatska - Tunis, prijenos
 12:20 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 12:50 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
 13:20 Dobar, bolji,

najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 14:25 Ciklus filmova o Jamesu Bondu: Casino Royale, američko-britanski film
 16:45 Večer s Joolsom Hollandom
 16:45 City Folk 2005.: Zagreb
 18:15 Jata, rojevi, kolonije - dokumentarni film
 19:05 Garaža: Letu štuke
 19:35 Lidijina kuhinja
 20:05 Djevojka sa zimovanja
 21:45 Čuvari, dokumentarni film
 23:20 Vegas, serija
 00:05 Večer s Joolsom Hollandom
 01:05 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
 01:35 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 02:35 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, (R)
 06:25 Timon i Pumbaa
 06:55 Svemoguću Spiderman
 08:05 Vatre ivanjske, serija (R)
 09:10 Vatre ivanjske, serija (R)
 10:35 InDizajn s Mirjanom Mikulec - nova sezona, lifestyle emisija (R)
 11:10 Pet na pet, kviz (R)
 12:15 Krokodil Dundee 3, igrani film, komedija
 14:10 Gospodin i gospođa Smith, igrani film, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:50 Jezikova juha - nova sezona, reality show (R)
 18:30 RTL Danas,
 19:15 Tko će ga znati!
 20:00 Nemoguća misija: Protokol duh - TV premijera, igrani film, akcijski triler
 22:45 Maksimalan nadzor - TV premijera, igrani film, akcijski
 00:40 Predatori, igrani film, znanstveno-fantastični/ akcijski (R)
 02:50 Astro show
 03:50 RTL Danas, (R)
 04:30 Kraj programa

NEDJELJA **28.9.2014.**

08:15 Najava
 08:30 Ciklus Michaela Powella i Emerica Pressburgera: Crni narcis, britanski film

10:10 Press klub
 11:00 Velečasni Brown, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u 2
 15:05 Mir i dobro
 15:30 Posljednji tango u Halifaxu, serija
 16:27 Vrtlarica
 17:00 Vijesti
 17:45 Dnevnici jedne dadilje, američki film
 19:30 Dnevnik
 20:05 Loto 6/45
 20:10 Velo misto, serija
 21:40 Damin gambit
 22:33 Klasika mundi: Europski koncert Berlinske filharmonije iz Madrida (2.dio)
 23:38 Posljednji tango u Halifaxu, serija
 00:30 Ciklus Michaela Powella i Emerica Pressburgera: Crni narcis, britanski film
 02:05 Press klub
 02:50 Nedjeljom u 2
 03:50 Damin gambit
 04:30 Znanstveni krugovi
 04:55 Mir i dobro
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Split: More

06:25 Najava
 06:30 Campi-Campi
 06:55 Juhuhu
 07:33 Tajni dnevnik patke Matilde
 08:42 Juhuhu
 08:55 Tim tigrova - planina tisuću zmajeva, njemačko-austrijsko-švicarski film za djecu
 10:20 Pozitivno
 10:50 Biblija
 11:00 Velika: Misa, prijenos
 12:05 Zabavni program
 13:30 Andeo na tajnom zadatku, kanadski film
 15:30 Magazin LP
 16:00 Olimp
 16:55 Italija: Odbojka - SP (Ž): Hrvatska - Njemačka, prijenos
 18:25 Buzetski dani 2014., sportska reportaža
 18:40 Sportski prijenosi, snimke, dokumentarci...
 19:25 Rukomet, LP: Zagreb - Kiel, prijenos
 22:00 Ubij me ponovno, američki film
 01:05 Koncert
 02:05 Andeo na tajnom zadatku, kanadski film
 03:35 Noćni glazbeni program

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

05.15 RTL Danas, (R)
 06.00 Timon i Pumbaa
 06.25 Svemoguća Spiderman
 07.20 TV prodaja
 07.35 Vatre ivanjske, serija (R)
 08.40 Vatre ivanjske, serija (R)
 09.50 TV prodaja
 10.05 InDizajn s Mirjanom Mikulec - nova sezona, lifestyle emisija
 10.35 Tko će ga znati!, game show (R)
 11.30 TV prodaja
 11.45 Policajac iz vrtića, igrani film, obiteljska komedija
 14.00 Nemoguća misija: Protokol duh, igrani film, akcijski triler (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.50 Ljubav je na selu, (R)
 18.30 RTL Danas
 19.20 Tko će ga znati!
 20.00 Mačak u čizmama - TV premijera, igrani film, romantična komedija
 00.15 CSI: Miami, serija
 01.15 CSI: Miami, serija
 02.10 Astro show,
 03.10 RTL Danas, (R)
 04.00 Kraj programa

PONEDJELJAK

29.9.2014.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:25 Kad srce zatrepri
 10:10 Tajne svjetskih muzeja, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim
 13:10 Treća dob - emisija
 13:40 Split: More
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Glas domovine
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 18:00 Stipe u gostima
 18:35 Potjera, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:05 Glas naroda, humoristična serija
 20:40 Seoska gozba, gastroputopis
 21:30 Poslovna zona
 22:05 Otvoreno
 22:50 Kuća od karata, serija
 23:55 Drugi format

00:35 Filmovi Kena Loacha:
 Moje ime je Joe, španjolsko-talijansko-francusko-britansko-njemački film - ciklus
 Kino Milenij
 02:15 Glas naroda
 02:45 Društvena mreža
 03:50 Drugi format
 04:25 Vijesti iz kulture
 04:35 Jezik za svakoga
 04:45 Što vas žulja?
 05:15 Hrvatska uživo
 05:55 Sve će biti dobro

05:05 Najava
 05:10 Prkosna ljubav
 05:53 Prkosna ljubav
 06:35 Campi-Campi
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Znanost za djecu
 09:45 H2O! Uz malo vode
 10:10 Doktor Who, serija
 10:55 Briljanteen
 11:35 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju, dokumentarna serija (R)
 12:20 Kirstie savjetuje: besplatno opremite dom, dokumentarna serija
 13:10 Ubojstvo, napisala je
 13:55 Za stolom s Mimi, dokumentarna serija
 14:25 Smrt u sedamnaestoj, kanadski film
 16:00 Školski sat
 16:30 Znanost za djecu
 16:45 Juhuhu
 17:45 RECI, info teen magazin
 18:10 DW: Shift
 18:25 U uredu, serija
 18:50 Skladište 13, serija
 19:35 Za stolom s Mimi, dokumentarna serija
 20:10 Šlep Šou: PSIHOMODO POP, Davor Gobac
 21:00 Zakon i red: UK, serija
 21:45 Fantastična braća Baker, američki film
 23:40 Kuća laži, serija
 00:05 Zločinci u odijelima
 00:50 Šlep Šou: PSIHOMODO POP, Davor Gobac
 01:35 Kirstie savjetuje: besplatno opremite dom
 02:25 Noćni glazbeni program

06:20 RTL Danas, (R)
 07:00 Virus attack
 07:20 Speed Racer
 07:50 Villa Maria, serija
 08:45 TV prodaja
 09:00 Villa Maria, serija
 09:55 TV prodaja
 10:10 Sulejman Veličanstveni
 11:10 Pomorska ophodnja,

kriminalistička drama
 12.05 TV prodaja
 12.20 Pomorska ophodnja, kriminalistička drama
 13.20 Hitna služba, serija
 14.20 Sve u šest, magazin (R)
 14.45 Mačak u čizmama, igrani film, obiteljski/animirani (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.50 Sulejman Veličanstveni,
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.15 Uхвати Bingo ritam, glazbeno-natjecateljski show
 22.40 Dr. House, dramska serija
 23.40 RTL Vijesti
 00.00 Southland, kriminalistička drama
 00.55 Igre strasti, erotska serija
 01.45 Southland, kriminalistička drama (R)
 02.35 Astro show
 03.35 RTL Danas, (R)
 04.20 Kraj programa

UTORAK

30.9.2014.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Kad srce zatrepri
 10:10 Tajne svjetskih muzeja, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Poslovna zona
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Turistička klasa
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 18:00 Stipe u gostima, humoristična serija
 18:37 Potjera, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 Piramida
 21:05 Pogledi: CSI: Hrvatska, dokumentarni film
 22:00 Otvoreno
 22:45 Kuća od karata, serija
 23:50 Remek-djelo ili zlodjelo, dokumentarna serija
 00:50 Mali libar Marka Uvodića snimka kazališne predstave
 01:45 Svaki dan dobar dan
 02:15 Društvena mreža
 03:20 Remek-djelo ili zlodjelo,

dokumentarna serija
 04:20 Vijesti iz kulture
 04:27 Jezik za svakoga
 04:37 Što vas žulja?
 05:07 Hrvatska uživo
 05:47 Sve će biti dobro

05:05 Najava
 05:10 Prkosna ljubav
 05:53 Prkosna ljubav
 06:35 Campi-Campi
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Glazbena i likovna kultura za djecu
 09:45 Plesni izazov, serija (R)
 10:10 Doktor Who, serija
 10:55 RECI, info teen magazin
 11:20 DW: Shift
 11:32 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju, dokumentarna serija (R)
 12:17 Kirstie savjetuje: besplatno opremite dom
 13:09 Ubojstvo, napisala je
 13:54 Za stolom s Mimi, dokumentarna serija
 14:20 Recept za ubojstvo, američko-britansko-kanadski film
 16:00 Školski sat
 16:30 Glazbena i likovna kultura za djecu
 16:45 Juhuhu
 17:45 Šlep Šou: PSIHOMODO POP, Davor Gobac
 18:30 U uredu, serija
 18:55 Skladište 13, serija
 19:40 Za stolom s Mimi, dokumentarna serija
 20:10 Generacija Y: Razgovor za posao
 20:35 Zakon!, humoristična serija
 21:10 Zakon i red: UK, serija
 21:55 The Pallbearer, američki film
 23:40 Kuća laži, serija
 00:05 Zločinci u odijelima, serija
 00:50 Zakon!, serija
 01:20 Kirstie savjetuje: besplatno opremite dom
 02:10 Noćni glazbeni program

05:55 RTL Danas, (R)
 06:35 Virus attack
 06:55 Speed Racer
 07:25 Villa Maria, serija
 08:20 TV prodaja
 08:35 Villa Maria, serija
 09:35 TV prodaja
 09:50 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija (R)
 10:50 Pomorska ophodnja, kriminalistička drama
 11:50 TV prodaja

12.05 Pomorska ophodnja, kriminalistička drama
 13.00 Hitna služba, serija
 13.55 Sve u šest, magazin (R)
 14.20 Pet na pet, kviz (R)
 15.15 Vatre ivanjske, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.50 Dr. House, serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.15 Mjesto zločina - nova serija, kriminalistička
 22.40 Dr. House, serija
 23.40 RTL Vijesti
 00.00 Southland, drama
 00.55 Igre strasti, erotska serija
 01.45 Southland, drama (R)
 02.35 Astro show
 03.35 RTL Danas, (R)
 04.20 Kraj programa

SRIJEDA

31.9.2014.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Kad srce zatrepri
 10:10 Tajne svjetskih muzeja
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Potrošački kod (R)
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Eko zona
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 18:00 Stipe u gostima, humoristična serija
 18:35 Potjera, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:05 Loto 7/39
 20:10 Vjetar u kosi: Među oblacima, čvrsto na zemlji - dokumentarna serija
 21:00 Paralele
 21:50 Otvoreno
 22:35 Kuća od karata, serija
 23:40 Gypsy Magic, makedonski film - ciklus
 Kino Europa
 01:50 Svaki dan dobar dan
 02:20 Društvena mreža
 03:25 Eko zona
 03:55 Potrošački kod (R)
 04:35 Jezik za svakoga
 04:45 Što vas žulja?
 05:15 Hrvatska uživo
 05:55 Sve će biti dobro

06:30 Najava
 06:35 Campi-Campi
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Sport za djecu
 09:45 Plesni izazov, serija za mlade (R)
 10:08 Doktor Who, serija za mlade
 10:53 Generacija Y: Razgovor za posao
 11:18 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 11:33 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju, dokumentarna serija (R)
 12:18 Kirstie savjetuje: besplatno opremite dom, dokumentarna serija
 13:05 Ubojstvo, napisala je - serija
 13:48 Za stolom s Mimi, dokumentarna serija
 14:17 Kako kod kuće, američki film
 16:00 Školski sat
 16:30 Sport za djecu
 16:40 Juhuhu
 17:40 Ni da ni ne: Homoseksualni parovi i posvajanje djece
 18:30 U uredu, humoristična serija
 18:55 Skladište 13, serija
 19:40 Za stolom s Mimi, dokumentarna serija
 20:10 Nogomet, LP - emisija
 20:40 Nogomet, LP: Atletico (M) - Juventus, prijenos
 23:30 Kuća laži, humoristična serija
 23:55 Zločinci u odijelima, serija

00:40 Kirstie savjetuje: besplatno opremite dom, dokumentarna serija
 01:30 Noćni glazbeni program

06:00 RTL Danas, (R)
 06:45 Virus attack
 07:00 Speed Racer
 07:30 Villa Maria, serija
 08:25 TV prodaja
 08:40 Villa Maria, serija
 09:40 TV prodaja
 09:55 Hitna služba, serija (R)
 10:55 Pomorska ophodnja, kriminalistička drama
 11:50 TV prodaja
 12:05 Pomorska ophodnja, kriminalistička drama
 13:00 Hitna služba, dramska serija
 13:55 Sve u šest, magazin (R)
 14:20 Pet na pet, kviz (R)
 15:15 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:50 Dr. House, serija (R)
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Vatre ivanjske, serija
 21:15 Jezikova juha - nova sezona, reality show
 22:40 Dr. House, dramska serij
 23:40 RTL Vijesti
 00:00 Southland, drama
 00:55 Igre strasti, erotska serija
 01:45 Southland, drama (R)
 02:35 Astro show,
 03:35 RTL Danas, (R)
 04:20 Kraj programa

ČETVRTAK 32.9.2014.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Kad srce zatreperi
 10:10 Tajne svjetskih muzeja
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Paralele
 14:25 Društvena mreža
 15:30 Festival dječje kajkavske popevke u Zlataru, emisija pučke i predajne kulture
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 18:00 Stipe u gostima
 18:35 Potjera, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 Večer na 8. katu
 21:00 Labirint
 21:50 Otvoreno
 22:35 Kuća od karata, serija
 23:30 Pola ure kulture
 00:10 Svaki dan dobar dan
 00:40 Društvena mreža
 01:45 Labirint
 02:30 Pola ure kulture
 03:00 Vijesti iz kulture
 03:07 Paralele
 03:52 Večer na 8. katu
 04:42 Što vas žulja?
 05:12 Hrvatska uživo
 05:52 Sve će biti dobro

06:30 Najava
 06:35 Campi-Campi
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Kokice
 09:45 Plesni izazov, serija (R)
 10:10 Doktor Who, serija
 10:55 Ni da ni ne: Homoseksualni parovi i posvajanje djece
 11:45 Rajna - Od izvora do ušća, dok. serija (R)
 12:29 Kirstie savjetuje: besplatno opremite dom
 13:16 Ubojstvo, napisala je
 13:59 Za stolom s Mimi, dokumentarna serija
 14:25 Mračna obiteljska tajna, kanadski film
 16:00 Školski sat
 16:30 Kokice
 16:45 Juhuhu
 17:45 Indeks
 18:15 Village Folk
 18:25 Dva i pol muškarca
 18:50 Skladište 13, serija
 19:35 Crtani film
 20:00 Skrivena carstva, dokumentarna serija
 20:50 Nogomet, Europska liga 2014/2015 - emisija i sažeci
 21:00 Nogomet, Europska liga 2014/2015
 22:55 Nogomet, Europska liga 2014/2015 - emisija i sažeci
 23:45 Kuća laži, serija
 00:10 Zločinci u odijelima
 01:25 Skrivena carstva,

dokumentarna serija
 02:15 Kirstie savjetuje: besplatno opremite dom
 03:05 Noćni glazbeni program

05:55 RTL Danas, (R)
 06:40 Virus attack
 07:00 Speed Racer,
 07:25 Pomorska ophodnja, kriminalistička drama (R)
 08:25 TV prodaja
 08:40 Pomorska ophodnja, kriminalistička drama (R)
 09:40 TV prodaja
 09:55 Hitna služba, serija (R)
 10:50 Pomorska ophodnja, kriminalistička dram
 11:50 TV prodaja
 12:05 Pomorska ophodnja, kriminalistička drama
 13:00 Hitna služba, serija
 13:55 Sve u šest, magazin (R)
 14:20 Pet na pet, kviz (R)
 15:15 Vatre ivanjske, serija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:50 Dr. House, serija (R)
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas,
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Vatre ivanjske, serija
 21:15 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 22:40 Dr. House, serija
 23:40 RTL Vijesti
 00:00 Southland, drama
 00:55 Igre strasti, erotska serija
 01:45 Southland, drama (R)
 02:35 Astro show
 03:35 RTL Danas, (R)
 04:20 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-
 djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu
 Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme
 emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom
 od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u
 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića
 emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom
 u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*,
 emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
 prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH •
 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan •
 Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
 glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-*
bene tradicije - narodna glazba (utorkom) • *Veliki*
majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock*
vremeplov (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
 Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom)
 • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje*
dopušteno (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
 • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
 kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za*
moderna vremena - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic
 vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
 dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvodanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
 zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu
 Hrvatskoga radija
 • 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog
 radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

DR. MARIJA KRMPOTIĆ BADAWI, SUBOTICA

Ljubav i posao

Našu današnju sugovornicu slobodno mogu oslikati riječi iz samoga naslova našega teksta, to je osoba koja voli ljude i svoj poziv - dr. **Marija Krmpotić Badawi**. Mnogo toga ima za ispričati, a ono što nas uvijek zanima kod naših sugovornika, a kod ove sugovornice posebno, su njeni, ili bolje rečeno njihovi počeci, poznanstvo sa suprugom, gdje je i kako započeo taj životni put. Doktorica Marija nam priča svoju, kako ona to kaže složenu životnu priču.

ŽIVOTNA PRIČA

»Moja životna priča je prilično složena, ispunjena je traganjem, bespoštednim radom, vjerno u sebe, pozitivnim životnim stavom i bezgraničnom ljubavlju prema mojoj obitelji.

Kada bih trebala ponoviti do sada prijedeni životni put - učinila bih to na isti način! Za sve one koji još ne znaju, rođena sam u Tavankutu, odrasla sam i školovala se u Subotici, gdje sam završila Srednju medicinsku školu. Iste jeseni kao stipendistica fabri-

ke **Zorka** upisujem Medicinski fakultet u Novom Sadu. Tu sam prvoga dana u prepunom amfiteatru našla jedno slobodno mjesto

»Čovjek je stvoren da uči, radi, stvara i voli bližnjeg svog, tko to razumije i provodi, taj je sretan čovjek«

u prvom redu, pokraj bruceša koji mi je ljubazno ponudio to mjesto. Na pauzi se predstavio **Mohamed Badawi** iz Sirije.

Pokraj našeg početka studija, bio je zanimljiv i kraj: oboje smo u isto vrijeme diplomirali (prosina 1977. godine). Potom slijedi traganje za zaposlenjem, što ni onda nije bilo lako. Stjecajem okolnosti dobili smo i prihvatili ponudu za rad u domu zdravlja u Kosovskoj Kamenici. Bili smo mladi, na početku profesionalnog i obiteljskog života, radili smo puno. U tom periodu moj muž dr. Mohamed Badawi započinje specijalizaciju iz pedijatrije u Vranjskoj bolnici, i potom nastavlja do kraja na Institutu za majku i dijete u Novom Beogradu.

U isto vrijeme rađaju nam se djeca, prvo sin **Jaser**, a nakon 1,5 godinu i kćerka **Katarina**. Dok je muž bio na Institutu za majku

i dijete, ja se selim s djecom u Čantavir, gdje sam dobila radno mjesto liječnice koja zna mađarski jezik. Tako smo bili bliže tati i bar jednoj baki i djedu, mojim roditeljima.

Zanimalo nas je i kako je sve

to u njihovoj priči prevagnulo, ili kako su uspjeli odvagati gdje se okrenuti, kamo otići, na koju stranu.

»Da, to nas svi pitaju... Naravno, bilo je 'vaganja'. Tražeći načina da uradimo najbolje stvari u životu, otišli smo u Ujedinjene Arapske Emirate. Tamo je dr. Mohamed Badawi radio skoro 15 godina kao pedijatar. Tijekom tog perioda i ja sam s djecom otišla u Emirate. Jezik nam nije bio problem, jer smo i djeca i ja govorili arapski. Otišli smo prvi put 1985. godine, potom drugi put i bilo je još i treći put! U tom periodu djeca su završila

OD 23.09.2014. DO 30.11.2014.

Jesenska akcija

✓ BESPLATNA KONTROLA VIDA

✓ -10% NA DIOPTRUSKE NAOČALE

✓ -50% NA SUNČANE NAOČALE

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 551-045

englesku gimnaziju, ogranak u Abu Dabiju, i naučila da samo učenjem i radom mogu svladati sve što se na putu do cilja pojavi.« Oba djeteta, i sin Jaser i kći Katarina, krenuli su stopama svojih roditelja. Jaser je stomatolog, a kći je liječnica, akupunkturologinja, primjenjuje holistička znanja u svojoj ordinaciji, i još puno, puno toga.... Očigledno je da su rad i obiteljska atmosfera utjecali na njihov današnji poziv i naravno puno truda i rada.

O KULTURI I TRADICIJI KOJA JE PRISUTNA U DOMU

Druga zemlja, kultura, običaji, i ne samo to, kako su to prihvatili, doživjeli... »To se dešavalo vrlo spontano tijekom vremena. Ja sam bila prihvaćena vrlo glatko, a glavna je bila svakako činjenica da govorim arapski jezik. Sjećam se i sada, kako ni u Siriji, ni u Emiratima gdje god smo išli na proslave, nisam nigdje videla pijano čeljad, a svi su bili veseli... i to je vrlo lijepo...« Da li su od supruga Mohameda tradicija i običaji prisutni u njihovom domu, vjerojatno jesu, to nas posebno zanima, te nam i na ovo pitanje dr. Marija rado odgovara. »Ono što smo usvojili u našem domaćinstvu su začini i kuhinja. Od običaja, u vrijeme Ramazana zovemo drage prijatelje na 'iftar', zimi pozivamo susjede i goste na arapske sjedeljke...«

Pričati s osobom kao što je dr. Marija Krmpotić Badawi, nije samo puko postavljanje pitanja. Vidi se da voli ljude, kontakte, elokventna je, predusretljiva, vješta, nadasve stručna i profesionalna, a s druge strane je osjećate kao nekoga vama veoma bliskog. I vjerojatno je sam naslov oslikao nju kao osobu koja voli ljude oko sebe, svoj posao, obitelj... To je čini sretnom. »Ovdje je glavno to da ja volim ljude i volim svoj posao. Čovjek je stvoren da uči, radi, stvara, i voli bližnjega svoga, tko to razumije i provodi, taj je sretan čovjek.« Usavršava se i dalje, jer i to je, kako kaže, dio njenog životnog plana... seminari, predavanja.

»Bez pretjerivanja mogu reći da u poliklinici Badawi pacijent ima priliku dobiti uslugu prema potrebi njegovog zdravlja ili bolesti, bilo da je to rješenje - konvencionalna medicina ili holistička. Primjerice, pacijent s ishijasom može primiti samo injekcije, ili to kombinirati s akupunkturom, ili pak liječiti samo akupunkturom!« Pokraj svega ovoga, ona je i ponosna baka troje unučadi. »Moji dragi unuci po redoslijedu rađanja: **Adam** 21 mjesec, **Maksim** 19 mjeseci i **Atina** 3 mjeseca.«

SLOBODNO VRIJEME

Kada sve utihne, postoje oni mali trenuci samo za vas, onaj mir, koji moramo priznati, Marija posjeduje, već kad je vidite. No, njeno vrijeme je, kako kaže: »To je ono najranije doba dana kad još svi sanjaju, a ja dijelim to vrijeme s pticama i prirodom koja se budi... I tu bi se moglo pisati... ali evo, kod kuće sam domaćica, mojoj obitelji ja kuham, tako je oduvijek bilo. Rado dočekujem goste, rado provodim vrijeme s mojim unucima, uređujem vrt, cvijeće...«

Postoje naravno još neke želje i planovi na njenoj listi čekanja...

Svidjelo nam se na koncu kada smo zatražili recept, u nadi da ćemo ovoga puta dobiti nešto neobično i novo, na što nam je ona odgovorila: »Ovdje ste me stavili na muke, toliko je toga lijepog, ukusnog i zanimljivog... Prije kuhanja se saberite i pomislite kako svoju ljubav pretačete u ukusne zalogaje vašoj dragoj obitelji, zasigurno će takvo jelo pružiti užitek i zdravlje.«

Ovo smatramo da treba odmah usvojiti, a evo i dva recepta koja dijelimo s vama. Preporuka je da ih isprobate!

Branka Dulić

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Kofta bi bandora

Potrebni sastojci: 500 g mljevenog junećeg mesa (može i janjeće), 1 veća ili 2 manje glavice luka sitno sjeckanog, sjecani zeleni dio peršina (količinu odrediti po želji), malo soli, svježe mljevenog papra i tahija. Sve sastojke dobro »umijesiti« u loptu. Pripremiti i svježju rajčicu narezanu na ploške.

Postupak: na podmazani pleh (ili u vatro-stalnu staklenu ili keramičku posudu)

razviti loptu od mesa, utapkati, preko toga slagati ploške rajčice (što više to bolje), staviti u ugrijanu pećnicu na 220 stupnjeva. Kad rajčica pusti sok i počinje mijenjati boju, kao da je zapečena, jelo je gotovo, to obično bude za 30-45 min. Servira se toplo, još u plehu se izreže na kocke (kao kolač!). Ako ostane za drugi dan - jako je ukusno i hladno, a može se ponovno malo podgrijati i zapeći.

Količina je dovoljna za 4 osobe.

Dobar tek!

Napomena: tahi je mješavina arapskih začina koja se naročito koristi u Siriji.

Šorabet adas mažruš (za dvije osobe)

Potrebno:

- 1 šalica zrna oljuštene leće (potopljene u vodi da stoji barem 2 sata, može i više)
- nekoliko kostiju s manje ili više mesa (janjeće najbolje)
- 1 veća glavica luka, sitno kositog
- sol, zeleni kulinat, papar, tahi (prema okusu)

Postupak: na malo ulja kratko pirjati luk, te dodati kosti s mesom i pirjati ih 1-2 minute. Sipati opranu leću, dodati sol i začine, zaliti vodom (oko 500 ml vode). Kuhati na tihoj vatri oko jedan sat ili dok meso ne otpada

s kostiju, a zrna leće se raskuhaju. Kako bi dobili kremastu konzistenciju mogu se povaditi kosti i ovo izmiksati (ali se riskira da se ošteti mikser ako zaostanu komadići kostiju). Bolje je dodati malo škroba: 1 ravnu jušnu žlicu rastopljeno u 1/2 dcl hladne vode, tome dodati na vrh noža kurkume (ona daje lijepu boju), to uliti u čorbu koja lagano kipi, promiješati i isključiti štednjak. Pred serviranje se bogato pospe sitno sjecanim peršinom. Služi se uz svježju miješanu salatu, kisele krastavce - ljetne ili zimske...

Ako ima više mesa, onda je to jedino jelo i jede se s kruhom.

Ukus je još bolji ako u pozadini ima malo muzike!!!

Dobar tek!

POGLED S TRIBINA

Dinamo za 5

Svi navijači i simpatizeri najtrofejnijeg hrvatskog nogometnog kluba Dinama iz Zagreba prošloga su tjedna konačno došli na svoje. Niti devet uzastopnih naslova prvaka Hrvatske, uz dodatne naslove pobjednika Hrvatskog nogometnog kupa, ali ni nekoliko nastupa u Ligi prvaka nisu se mogli mjeriti s velikom pobjedom protiv Astre u prvom kolu natjecanja po skupinama Lige Europe. Modri su na svom Maksimiru poslije dugo, dugo vremena zaigrali onako kako bi trebali igrati na europskim susretima. Agresivno i dominantno. I konačno je bilo tako. Na krilima konačno raspucanog Alžirca **Soudanija** i njegova hattricka u prvom poluvremenu, Dinamo je razbio obranu gostiju iz Rumunjske i do kraja susreta uspio zabiti još jednu euro petardu. Nakon Petrolula u posljednjem krugu kvalifikacija za drugo po kvaliteti jakosno europsko klupsko nogometno natjecanje, i Astra je s Maksimira ispraćena s pet pogodaka u mreži, a Dinamo zaslužio čistu peticu za opći dojam.

Momčad mladog trenera **Mamića** štimala je poput prave nogometne simfonije, a solisti Soudani, **Henriquez** i **Ante Čorić** udarili su poseban majstorski štih. Ah, da, posljednja dvojica su budući biseri velikih svjetskih terena. Henriquez je dijete Manchester Uniteda, a Ante Čorić je dijete Dinama. Gol koji postigao za konačnih 5:1 upisao je njegovo ime u povijest Lige Europe, svrstavajući ga na prvo mjesto najmlađih strijelaca sa 17 godina i 151 danom.

Sada i već solidno izlizana priča o četiri desetljeća dugom snu o proljeću u Europi ima posve drugačiji obris u stvarnosti. Osobito nakon remija Red Bulla i Celtica u Salzburgu. S tri boda i odličnom gol razlikom Dinamo je postao najozbiljniji kandidat za jedno od prva dva mjesta koja vode u proljetni nastavak izlučnog natjecanja. Apetiti počinju naglo rasti, a momčad već najavljuje nove bodove već u sljedećem susretu na gostovanju kod prvaka Škotske.

Odlični euro dojam modri nisu pokvarili niti u derbiju 1. HNL-a protiv domaće Rijeke, jer je opet raspucani Alžirac pospremio još dva gola u protivničku mrežu i modra jesen iz snova i dalje traje.

I samo neka traje do proljeća 2015.

D. P.

NOGOMET

Dinamu derbi protiv Rijeke

Vodeća momčad 1. HNL-a zagrebački Dinamo gostujućom je pobjedom u derbiju protiv Rijeke (2:1) povećao prednost na četiri boda i potvrdio odličnu formu u kojoj se trenutačno nalazi.

Ostali rezultati 9. kola: Split – Hajduk 1:1, Slaven – Osijek 2:0, Istra 1961 – Zagreb 1:2, Lokomotiva – Zadar 0:1.

Tablica 1. HNL: Dinamo 25, Rijeka 21, Hajduk, Zagreb 12, Zadar 11, Lokomotiva, Split 10, Istra 1961, Osijek 8, Slaven 7.

TENIS

Čorić osvojio prvi Challenger

Mladi hrvatski tenisač i jedan od najvećih svjetskih talenata Borna Čorić u nedjelju je pobjedom protiv Tunizanina Jazirija (6:1, 6:7, 6:4) osvojio naslov na ATP

Challengeru u Izmiru (Turska). Ovim velikim uspjehom 17 godišnji Zagrepčanin je skočio za 38 mjesta i sada zauzima 140. poziciju na svjetskoj ranking ljestvici.

ODBOJKA

Hrvatska startala pobjedom

Uvodni susret na Svjetskom odbojkaškom prvenstvu u Italiji odbojkašice Hrvatske dobile su protiv Argentine rezultatom 3:1 i znatno uvećale šanse za prolazak skupine A u kojoj se još nalaze i Njemačka, Dominikanska Republika, Tunis i domaćin Italija. Četiri najbolje ekipe izborit će drugi krug natjecanja.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Prodajem stare cigle – velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kembridž valjak (2 m širok iz jednog dela) – vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu sa jezerom Slavonska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: leanikolas17@yahoo.com

Kupujem poljoprivredno zemljište, u jednom komadu od cca 8 do 20 jutara obradive zemlje. Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Molim odgovornu i ozbiljnu obitelj bez predrasuda, koja bi prihvatila osobu u mirovini na doživotnu skrb, u vašem domu kao člana obitelji. Subotica-Osijek-Bjelovar-Daruvar-Ivaničgrad. Tel.: 060/155-8667.

Naprodaj: nova el. kosilica, el. štednjak s ravnom pločom, koturaljke, roze i bijele leandere, komplet crno muško odijelo s čakširama i prslukom, kožne čizme, razna bunjevačka ruva, sefiri, marame, stol na razvlačenje sa stolicama, virangaši, parača s krimerim, ručni kembridž valjak jednodijelni, ekskluzivna talijanska vjenčanica, tepih, tepih staze, ječmena i žitna slama. Tel.: 060-0532570 i 024/528-682.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682.

Prodajem klasičan trosoban stan centar grada 116 m² pogodan za poslovni prostor potrebna adaptacija. Tel.: 024 526-243.

Izdajem stan od 40 m² u centru Zagreba – kod Britanca, potpuno opremljen na prvom katu. Cijena stanarine 300 Eur. Tel.: 063 517 007 ili 063 506 110.

Molim Zvonka Rodenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Dajem satove engleskog jezika za sve uzraste. Tel.: 528-944.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje. 2 kupatila. Tel.: 528-994.

Poklanja se veći crni pas, kratkodlaki, a prodaju: »IMT« jednobrazi plug. tel.: 528 682 i kukuruz u klipu. tel.: 532 570.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Subotica – centar prodaje se nov dvosoban stan 56 m² treći kat, lift, klima, dvije terase, cijena 42 000 eura. Tel.: 024 529 745 ili 063 518 218.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG, u središtu Sombora. Tel.: 025-5449220 ili 064-2808432.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 3. 10. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hruorednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije criske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: DVA DESETLJEĆA BRAKA

Ljubav iz djetinjstva

Ivan i Silvana Radakov obilježili su nedavno dvadeset godina braka. Pored samog uplovljavanja u bračne vode, najznačajnije su zlatna i srebrna svadba, dakle 50. i 25. godišnjice. No, ni dva desetljeća nisu malo, to je više no dovoljan test za bračnu zajednicu.

A Silvana (71) i Ivan (70) Radakov su ga položili s visokom ocjenom. Oni rado govore za naš list. Spremni su podijeliti svoj radostan svijet sa svima koji ga također njeguju unutar i oko sebe. Silvana rođena Marković i Ivan znaju se od malih nogu. Teško je reći kada su se točno upoznali:

»Upoznali smo se još u osnovnoj školi. Bila je to ljubav iz djetinjstva. Stanovali smo u ulici jednoj do druge, svaki dan smo išli skupa u školu. Kada smo krenuli u srednju školu, putovi su nam se razili, ali smo se viđali. Pravu vezu smo započeli pet godina prije sklapanja braka, tako da smo skupa već 25 godina«, kaže Silvana.

Ona je kućanica, skrbi za dvoje djece, Matiju (11) i Doris (17). Ivan je menadžer pekare *Evropa*, ranije je radio u špediciji, a mnogi ga poznaju iz vremena kada je vodio *Multiplex arenu*.

»Brak se temelji na strpljenju, maksimalnom povjerenju i toleranciji. Te su tri stvari možda čak i ispred ljubavi. Taj odnos prelazi u naviku, ne možemo jedno bez drugog. Stoga, moraju se istolerirati negativni postupci. I, tu je ljubav«, otkriva Silvana formulu kvalitetnog braka. Ali, na pitanje što bi poručila današnjim mladima nije lako dati odgovor:

»Zapravo je tu i velika uloga sreće, da se tako dogodi da se dvoje nađe i sve se poklopi. Teško je u današnje vrijeme, potrebna je istrajnost, upornost, vjera... Ne znam što bih rekla i preporučila ni svojoj kćeri«, dodaje ljepša polovica Radakovih.

Što se samog slavlja tiče, ono nije bilo preveliko, možda čak i skromnije od uobičajenih gošćenja tijekom Božića kada Ivan proslavlja imendan. No, skupila se obitelj, kumovi, roditelji, braća i sestre s obiteljima, pa je ipak izgledalo kao manja svadba. A sve se održavalo u domu Radakovih, tom toplom kutku u kojem njeguju ljubav kojom su na svijet donijeli dvoje djece. Veća fešta očekuje se za pet godina, na srebrnoj svadbi, mada faktički su Ivan i Silvana skupa upravo toliko, četvrt stoljeća.

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Pivac na vitru....

Piše: Branko Ivković

Faljniš čeljadi moja, jevo gledim ode ove naše novine i sve se niki mislim šta smo mi bogu dragom zgrišili kad s nama vako izveđava. Te smo Bunjevci te smo 'Rvati a bogme u novi-je vrime natuknivađu da nismo ni jedno ni drugo, av nije valjdar da

nismo ništa, ondak neće valjat, kad nigdi ne spada čovika lako gurnidu nuz stranu. Mora se bogme i drugog poštvat jel kad dođe nevolja kaka prvi komšija je rod najrođeniji bome, jevo na priliku zimus kad mi vitar oduvo crip s vularice i bome da nisam bijo dobar s šorošanima mogo bi se slikovat, a ondak se ne trevlja ko je 'Rvat ko je Bunjavac jel ne znam ti ja šta već daj da se poso uradi, al pravo da vam kažem mi običan svit to ni ne gledamo, to oni što sididu u futeljama, ne znadu šta će s vrimenom pa izdivaju svitu koji kaka imena i prdačna i prava, narod se zamrzne i ondak oni futeljaši možedu s njim šta očedu dobro je moj dida kazo da je politika rošpija, vidim sad da nije slago ni rič. Sad već i dica od ti foteljaša prispila pa i oni već ištedu i zauzimadu njeve futelje, nećedu se zbunit pa štogod radit od koristi, a sve po našoj hrknjači čeljadi moja, ja ne znam bome dokle će se to dat trpit, ne valja ništa pritrpat kad vam kažem. Jeto na priliku mi lane dizali žito na tavan od litnje kujne pa da stane što više uzjarili kad ono puklo slime i eto ti nevolje. A ne vridi veliko ni prominit, koliko se puta prominilo a u futelju zasidnu opet jedni te isti, oni se okreću kugod pivac na odžaku kad duše vitar i opet treve zasist u futelju. Joj jevo tijo ne tijo opet sam se uplevo u filozofiranje a bar da znam već samo na štetu sam sebi. Bolje da sam posadijo lipo bašču da se imam s čim zanimat a još bi mi i koji dinar došo, u nedilju sam bijo na peci i bome se lipi novci okreću oko paprike, krumpira i drugog zeleniša, al šta ćeš, ja se uvik sitim bašče u jesen. No jevo kandar ide Ivković šorom moj pajto Periša, valjdar će svratit malo da mudrujemo, davno ga već nije bilo kod mene na salašu. »Faljniš Pere jesil ovrvo suncokret? Ta već jedared fala bogu, al Braniša moj kugod i da nisam, kad sam očo u zadrugu da sravnim papire skoro da sam ja moro donet od kuće koji dinar a ne da dobijem novaca, dobro su mu stukli cinu otac ji uncucki, e tako nam i triba kad glasamo za makar koga, valjdar ćedu već ti otić u penziju, kandar ji se drugačije nećemo rešit. Ha, ha, ta ne boj se da ćedu se ti tako lako odreć futelje, na i kad morali namistit ćedu njevu dicu u te iste futelje družu moj, neće valjda našu, neg ajmo mi lipo na bicigle pa u njivu dok nije udarila kiša da vidimo kaki su kuruzi, ako ostanemo sidit još ćemo se posvađat kugod ovi jelektori«. Dobro ti i kažeš Braniša moj, al ded kad si već kod kuće ponesi i buđelar pa ćemo svratit malo prid dućan pa ćemo podilit dva piva, meni je niko grlo suvo. Hm...baš je uncut ovaj Periša, ta njega je tribalo uzdignit digod u vlast, taj bi još i na kineskim kome knjige darivo kaki je sposoban, a i rakiju znade dobro ispeć kad se ne opije. Ajd zbogom čeljadi, šta ću, moram ga poslušat.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Što dalje
sve ladnije

Bač-Iva jedva dočekao jesen, mada se, kadgod bi pogledao bašču, ne bi mogao zakunit da ni počela još od Srca Isusovoga. Volji jesen, sve mu bude toplo oko srca ka se počmu brat vinogradi, pa kukuruzi, pa ka lipo, digod pogledaš, sve vrste farbi samo treperu prid očima. Ve godine sve drugače. Pravoga lita ni ni bilo, kiša na kišu, magle ka jim ni vrime, pa što dalje sve mu nikako i ladnije, najviše oko srca. Oma se sitijo kako je bilo ka su se prolitos nadmudrivali sindikati i vi što vladu. Bilo svakaki riči, al

Piše: Ivan Andrašić

kanda svi zajedno imadu ofanj debele obraze, pa niko nikoga ni ni mogo uvredit. Vi što vodu sindikate, a imade ji vraganajst, priko televizije u vrime ti svađa obećavali vruću jesen. Ka ji gledaš, jedni izgledu tako ko da će svaki čas početi drečati, drugi ko da su izašli iz bolesti, treći ko da su se od svega jako umorili, a vraganajsti se samo škobi ko friška mlada. Bač-Iva samo što je priko leđi pribacijo pršnjak i malo sijo u prisunje, evo ti na vraca kum Tuna. Svaj je nikaki ko kiselic. »Au, kume, evo ope novoga. Pa vi nemu ni malo mire u tomu što radu. Eno, prvač smo čitali kako se naj jedan žali da ga inspekcija gadno nagazila što jim ni tijo ništa platit, pa ji prijavijo tamo di se na televizije najviše gršu š nikakom korupcijom.«, veli dok je sido nuz bač-Ivu. »E, kume, to su ti tvoji, sam kažeš da smo ji pošteno izbirnili, pa šta sad ope ne valja? A i taj što je prijavijo inspektore i što tako svašta divani i po novina i po televizije, al najviše na sokočalu, jel uopšte i znade š kim se dovatio? Ko da ga niko ni naučijo da vrana vrane oči ne vadi. Zoto je sad više po sudova, neg što je na poslu. Sve se to dade namistit.«, veli mu bač-Iva i nalje jim svakomu bukaricu katarke. Kum Tuna je samo jako izdanijo. »Evo, kume, vidiš, zabadva sam ja nakupijo tolike što su dali krsta zove što sam se pravijo da su moji. Eto, baš ta njeva služba, danas to zovu Agencija, radila još ništa što ne triba, pa to doznale novine. Natrukovano da su tili jednoga od njevi sa vrške zaposlit, pa lipo namistili i samo u jednima novinama koje skoro niko ni ne čita, obnarodovali taj nikaki konkurs. Javijo se taj, javilo se i vraganajst drugi, al znade se kako to ide. Komisija oma pridložila da primu voga. E, ka je to obnarodovano u drugima novinama, oma prominjili komisiju. Vi novi, ope, kažu da niko od prijaviti ni kadar radit to što će tribat. I izgleda da jim niko zotaj posov neće ni tribat. Ko je sad tude lud i kako da jim više virujem, ka oni što bi se tribali gršat sotom korupcijom, svojemu namišću posov?«, bisno veli kum Tuna i popije bukaricu nabelo. Bač-Iva se samo ispod brka malo naškobijo i naljo jim još katarke. Zagledao se u komšijski zid, a u srcu mu počelo bivati sve ladnije.

26. rujna 2014.

MISLI POZNATIH

- Voltaire:** Iskrenost je otvor na srcu. Nalazi se u vrlo malo ljudi.
- Wilde:** Umjetnik je tvorac lijepih stvari.
- Majka Tereza:** Više je gladi u svijetu za ljubavlju i poštovanjem, nego za kruhom.

KVIZ

Zdravka Krstulović

Koje godine i gdje se rodila hrvatska glumica Zdravka Krstulović?
Kada se počela baviti scenskim aktivnostima?
Kada je završila Akademiju dramskih umjetnosti?
Gdje je dobila prvi profesionalni angažman?
Koje su njezine najznačajnije kazališne uloge?
A koje su televizijske role po kojima će zauvijek biti upamćena?
Koliko je igranih filmova snimila?
Kada i gdje je umrla Zdravka Krstulović?

Rodila se 30. rujna 1940. godine u Splitu
Već u osnovnoj i srednjoj školi bavila se glumom i baletom
1965. godine
U splitskom HNK
Mare u Kati Kapuralici, Charlotte Corday u Marat Sade...
Anda Vajina u Malom mištu i Violeta u Velom mištu
Devet igranih filmova
Umrla je 5. prosinca 2003. godine u Varaždinu

FOTO KUTAK

Foto: Kata Pelajić

Škola u prirodi!

VICEVI

- Što znači 25 traktora ispred Poljoprivredne škole?
- Roditeljski sastanak.

Nekada sam na ljetovanje nosio suncobran...
...a ovoga ljeta kišobran.

- Što se čuje kada se zatvore vrata juga?
- Zatvori jače!

Ona: Dragi, trudna sam. Što bi volio da bude?
On: Šala!

NOGOMET

Dinamovci u zaleđu

SOMBOR – Pomlađena ekipa sončanskog *Dinama* u 4. kolu je gostovala u Somboru, kod NK *Šikare*. Na vrlo džombastom travnjaku minimalnih dimenzija, koji nije dopuštao glatku igru, bolje su se snašli domaćini. U prvom poluvremenu stekli su prednost od 3:0, a konačan rezultat 4:0 je postavljen u 76. minuti susreta.

I. A.

Novi poraz Bačke 1901

TEMERIN – Domaća *Sloga* svladala je *Bačku 1901* (2:0) u susretu 6. kola Srpske lige skupina Vojvodina, ostavivši Subotičane na svega 6 osvojenih bodova. U sljedećem kolu, u subotu 27. rujna od 15,30 crveno-bijeli na svom stadionu dočekuju momčad ČSK Pivare iz Čelareva.

Subotica bolja u derbiju

TAVANKUT – Momčad *Subotice* slavila je minimalnu pobjedu protiv domaćeg *Tavankuta* (1:0) u lokalnom derbi susretu 6. kola Bačke nogometne lige. Subotičani se nalaze na trećem mjestu s 15 osvojenih bodova, dok su Tavankučani petnaesti sa samo jednim osvojenim bodom.

ODBOJKA

Spartak prvi u Borovu

BOROVO – U okviru priprema za natjecateljsku sezonu 2014./2015. seniorska ekipa *Spartaka* je od 20. do 21. rujna sudjelovala na međunarodnom turniru Borovo 2014. u Republici Hrvatskoj. U konkurenciji četiri momčadi plavo-bijeli su zabilježili sve tri pobjede i osvojili naslov pobjednika turnira.

RUKOMET

Oslabljene Sonćanke ostale bez bodova

SONTA – Sonćanske rukometašice su u 2. kolu ugostile jednu od najjačih ekipa 3. lige, ŽRK *Temerin II*. Oslabljene neigranjem nekoliko ključnih igračica, ali i igranjem nekoliko rovitih, i pokraj velike borbenosti nisu uspjele pružiti ozbiljniji otpor jakim gošćama. Sve što su uspjele postići je početna prednost od 3:0, a potom Temerinke pojačavaju tempo i mini serijom od 5:0 dolaze u prednost, koja je do kraja utakmice konstantno rasla, do konačnih 23:28.

Prvi bodovi Sonćana

SONTA – Za samo nekoliko minuta Sonćani su mini serijom od 4:0 prelomili utakmicu. U drugom dijelu igralo se slično, a

domaćini su umješno držali prednost i na koncu se semafor zastavio na: RK *Sonta* – RK *Sombor* 30:25. Igrač utakmice bio je mladi **Želimir Apatinac** sa 17 zgoditaka, a uz rame mu je bio šesnaestogodišnji **Stefan Fabijanov**, koji polako izrasta u glavnog organizatora igre Sonćana.

I. A.

BOKS

Zapažen nastup

KISKUNHALAS – Boksači *Spartaka*: **Veljko Gligorić**, **Florian Sabo**, **Alen Heralić** i **Denis Memetović**, kao i trener **Tomislav**

Antelj, nastupili su na tradicionalnom Kupu bratskih gradova, koji je održan 20. i 21. rujna u Kiskunhalasu. Veljko Gligorić je proglašen za najboljeg mladog natjecatelja, Denis Memetović za najboljeg seniora, Tomislav Antelj za najuspješnijeg trenera, a u ukupnom učinku BK *Spartak* je zauzeo prvo mjesto.

TENIS

Gojković pobjednik Kupa Srbije

BEOGRAD – Od 20. do 23. rujna održan je Kup Srbije do 10 godina za dječake i djevojčice na teniskoj akademiji *Bogdan Obradović* na Adi Ciganliji na kojoj su sudjelovala 32 najbolja dječaka i 32 najbolje djevojčice iz čitave Srbije. U finalu turnira za dječake sastali su se **Mateja Gojković** iz TK *Spartak* i **Nedeljko Đurđić** iz TK *Tisa Bečej*. Pobjedio je Mateja Gojković iz TK *Spartaka* rezultatom 2:0 (4:0 4:2), pod vodstvom trenera Danila Šakića.

Marinko Miković

MARINKO MIKOVIĆ, PREDSEDNIK ŠK HAŠK ZRINSKI

Plasman u viši rang je primarni cilj

Igranjem u Regionalnoj ligi stekli bi se uvjeti za osnivanje druge momčadi

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Šahisti Zrinskog nastavili su natjecanje u jesenskom dijelu Međuopćinske šahovske lige, a prema ostvarenim rezultatima u prvom dijelu prvenstva imaju solidne šanse za visok plasman. Glavni cilj je osvajanje drugog mjesta i plasman u viši rang ligaškog natjecanja, Regionalnu ligu sjeverne Bačke. Prvi čovjek kluba i veliki šahovski entuzijast, predsjednik HAŠK-a Zrinski **Marinko Miković** u kraćem razgovoru za naš tjednik pojasnio nam je planove vrlo perspektivnog šahovskog kolektiva iz Subotice.

»Nova sezona natjecanja u Međuopćinskoj ligi počela je četvrtog svibnja ove godine, a prvenstvo se igra iz dva dijela, proljetnog i jesenskog. Sedmog rujna smo počeli jesenski dio prvenstva u koji smo ušli s mnogo entuzijazma, u namjeri i želji osvajanja drugog mjesta i osiguravanja plasmana u Regionalnu ligu sjeverne Bačke. Pošto nam je raspored u drugom dijelu lige mnogo lakši od proljetnog, imamo čak šanse i za prvo mjesto u ligi, jer još tri ekipe koje pretendiraju za prvo mjesto međusobno se razigravaju i od njih će ovisiti naš konačan plasman«, upoznaje nas Marinko Miković s planovima Zrinskog u jesenskom dijelu Međuopćinske šahovske lige.

MOMČAD

Nakon početnih koraka i prve natjecateljske sezone momčad ŠK HAŠK Zrinski sada je mnogo jača i svakom rivalu u Međuopćinskoj ligi predstavlja ozbiljan igrački problem.

»Imamo dobru ekipu koja se slobodno može natjecati u višem rangu natjecanja. Sastav naše prve momčadi čine 4 majstorska kandidata, 6 drugokategorika od kojih su petorica osvojili ove kategorije otkada su u našem klubu. Do sada smo odigrali devet prven-

FINANCIJE

Kao i u svakoj sportskoj djelatnosti, nezaobilazan faktor budućnosti i razvijanja čini osiguravanje dostatnih financijskih sredstava za nesmetano funkcioniranje kluba.

»Što se tiče financija mogu

Zrinski 2 u kojem bi igrali naši omladinci i par starijih igrača koji su slabije rangirani u klubu. Trenutačno imamo 6-7 potencijalnih omladinaca koji dolaze četvrtkom u klub i rade sa starijima, a kako ŠK HAŠK Zrinski još nema svoju školu šaha, nekoliko njih sam po-

Marinko Miković (u bijeloj majici u sredini) i momčad HAŠK Zrinski

stvenih kola i doživjeli smo samo jedan poraz uz dva remija, dok smo bili pobjednici u šest ligaških susreta. Najteži rivali su nam bili *Radnički* (Tornjoš), od kojeg smo izgubili u prvom kolu, kod *Potisja* u Kanjiži smo remizirali, a *Stari Žednik* smo dobili kao gosti. Trenutačno dijelimo treće mjesto s *Potisjem* iz Kanjiže«.

TRENINZI I MEČEVI

»Zahvaljujući ljubaznosti DSHV-a, treninge i mečeve kao domaćini igramo u prostorijama njihovog Doma. Treniramo jednom tjedno, ali se dosta radi individualno i naši igrači tijekom tjedna igraju trening partije između sebe i drugih šahista na teritoriju grada Subotice«.

biti zadovoljan, jer smo od grada dobili novčana sredstva za ligu, isto tako svake godine dobivamo financijsku potporu od HNV-a i Veleposlanstva Republike Hrvatske. Dobivena sredstva koristimo za nabavu šahovske opreme i financiranje gostujućih susreta«, istaknuo je Marinko Miković.

BUDUĆNOST

»Želja nam je izboriti plasman u Regionalnu ligu sjeverne Bačke i u njoj se održati nekoliko idućih godina. Usporedo bi se osnovao još jedan šahovski klub, HAŠK

slao na obuku u ŠK Spartak i posle obuke oni se vraćaju u naš klub«.

GOSTOVANJA U HRVATSKOJ

»U ožujku smo gostovali kod ŠK ETF iz Osijeka, u lipnju smo igrali u Vinkovcima na poziv Građanskog društva *Moji Vinkovci* i ŠK *Vinkovci*, a 13. rujna smo bili gosti kod ŠK *Đakova*. Rezultati ovih susreta nisu toliko bitni, jer su u pitanju renomirane prvoligaške i drugoligaške hrvatske ekipe, važnije je kako smo bili lijepo ugošćeni i primljeni s oduševljenjem, a iz ovih susreta izvukli znanje i pouzdanost za naš daljnji rad. Također, dogovorili smo se da ovi susreti s ekipama iz matične države u budućnosti postanu tradicionalni«, na koncu je rekao predsjednik HAŠK-a Zrinski Marinko Miković.

ŠAHOVSKI SUDAC

Sudim Međuopćinsku ligu i stekao sam uvjete da polazim za regionalnog suca.

HRVATSKA GLAZBENA UDRUGA XIV. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

Subotica, 28. 09. 2014. u 20 sati
u Sportskoj dvorani Tehničke škole
„Ivan Sarić“, (MEŠĆ) u Subotici

Karte u preprodaji na mobitel: 060 016 11 67

Karte na dan Festivala na ulazu u
Sportsku dvoranu. Cijena: 250 dinara

FESTIVAL POMIČE:

VEŠTAČKI SPONZORI:

